

| Vzdelávacia oblasť                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Jazyk a komunikácia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Charakteristika vzdelávacej podoblasti JAZYK A LITERATÚRA</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p>Vzdelávaciu oblasť <b>Jazyk a komunikácia</b> tvoria dve podoblasti <b>Jazyk a literatúra</b> a <b>Cudzí jazyk</b>.</p> <p>Podoblasť <b>Jazyk a literatúra</b> má kľúčové postavenie z hľadiska utvárania a získavania komunikačných a kognitívnych kompetencií žiakov, ktoré sú východiskom rozvíjania ďalších kompetencií v ostatných vyučovacích predmetoch.</p> <p>Vzdelávací obsah podoblasti má komplexný charakter, ktorý tvoria vzájomne sa prelínajúce zložky – <i>jazyk</i> a <i>literatúra</i>. <b>Jazyk</b> sa chápe ako potenciálny zdroj osobného a kultúrneho obohatenia človeka, ako nástroj myslenia a komunikácie a ako prostriedok na vyjadrovanie emócií.</p> <p>Vo vyučovaní jazyka sa akcent kladie na rozvoj čitateľskej gramotnosti a tvorbu vlastných jazykových prejavov. Špecifickú zložku podoblasti tvorí <b>literatúra</b>. Jej základom je postupné rozvíjanie čitateľských kompetencií – súboru vedomostí, zručností, hodnôt a postojov zameraných na recepciu umeleckého textu, jeho analýzu, interpretáciu a hodnotenie. Dôraz sa kladie na čítanie ako všestranné osvojovanie umeleckého textu. Rozvíjané čitateľské kompetencie ďaleko presahujú aspekt technického zvládnutia čítaného textu a smerujú k prijatiu jeho obsahu.</p> <p>Vzdelávaciu podoblasť <b>Jazyk a literatúra</b> tvoria vyučovacie predmety zahrnuté do 3 skupín:</p> <ol style="list-style-type: none"><li>1. <i>vyučovací jazyk</i> – slovenský jazyk a literatúra, maďarský jazyk a literatúra, ukrajinský jazyk a literatúra</li><li>2. <i>druhý jazyk</i> – slovenský jazyk a slovenská literatúra (v školách s vyučovacím jazykom maďarským)</li><li>3. <i>jazyk národnostnej menšiny</i> – nemecký jazyk a literatúra, rómsky jazyk a literatúra, rusínsky jazyk a literatúra, ruský jazyk a literatúra, ukrajinský jazyk a literatúra (v školách s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny).</li></ol> |
| <b>Komplexné ciele vzdelávacej oblasti</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <p>Základným cieľom podoblasti Jazyk a literatúra je rozvíjanie funkčnej čitateľskej gramotnosti.</p> <p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"><li>– kreatívne vyjadriť svoje myšlienky, skúsenosti, pocity a názory ústnou a písomnou formou.</li><li>– interaktívne reagovať primeraným spôsobom v rôznych spoločenských a kultúrnych súvislostiach, viesť kritický a konštruktívny dialóg.</li><li>– vyhľadávať, zhromažďovať a spracovávať informácie a presvedčivým spôsobom argumentovať.</li><li>– vhodne a správne využívať jazykové a mimojazykové prostriedky v súlade s komunikačnou situáciou.</li><li>– posúdiť literárne texty na základe vlastného hodnotového systému z etického a estetického aspektu.</li><li>– uvedomiť si hodnoty vlastnej kultúrnej identity, akceptovať inakosť a vážiť si hodnoty iných kultúr.</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

## SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

### JAZYKOVÁ ZLOŽKA

#### Výkonový štandard pre 1. cyklus

##### Čítanie s porozumením

Žiak vie:

- plynulo čítať s porozumením veku primerané texty.
- reprodukovat informácie, ktoré sú uvedené v texte priamo.
- porozumieť informáciám, ktoré sú v texte uvedené nepriamo.

##### Písanie

Žiak vie:

- napísať správne tvary písmen a číslíc.
- napísať rôznymi spôsobmi krátke súvislé a nesúvislé texty obsahujúce základné informácie.
- na základe ilustrácií alebo otázok vytvoriť krátky súvislý text.
- podľa osnovy napísať krátky príbeh s dodržaním časovej postupnosti.

##### Hovorenie

Žiak vie:

- v krátkych ústnych prejavoch dodržiavať správnu artikuláciu a výslovnosť, dokáže sa vyjadrovať zrozumiteľne a zvoliť primerané tempo reči.
- vhodne využívať jazykové i mimojazykové prostriedky (mimika, gestá), rešpektuje základné komunikačné pravidlá.
- vyžiadať a poskytnúť informácie, tvoriť otázky a reagovať na ne.
- zreprodukovať vypočutý alebo prečítaný veku primeraný text.
- na základe vlastných zážitkov vytvoriť krátky ústny prejav.

##### Jazyková dimenzia

Žiak vie:

- rozlíšiť zvukovú a grafickú podobu slova.
- členiť slová na slabiky, slabiky na hlásky, rozlíšiť dlhé a krátke samohlásky.
- v texte formálne identifikovať a na základe otázok rozlišovať osvojené slovné druhy.
- v ústnom prejave používať správne gramatické tvary podstatných mien, prídavných mien a sloves.

- tvoriť jednoduché vety podľa obsahu a správne ich použiť v súvislom písomnom i ústnom prejave.

### **Obsahový štandard**

#### **Čítanie s porozumením**

- *technika hlasného a tichého čítania a čítania s porozumením*: obsahovo a rozsahovo primerane náročné texty
- *informačné čítanie*: získavanie informácií, *klúčové slová*

#### **Písanie**

- *základné hygienické, pracovné a estetické návyky* spojené s písaním
- *technika písania*: čitateľný, úhľadný a písomný prejav; formálna úprava textu
- *elementárne základy zručnosti písomného prejavu a pravopisu*
- *tvorba vlastných textov – slohové útvary a žánre*: blahoželenie; pohľadnica; súkromný list; oznam; správa – krátke správy (SMS, e-mail); pozvánka; vizitka; inzerát, reklama; rozprávanie; opis predmetu, obrázka/ilustrácie

#### **Hovorenie**

- *technika reči*
- *elementárne základy techniky aktívneho počúvania*: reagovať otázkami na vypočuté texty; reprodukcia textov na základe počúvania
- *komunikovať v súlade s komunikačnou situáciou*: pozdrav; oslovenie; predstavenie sa; privítanie; rozlúčenie; prosba/želanie; ospravedlnenie (s vysvetlením); blahoželenie
- *pravidlá komunikácie*: oslovenie; začatie a ukončenie rozhovoru; začiatok a koniec telefonického rozhovoru; striedanie rolí hovoriaceho a poslucháča; zdvorilé vystupovanie
- *mimojazykové prostriedky* (mimika, gestá)

#### **Jazyková dimenzia**

**zvuková rovina a pravopis**: abeceda, písmená (malé, veľké, písané, tlačené); hlásky – samohlásky (krátke, dlhé), spoluhlásky (tvrdé, mäkké, obojaké); dvojhásky; slabikotvorné hlásky -l, -ĺ, -r, -ṛ; výslovnosť a výskyt ä; slabiky, rozdeľovanie slov na slabiky; slová; dĺžň, mäčň, vokáň; bodka, otáznik, výkričník, čiarka, zátvorka, dvojbodka; vybrané slová

**lexikálna rovina**: synonymá, antonymá; slovníky

**morfologická rovina**: podstatné mená – všeobecné a vlastné; prídavné mená; zámená; číslovky; slovesá – tykanie/vykanie

**syntaktická rovina**: veta – jednoduchá veta



| LITERÁRNA ZLOŽKA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Výkonový štandard pre 1. cyklus                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>– plynulo čítať veku primerané umelecké texty, pri hlasnom čítaní dodržiava správnu výslovnosť a správne uplatňuje suprasegmentálne javy.</li><li>– v rôznych literárnych textoch určiť hlavnú myšlienku, identifikovať literárne postavy a opísať ich vlastnosti.</li><li>– tvorivo pracovať s literárnym textom a vyjadriť svoje pocity z prečítaného textu.</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Obsahový štandard                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p><b>Čítanie</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <i>technika čítania</i>: čítať s porozumením nahlas i potichu rôzne druhy veku primeraných umeleckých textov</li><li>• <i>výrazné čítanie</i>: hlasné, správne a plynulé čítanie textov (prízvuk, prestávka, sila hlasu, tempo, dôraz)</li><li>• <i>informačné čítanie</i>: získavanie informácií, <i>kľúčové slová</i>, <i>hlavná myšlienka</i></li><li>• <i>zážitkové čítanie</i></li></ul> <p><b>Praktické činnosti s literárnym textom</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>– <i>prednes</i> básne s uplatnením správnej techniky čítania zameranej na umelecký prednes</li><li>– <i>výrazné čítanie</i> priamej reči v rozprávke</li><li>– <i>voľná reprodukcia</i> prečítaného literárneho textu/audiovizuálneho diela</li><li>– <i>dramatizácia literárneho textu</i></li><li>– <i>tvorba krátkeho umeleckého textu</i></li></ul> <p><b>literárne žánre</b>: báseň, pieseň – ľudová pieseň; hádanka; vyčítanka; príslovie, porekadlo, pranostika; rozprávka – ľudová rozprávka, autorská rozprávka; povesť</p> <p><b>štruktúra diela</b>: dej; hlavná myšlienka; literárna postava – hlavná literárna postava, vedľajšia literárna postava; nadpis, odsek, verš, strofa</p> <p><b>štylizácia textu</b>: prirovnanie; zdobenina</p> <p><b>metrika</b>: rým; verš</p> <p><b>základné literárne pojmy</b>: autor, spisovateľ; čitateľ, divák; kniha, časopis, noviny; text; ilustrácia, ilustrátor; poézia, próza, bábkové divadlo – bábka, bábkoherec; literatúra pred deti</p> |

## **JAZYKOVÁ ZLOŽKA**

### **Výkonový štandard pre 2. cyklus**

#### **Čítanie s porozumením**

Žiak vie:

- samostatne, plynulo, nahlas i potichu čítať s porozumením akékoľvek veku primerané texty.
- v texte vyhľadať explicitne i implicitne vyjadrené informácie, usporiadať ich podľa významu a dôležitosti.
- prerozprávať obsah textu so zachovaním časovej postupnosti.
- rozoznať manipulatívnu komunikáciu v reklame.

#### **Písanie**

Žiak vie:

- správne po obsahovej aj formálnej stránke napísať krátke súvislé a nesúvislé texty.
- zostaviť osnovu rozprávania a na jej základe vytvoriť krátky text.
- pri tvorbe vlastného textu využívať vhodné jazykové prostriedky a informácie z rozličných informačných zdrojov.
- skontrolovať svoj text s cieľom vyhľadať a opraviť obsahové a formálne chyby.

#### **Hovorenie**

Žiak vie:

- samostatne a pohotovo sformulovať základné myšlienky na tému komunikácie a zrozumiteľne ich vysloviť, pričom využíva vhodné jazykové prostriedky s ohľadom na cieľ, obsah a adresáta komunikácie.
- zvoliť vhodnú intonáciu, prízvuk a tempo v súlade s cieľom komunikácie.
- rozlíšiť spisovnú a nespisovnú výslovnosť a vhodne ju využiť v danej komunikačnej situácii.
- počas komunikácie opraviť alebo preformulovať vety vo svojej výpovedi.
- aktívne sa zapojiť do diskusie alebo ju viesť, dodržiava pravidlá dialógu, pričom primerane gestikuluje, používa vhodnú mimiku a vhodný spoločenský tón.

#### **Jazyková dimenzia**

Žiak vie:

- rozlíšiť jednovýznamové a viacvýznamové slová a použiť ich vo vlastnom texte.
- vo svojom ústnom i písomnom prejave používať správne tvary ohybných a neohybných slovných druhov.
- samostatne tvoriť jednoduché vety s rôznou modalitou, pričom dodržiava správny slovosled a interpunkciu/intonáciu.

### **Obsahový štandard**

#### **Čítanie s porozumením**

- *hlasné a tiché čítanie s porozumením*: súvislé a nesúvislé texty; umelecké a vecné texty
- *informačné čítanie*: získavanie informácií, *klúčové slová*

#### **Písanie**

- *tvorba vlastných textov* na základe poznatkov o jazyku, slohových útvaroch a žánroch
- *slohové útvary a žánre*: opis osoby, opis pracovného postupu, rozprávanie s prvkami opisu, plagát
- *osnova* v umeleckom a náučnom texte

#### **Hovorenie**

- *komunikačná situácia, slohové útvary a žánre*: opis osoby, rozprávanie s prvkami opisu, cielený rozhovor (interview), diskusia, debata
- *reprodukcia textu* podľa napísanej osnovy
- *komunikačné normy a zásady kultivovaného prejavu*
- *mimojazykové prostriedky* (mimika, gestá)

#### **Jazyková dimenzia**

##### **zvuková rovina a pravopis:**

splývavá/viazaná výslovnosť; znelé, neznelé spoluhlásky, znelé nepárové (zvučné) spoluhlásky  
prestávka, sila hlasu, tempo, prízvuk, dôraz  
spodobovanie, pravopis a výslovnosť spoluhlásky v  
pravopis geografických názvov s i/í a y/ý po obojakej spoluhláske  
priama reč – úvodzovky, uvádzacia veta

**lexikálna rovina:** slovná zásoba; spisovný jazyk – nárečia; jednovýznamové a viacvýznamové slová; príslovie, porekadlo, pranostika, prirovnanie; tvorenie slov – predpona

##### **morfologická rovina:**

ohybné slovné druhy, neohybné slovné druhy  
podstatné mená – všeobecné a vlastné (názvy štátov a príslušníkov národov), životné a neživotné, rod, číslo, pád, vzor, základný tvar podstatného mena  
prídavné mená – akostné a vzťahové, stupňovanie, rod, číslo, pád, vzor (pekný, cudzí), zhoda podstatného a prídavného mena v rode, čísle a páde  
zámená – osobné a privlastňovacie; číslovky – základné a radové; slovesá – osoba, číslo, čas  
príslovky; predložky – väzba s pádom; spojky; častice; citoslovčia

**syntaktická rovina:** slovosled

## LITERÁRNA ZLOŽKA

### Výkonový štandard pre 2. cyklus

Žiak vie:

- voľne reprodukovať prečítaný veku primeraný text a jasne sformulovať svoj čitateľský zážitok.
- pri praktických činnostiach s literárnym textom vysvetliť základnú charakteristiku osvojených literárnych pojmov a analyzovať text z hľadiska témy, kompozície, štylizácie a metriky.
- vytvoriť krátky umelecký alebo náučný text, resp. transformovať literárny text, pri tvorbe textu využíva informácie z knižných a elektronických zdrojov.

### Obsahový štandard

#### Čítanie

- *hlasné a tiché čítanie:* súvislé a nesúvislé texty; umelecké a vecné texty
- *informačné čítanie:* získavanie informácií, *kľúčové slová, hlavná myšlienka*
- *analytické čítanie*

#### Praktické činnosti s literárnym textom

- *prednes* básne s rešpektovaním rytmickej usporiadanosti básnického textu
- *voľná reprodukcia* prečítaného literárneho textu/audiovizuálneho diela
- *analýza literárneho textu* z hľadiska témy, kompozície, štylizácie a metriky
- *dramatizácia literárneho textu* do podoby jednoduchého scenára
- *tvorba krátkeho umeleckého alebo náučného textu:* komiks; povesť viažuca sa na konkrétne miesto v regióne, historickú udalosť alebo postavu; encyklopedické heslo

**literárne žánre:** bájka; komiks; pieseň; rozprávka – televízna rozprávka, filmová rozprávka; legenda; povesť – ľudová povesť, autorská povesť

**štruktúra diela:** kapitola; téma; rozprávač

**štylizácia textu:** dialóg; personifikácia/zosobnenie; epiteton; nonsens

**metrika:** rytmus; refrén

**základné literárne pojmy:** rozhlas, televízia, film, divadlo, divadelná hra, herec, režisér, scenárista, dramaturg, scenár; umelecká literatúra; náučná literatúra, encyklopédia





## **JAZYKOVÁ ZLOŽKA**

### **Výkonový štandard pre 3. cyklus**

#### **Čítanie s porozumením**

Žiak vie:

- samostatne, správne a plynulo čítať s porozumením akékoľvek texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam a dokáže prispôbiť rýchlosť čítania tomu, aby mohol čo najefektívnejšie pochopiť informácie.
- v texte vyhľadať explicitne a implicitne vyjadrené informácie, správne spojiť jednotlivé údaje do komplexnej informácie a identifikovať všetky časti vonkajšej a vnútornej kompozície textu.
- sformulovať vlastný názor na prečítaný text, hodnotiť jeho kvalitu, efektivitu a primeranosť, svoje stanovisko obhájiť a ako argumenty, resp. protiargumenty použiť niektoré poznatky získané analýzou textu.

#### **Písanie**

Žiak vie:

- samostatne vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému kompozične a formálne ucelený text, ktorý spĺňa znaky stanoveného alebo ním vybraného slohového útvaru/žánru a zodpovedajúceho jazykového štýlu.
- prispôbiť lexiku textu cieľu písania a komunikačnej situácii, využíva široký repertoár lexikálnej zásoby a vyhýba sa stereotypnému vyjadrovaniu.
- v rozličných informačných zdrojoch vyhľadať informácie súvisiace s obsahom jeho textu a použiť ich.
- pri transformácii textu z jedného žánru do druhého samostatne využívať svoje vedomosti o jednotlivých žánroch a slohových útvaroch.
- skontrolovať svoj text s cieľom vyhľadať a opraviť chyby, pričom pri oprave aplikuje nadobudnuté poznatky z pravopisu, lexikológie, morfológie a syntaxe.
- pri prezentácii svojho textu správne artikulovať, intonovať a prispôbovať tempo svojho prejavu poslucháčom.

#### **Hovorenie**

Žiak vie:

- sa samostatne a pohotovo zorientovať v danej komunikačnej situácii.
- bez prípravy začať a ukončiť komunikáciu, pričom zosúladí výber jazykových prostriedkov s cieľom komunikácie.
- vo vlastných ústnych prejavoch dodržiavať správnu výslovnosť, plynulo a zrozumiteľne artikulovať, uplatňovať primeranú silu hlasu, primerane gestikulovať, používať vhodnú mimiku, zaujímať spoločensky vhodný postoj a vzdialenosť s komunikujúcim.

#### **Jazyková dimenzia**

Žiak vie:

- analyzovať text po lexikálnej stránke a vysvetliť štylistický význam jazykových prostriedkov v texte.

- rozlišovať spôsoby obohacovania lexikálnej zásoby a zásady tvorenia slov.
- určiť slovné druhy a gramatické kategórie, tvoriť správne tvary slov a vedome ich používať vo vlastných ústnych a písomných prejavoch.
- samostatne tvoriť jednoduché vety a jednoduché súvetia s rôznou modalitou, pričom dodržiava správny slovosled a správne používa interpunkčné znamienka/intonáciu.

#### **Obsahový štandard**

##### **Čítanie s porozumením**

- *hlasné a tiché čítanie s porozumením*: súvislé a nesúvislé texty; umelecké a vecné texty
- *informačné čítanie, analytické čítanie a hodnotiace čítanie*

##### **Písanie**

- *tvorba vlastných textov* na základe poznatkov o jazyku, slohových útvaroch a žánroch
- *slohové útvary a žánre*: informačný postup; rozprávací postup, rozprávanie s využitím priamej reči (1. osoba, 3. osoba); opisný postup, opis – statický opis, dynamický opis, umelecký opis, charakteristika odborný opis; výkladový postup – úvaha, výklad
- *jazykové štýly a žánre*: náučný štýl; administratívny štýl, prihláška, úradný list, úradný/štruktúrovaný životopis; publicistický štýl, reklama; rečnícky štýl, slávnostný prejav, slávnostný príhovor (prívet); hovorový štýl; umelecký štýl
- *výber údajov z textu* a ich usporiadanie do tabuľky (*názov, hlavička, riadok, stĺpec*) a grafu; *osnova a koncept* pripravovaného textu; *tvorba projektu*
- *vyjadrenie postoja k prečítanému textu* (*argument, protiargument, dokazovanie, dôkaz*)

##### **Hovorenie**

- *komunikačná situácia*, vyjadrenie postoja k obsahu komunikácie (*argument, protiargument, dokazovanie, dôkaz*); odosielateľ/vysielateľ, prijímateľ, efektívna komunikácia, asertívna komunikácia
- *slohové postupy a slohové útvary*: opis – statický opis, dynamický opis, umelecký opis, charakteristika; odborný opis; jednoduché rozprávanie
- *jazykové štýly a žánre*: náučný štýl; rečnícky štýl – slávnostný prejav, slávnostný príhovor (prívet); hovorový štýl; umelecký štýl
- *prezentácia projektu*
- *komunikačné normy a zásady kultivovaného prejavu* (artikulácia, sila hlasu)
- *mimojazykové prostriedky* (mimika, gestikulácia, postoj)

##### **Jazyková dimenzia**

**zvuková rovina a pravopis**: výslovnosť slabík de/di, te/ti, ne/ni, le/li v cudzích slovách; priama reč, uvádzacia veta; pravopis; vsuvka, oslovenie; prístavok; spojovník, pomlčka; interpunkčné znamienka

**lexikálna rovina:** slovná zásoba – systematizácia; spisovné slová – nespisovné slová: slangové slová, nárečové slová; odborné slová; neutrálne slová – citovo zafarbené (expresívne) slová; domáce slová – slová cudzieho pôvodu; nové slová – zastarané slová, historizmy, archaizmy; skratky; slovníky – výkladový, cudzích slov

spôsoby obohacovania slovnej zásoby: tvorenie slov – tvorenie slov odvodzovaním (prípona, slovotvorný základ, základové slovo, odvodené slovo), tvorenie slov skladaním (zložené slová); preberanie slov; nepriame pomenovania (metafora); jednoslovné a viacslovné pomenovania, ustálené slovné spojenie – frazeologizmus, združené pomenovanie

**morfologická rovina:** ohybné slovné druhy, neohybné slovné druhy

podstatné mená – konkrétne a abstraktné, pád (vokatív), pomnožné podstatné mená (rod pomnožných podstatných mien); podstatné mená mužského rodu (zvieracie, neživotné zakončené na -r, -l), cudzie nesklonné podstatné mená, skloňovanie podstatného mena pani

prídavné mená – privlastňovacie, privlastňovacie druhové, vzor (páví, matkin, otcov); zámená – skloňovanie, základný tvar, rod, číslo, pád, delenie zámen (opytovacie, ukazovacie); číslovky – skloňovanie, rod, číslo, pád, delenie čísloviek (určité, neurčité, násobné)

slovesá – zvrátne, nezvrátne, plnovýznamové, neplnovýznamové, jednoduchý a zložený tvar, spôsob (oznamovací, rozkazovací, podmieňovací), vid (dokonavý, nedokonavý)

príslovky – druhy prísloviak (miesta, času, spôsobu, príčiny), stupňovanie; predložky – vokalizácia; spojky; častice; citoslovčia

**syntaktická rovina:**

hlavné vetné členy – podmet (vyjadrený, nevyjadrený), prísudok (slovesný, neslovesný, slovesno-menný), vetný základ

vedľajšie vetné členy – predmet, príslovkové určenie (miesta, času, spôsobu, príčiny), prívlastok (zhodný, nezuhodný), prístavok; zhoda

vetné sklady – prisudzovací

veta – jednoduchá veta (holá, rozvitá, rozvitá s viacnásobným vetným členom), jednočlenná veta (slovesná, neslovesná), dvojčlenná veta (úplná, neúplná)

súvetie – jednoduché súvetie

interpunkcia; zápor v slovenčine; súdržnosť textu

| LITERÁRNA ZLOŽKA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Výkonový štandard pre 3. cyklus                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>– ucelene reprodukovať prečítaný text so zachovaním časovej a logickej postupnosti.</li><li>– uskutočniť štylistickú a kompozičnú analýzu literárneho textu a zaradiť známe dielo do príslušného literárneho druhu a žánru.</li><li>– na základe vlastnej čitateľskej skúsenosti a analýzy posúdiť hodnoty a významy obsiahnuté v diele, zhodnotiť jeho prínos pre svoj osobný rozvoj a svoje stanovisko podoprieť argumentmi.</li><li>– vie transformovať literárny text a vytvoriť vlastný umelecký text na základe osvojených vedomostí o literárnych druhoch a žánroch.</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Obsahový štandard                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p><b>Čítanie</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <i>hlasné a tiché čítanie</i>: súvislé a nesúvislé texty; umelecké a vecné texty</li><li>• <i>informačné čítanie</i>: získavanie informácií, <i>kľúčové slová</i>, <i>hlavná myšlienka</i></li><li>• <i>analytické čítanie a hodnotiace čítanie</i></li></ul> <p><b>Praktické činnosti s literárnym textom</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <i>prednes</i> básne s rešpektovaním rytmickej usporiadanosti básnického textu</li><li>– <i>výrazné čítanie</i> prehovorov jednotlivých postáv dramatického textu v súlade s ich charakterom</li><li>– <i>reprodukcia</i> prečítaného literárneho textu/audiovizuálneho diela</li><li>– <i>analýza literárneho textu</i> z hľadiska témy, kompozície, štylizácie a metriky</li><li>– <i>dramatizácia prozaického textu, transformovať spôsoby rozprávania</i> – z ja-rozprávania do on-rozprávania (a naopak)</li><li>– <i>tvorba krátkeho umeleckého alebo náučného textu</i>: vtipný príbeh (na základe znalosti o anekdote); príbeh (s uplatnením fáz vnútornej kompozície a znakov vonkajšej kompozície); jednoduchý scenár pre rozhlasovú podobu rozprávky; jednoduchý básnický text (uplatniť striedavý alebo združený rým); dramatický text</li></ul> <p><b>literárne žánre</b>: báseň; pieseň – populárna pieseň; modlitba; balada; bájka; báj; poviedka; anekdota; príslovie; porekadlo; pranostika; román – detektívny román, dobrodružný román, biografický román, historický román, dievčenský román, román vo forme denníka; aforizmus; tragédia, komédia, činohra; rozhlasová hra</p> <p><b>literárne druhy</b>: lyrika – prírodná lyrika, lúboštná lyrika, spoločenská lyrika, reflexívna lyrika; epika; dráma</p> <p><b>štruktúra diela</b>: rozprávač – ja-rozprávania, on-rozprávania; kompozícia literárneho diela – vonkajšia kompozícia literárneho diela (dejstvo), vnútorná kompozícia (úvod, zápleтка, vyvrcholenie, obrat, rozuzlenie)</p> |

**štylizácia textu:** monológ; metafora, básnická otázka

**metrika:** rým – združený, striedavý, obkročný, prerývaný; verš, voľný verš

**základné literárne pojmy:** dobrodružná literatúra; literatúra faktu, vedecko-fantastická literatúra, vedecko-populárna literatúra; humor

## MAĎARSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

### JAZYKOVÁ ZLOŽKA

#### Výkonový štandard pre 1. cyklus

##### Komunikácia a sloh

Žiak vie:

- pri ústnom prejave dodržiavať správnu artikuláciu a výslovnosť, vyjadrovať sa zrozumiteľne a jazykovo správne.
- v ústnom a písomnom prejave používať vhodné jazykové prostriedky.
- pri rozhovore rešpektovať základné komunikačné pravidlá.
- vyžiadať a podávať informácie, tvoriť otázky a reagovať na ne.
- poskytovať informácie o sebe, o svojich každodenných aktivitách.
- porozprávať o svojich zážitkoch, svoje pocity vyjadrovať verbálne aj neverbálne.
- pomocou otázok zostaviť osnovu vypočutého alebo prečítaného príbehu.
- zreprodukovať vypočutý alebo prečítaný veku primeraný text.
- pomocou otázok prerozprávať obsah známych textov.
- na základe ilustrácií alebo otázok tvoriť súvislý text.
- porozprávať krátky príbeh podľa osnovy s dodržaním časovej postupnosti.
- opísať osoby, zvieratá, predmety, ilustrácie – ústne.
- napísať rôznymi spôsobmi krátke súvislé a nesúvislé texty obsahujúce základné informácie.
- napísať krátky príbeh podľa osnovy s dodržaním časovej postupnosti.
- vysvetliť základnú charakteristiku osvojených pojmov z ťažiskového učiva a aplikovať ich pri praktických činnostiach s textom.
- správne napísať tvary malých a veľkých písmen písanej abecedy a arabských čísl.
- správne, čitateľne, úhľadne a primerane rýchlo odpísať jednoduchý písaný text, prepísať jednoduchý tlačенý text na písaný, napísať jednoduchý text (aj podľa diktovania alebo pri písaní spamäti).
- podľa predlohy opraviť vlastný písomný prejav.

##### Jazyková komunikácia

Žiak vie:

- vymenovať abecedu, vyhľadať, usporiadať slová podľa abecedy.
- rozlíšiť hlásku od písmena.
- vysloviť, písať a rozlíšiť krátke a dlhé samohlásky a spoluhlásky.
- spájať hlásky do slabík, slabiky do slov, slová do jednoduchých viet a vety do jednoduchých textov.

- členiť jednoduché texty na vety, vety na slová, slová na slabiky a slabiky na hlásky.
- formálne rozlíšiť v slovách slovotvorný základ a prípony.
- v texte formálne identifikovať a rozlišovať osvojené slovné druhy, na základe otázok.
- určiť gramatické kategórie osvojených slovných druhov.
- pri praktických činnostiach s textom aplikovať osvojené pojmy z ťažiskového učiva.
- použiť poznatky o slovných druhoch v písomnom a ústnom prejave.
- tvoriť synonymá a antonymá.
- tvoriť holú a rozvitú vetu a zmeniť holú vetu na rozvitú a naopak.
- rozlíšiť vety podľa obsahu.
- tvoriť vety podľa obsahu a správne ich použiť v súvislom písomnom prejave.

#### **Obsahový štandard**

##### **Komunikácia a sloh**

###### **Čítanie s porozumením**

- osvojiť si *techniku hlasného a tichého čítania a čítania s porozumením*
- *prečítať* obsahovo a rozsahovo primerane náročné texty s porozumením, prečítať arabské číslice a texty napísané písaným písmom

###### **Počúvanie**

- spoznať a osvojiť si *elementárne základy techniky aktívneho počúvania*
- *reagovať otázkami* na vypočuté texty
- *reprodukovať texty* na základe počúvania

###### **Písomný prejav**

- osvojiť si *techniku písania*, vytvoriť *elementárne základy zručnosti písomného prejavu a pravopisu*, základné hygienické, pracovné a estetické návyky spojené s písaním, adresa, blahoželenie, pohľadnica, pozdrav, ospravedlnenie, tvorba otázok (žiadosť o informáciu), nápis, nadpis, poznámky, odkaz, oznam, krátke správy – SMS, e-mail; slohové útvary: rozprávanie; osnova, kľúčové slová

###### **Ústny prejav**

- osvojiť si *techniku reči*; poznať, používať komunikáciu, melódia vety: oznamovacia veta, opytovacia veta, rozkazovacia veta, želacia veta, zvolacia veta, pozdrav, oslovenie, predstavenie sa, privítanie, rozlúčenie, prosba, želanie, poďakovanie, ospravedlnenie s vysvetlením, vyjadrenie súhlasu, nesúhlasu blahoželenie, tvorba otázok (žiadosť o informáciu), rozhovor, začiatok a koniec telefonického rozhovoru, obsah (pomocou otázok) reprodukcia, slohové útvary: rozprávanie, opis; osnova, kľúčové slová



### **Jazyková komunikácia**

**zvuková rovina:** písmená: malé, veľké, písané, tlačené, abeceda, samohlásky (krátke, dlhé) spoluhlásky (krátke, dlhé), arabské číslice, hlásky, slabiky, slová

**princípy maďarského pravopisu:** uplatnenie princípov pravopisu v rámci osvojeného gramatického učiva: písanie hlásky *j* a *ly* v známych slovách, rozdeľovanie slov, správne používanie diakritických (dĺžeň, dve bodky, dva dĺžne) a interpunkčných (bodka, čiarka, otáznik, výkričník, zátvorka, dvojbodka) znamienok, veľké začiatkové písmená na začiatku viet a vlastných podstatných mien – vlastné mená osôb, zvierat, miest, obcí, štátov, riek, ulíc

**lexikálna rovina:** slovotvorný základ, prípony, synonymá, antonymá

**morfológická rovina:** slovné druhy (slovesá – osoba, číslo, prítomný čas; podstatné mená – jednotné a množné číslo, všeobecné, vlastné; prídavné mená – stupňovanie; zámená – osobné, privlastňovacie; číslovky – základné; gramatický člen (a, az, egy) – určitý, neurčitý; príslovky – na základe otázok)

**syntaktická rovina:** jednoduchá veta, vety podľa obsahu: oznamovacia veta, opytovacia veta, rozkazovacia veta, želacia veta, zvolacia veta

### **LITERÁRNA ZLOŽKA**

#### **Výkonový štandard pre 1. cyklus**

#### **Čítanie a literatúra**

Žiak vie:

- pri hlasnom čítaní uplatniť suprasegmentálne javy, správnu artikuláciu, správnu výslovnosť.
- čítať s porozumením nahlas i potichu rôzne druhy veku primeraných textov.
- rozprávať o vypočutom, prečítanom texte.
- poskytovať základné informácie o prečítanom texte.
- orientovať sa v deji rozprávok, poviedok, príbehov.
- určiť vlastnosti postáv a miesto deja z prečítanej rozprávky, príbehu, rozlíšiť hlavnú postavu od vedľajšej postavy.
- veku primerane hodnotiť postavy literárneho diela a určiť ich vzájomný vzťah.
- rozlišuje v texte základné a sekundárne informácie.
- zreprodukovať dej rozprávky, príbehu so zachovaním časovej a logickej postupnosti a s prípadnými obmenami.
- dokončiť začatú rozprávku, príbeh formou rozprávania, dramatizácie resp. ilustrácie.
- veku primerane určiť vzájomný vzťah medzi ilustráciou a obsahom literárneho textu.
- na základe otázok určiť hlavnú myšlienku prečítaného diela.

**Jazyk a komunikácia**  
**Jazyk a literatúra**

---

- reprodukuje vlastný čitateľský zážitok.
- pri praktických činnostiach s literárnym textom aplikovať osvojené pojmy z ťažiskového učiva.

**Obsahový štandard**

**literárne žánre:** vyčítanka, riekanka, hádanka, báseň, žánre ľudovej slovesnosti (rozprávky, riekanky, hádanky, hry, piesne), rozprávka: ľudová, autorská; bájka

**štruktúra diela:** nadpis, postava, dej; miesto deja, verš, strofa, odsek, kapitola, literárna postava: hlavná postava, vedľajšia postava

**štylizácia textu:** dialóg

**metrika:** rým, rytmus

**všeobecné pojmy:** ilustrácia, autor: spisovateľ, básnik; kniha, učebnica, noviny, čitateľ/divák; knižnica, text, časopis (detský), bábkové divadlo, bábka, poézia, próza, divadelná hra, televízia, rozhlas, film, hlavná myšlienka

## **JAZYKOVÁ ZLOŽKA**

### **Výkonový štandard pre 2. cyklus**

#### **Komunikácia a sloh**

Žiak vie:

- reprodukovať texty na základe počúvania.
- plynule nahlas i potichu čítať s porozumením akékoľvek texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú veku primerané.
- vyhľadať informácie a údaje v rôznych informačných zdrojoch, textoch a získané informácie použiť pri tvorbe vlastného textu.
- vyhľadať explicitne a implicitne vyjadrené informácie vo veku primeraných súvislých a nesúvislých textoch.
- zaznamenávať kľúčové slová a následne ich uplatniť pri tvorbe vlastného textu.
- napísať osnovu k textom.
- poskytovať informácie o sebe, porozprávať o svojich zážitkoch a vyjadrovať svoje pocity aj neverbálne.
- používať slová s citovým zafarbením a bez citového zafarbenia a dokáže ich navzájom zamieňať.
- vytvoriť na zadanú tému ústny a písomný prejav s využitím vhodných jazykových prostriedkov s ohľadom na slohový útvar a cieľ komunikácie.
- v danej komunikačnej situácii primerane gestikulovať, používať vhodnú mimiku a vhodný spoločenský tón v súlade s cieľom komunikácie. a prostredím, v ktorom sa daná komunikácia uskutočňuje.
- pri písomnej a ústnej tvorbe textov dokáže samostatne aplikovať vedomosti o jednotlivých slohových útvaroch a žánroch.

#### **Jazyková komunikácia**

Žiak vie:

- aplikovať vedomosti o abecede, o samohláskach a spoluhláskach.
- použiť poznatky o osvojených slovných druhoch v písomnom a ústnom prejave.
- formálne rozlišovať v slovách slootovorný základ.
- identifikovať v texte tvorené slová, jednovýznamové a viacvýznamové slová, zvukomalebné slová a prirovnanie.
- používať pri tvorbe vlastného textu synonymá, antonymá, zvukomalebné slová, ustálené slovné spojenia.
- pri tvorbe vlastného textu vie používať správny slovosled.
- pri praktických činnostiach s textom aplikovať osvojené pojmy z ťažiskového učiva.
- správne aplikovať princípy maďarského pravopisu primerané pre 4. a 5. ročník.

| Obsahový štandard                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Komunikácia a sloh</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Čítanie</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <ul style="list-style-type: none"><li>súvislé texty rôznym jazykovým štýlom: náučným / populárno-náučným (rastlinný a živočíšny svet, svet techniky, známe osobnosti), publicistickým (reklama, inzerát); nesúvislé texty (mapy, letáky, cestovné poriadky)</li></ul>                                                                                                |
| <b>Počúvanie</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <ul style="list-style-type: none"><li>reagovať otázkami na vypočuté texty, reprodukovat' texty na základe počúvania</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Písomný prejav</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <ul style="list-style-type: none"><li>základné hygienické, pracovné a estetické návyky spojené s písaním</li><li>slohové útvary: súkromný list, správa, pozvánka, plagát, vizitka, inzerát, reklama, rozprávanie (časová postupnosť; úvod, jadro, záver), opis (predmetu, obrázku, ilustrácie, osoby, zvieraťa, pracovného postupu), kľúčové slová, osnova</li></ul> |
| <b>Ústny prejav</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <ul style="list-style-type: none"><li>komunikačná situácia, názor, diskusia, argument, sila hlasu, slovný prízvuk, vetný prízvuk, dôraz, tón, melódia vety</li><li>slohové útvary: rozprávanie (časová postupnosť; úvod, jadro, záver), opis (predmetu, obrázku, ilustrácie, osoby, zvieraťa, pracovného postupu), kľúčové slová, osnova</li></ul>                   |
| <b>Jazyková komunikácia</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>zvuková rovina:</b> delenie hlások (samohlásky, spoluhlásky), samohlásky (krátke, dlhé, vysoké, nízke), spoluhlásky (krátke, dlhé, znelé, neznelé), abeceda, zákonitosti samohlások a spoluhlások – vo výslovnosti                                                                                                                                                |
| <b>princípy maďarského pravopisu:</b> uplatnenie fonemického, morfemického, etymologického princípu a princípu zjednodušenia v rámci osvojeného gramatického učiva, rozdeľovanie slov, pravopis interpunkčných znamienok                                                                                                                                             |
| <b>lexikálna rovina:</b> tvorenie slov príponami a skladaním, jednovýznamové a viacvýznamové slová (synonymá, antonymá, homonymá, zvukomalebné slová), ustálené slovné spojenia (príslovia, porekadlá, prirovnania), slovníky: synonymický, frazeologický                                                                                                            |
| <b>morfologická rovina:</b> slovné druhy (slovesá – osoba, číslo, čas; podstatné mená – všeobecné, vlastné, konkrétne, abstraktné; prídavné mená – stupňovanie; zámená – osobné, privlastňovacie; číslovky – určité, neurčité, základné, radové; gramatický člen – určitý, neurčitý), tvorenie slov príponami a skladaním, slovotvorný základ                        |

| LITERÁRNA ZLOŽKA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Výkonový štandard pre 2. cyklus                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Čítanie a literatúra</b><br>Žiak vie: <ul style="list-style-type: none"><li>– čítať s porozumením nahlas i potichu rôzne druhy veku primeraných literárnych textov.</li><li>– vyhľadať v umeleckom texte explicitne a implicitne vyjadrené informácie a usporiadať ich podľa významu a dôležitosti.</li><li>– komparatívne odlíšiť od seba rôzne typy a druhy rozprávok.</li><li>– rozlíšiť jednotlivé segmenty vonkajšej a vnútornej kompozície literárneho diela.</li><li>– vyhľadať v texte hlavné motívy rozprávky.</li><li>– určiť vzájomný vzťah postáv literárneho diela.</li><li>– vysvetliť vývoj postáv pod vplyvom prostredia či udalosti.</li><li>– transformovať formy rozprávača on - formy do ja - formy a naopak.</li><li>– vyjadriť v ústnych a písomných prejavoch svoje zážitky z prečítaného textu.</li><li>– identifikovať umelecké prostriedky a následne vysvetliť ich funkciu.</li><li>– pretransformovať lyricko-epickú báseň na prozaické rozprávanie.</li><li>– pri praktických činnostiach s literárnym textom aplikovať osvojené pojmy z ťažiskového učiva.</li></ul> |
| <b>Obsahový štandard</b><br><b>literárne žánre:</b> rozprávka (druhy: ľudová, autorská, typy: fantastická, zvieracia, realistická), kompozícia a motívy rozprávok (rozprávkové bytosti, neskutočné postavy, dej, magické čísla, fiktívne prostredie, ustálené slovné spojenia) , povesť (ľudová, autorská), komiks, príslovie, porekadlo, pranostika, lyricko-epická báseň (Petőfi Sándor: <i>János vitéz</i> ), rozprávkový román (dejová línia, reálne a fiktívne postavy, vývoj postáv), lyrika (Petőfi Sándor: <i>Pató Pál úr, Arany Lacinak</i> )<br><b>štylizácia textu:</b> prirovnanie, personifikácia, epiteton<br><b>metrika:</b> rým, rytmus, strofa, prízvučná prozódia<br><b>všeobecné pojmy:</b> umelecká literatúra, literatúra pre deti, dialóg, monológ, rozprávač                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

## **JAZYKOVÁ ZLOŽKA**

### **Výkonový štandard pre 3. cyklus**

#### **Komunikácia a sloh**

Žiak vie:

- čítať s porozumením akékoľvek texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú veku primerané.
- vyhľadať explicitne a implicitne vyjadrené informácie vo veku primeraných súvislých a nesúvislých textoch.
- štylisticky správne sformulovať otázky súvisiace s textom.
- vyhľadať kľúčové slová, informácie a údaje v rôznych informačných zdrojoch, textoch a získané informácie použiť pri tvorbe vlastného textu.
- analyzovať text na základe získaných informácií.
- usporiadať získané informácie z textu podľa významu a dôležitosti, napísať osnovu.
- vyvodiť záver na základe zistených súvislostí medzi informáciami v texte.
- plynule a zrozumiteľne reprodukovat obsah prečítaného textu.
- aplikovať vedomosti o vnútornej kompozícii a formálnej úprave slohových útvaroch a žánroch.
- interpretovať mediálne obsahy.
- prezentovať vlastný názor o veku primeraných témach, ktoré sa objavujú v masmédiách.
- navrhnúť tému vlastného projektu, zostaviť časový harmonogram a následne prezentovať svoju prácu, obhájiť vlastný názor.
- vytvoriť na zadanú tému ústny a písomný prejav s využitím vhodných jazykových prostriedkov s ohľadom na slohový útvar a cieľ komunikácie.
- v danej komunikačnej situácii primerane gestikulovať, používať vhodnú mimiku a vhodný spoločenský tón v súlade s cieľom komunikácie a prostredím, v ktorom sa daná komunikácia uskutočňuje.
- pri tvorbe vlastných textov správne aplikovať princípy maďarského pravopisu.

#### **Jazyková komunikácia**

Žiak vie:

- identifikovať slovné druhy a používať ich v správnom gramatickom tvare v komunikačnej situácii.
- určiť slovotvorný základ, predpony a prípony a ich funkciu pri zmene lexikálneho významu slova.
- správne používať tvary vetných členov v komunikačnej situácii.
- tvoriť holé a rozvité vety s dodržaním správneho slovosledu.
- identifikovať typy podradovacích a priradovacích súvetí.
- pri tvorbe vlastných textov využívať celú škálu vetných štruktúr.
- identifikovať v texte archaizmy, neologizmy, dialektizmy, profesionalizmy a slangové výrazy.
- aplikovať spisovné, nárečové, odborné a slangové výrazy s ohľadom na situáciu a komunikačného partnera.
- identifikovať neznáme slová v texte a vyhľadať ich význam v jazykových príručkách.

- identifikovať jazykové prostriedky charakteristické na jednotlivé štýly.
- tvoriť text v súlade so stanoveným jazykovým štýlom.
- používať slovnú zásobu primeranú určitému cieľu komunikácie.
- aplikovať vedomosti o jednotlivých jazykových štýloch pri transformácii z jedného štýlu do druhého.
- pri tvorbe vlastných textov správne aplikovať princípy maďarského pravopisu.
- pri praktických činnostiach s textom aplikovať osvojené pojmy z ťažiskového učiva.

### **Obsahový štandard**

#### **Komunikácia a sloh**

##### **Čítanie**

- súvislé texty rôznym jazykovým štýlom: náučným / populárno-náučným (rastlinný a živočíšny svet, svet techniky, známe osobnosti), publicistickým (reklama, inzerát)
- nesúvislé texty – mapy, letáky, cestovné poriadky, grafy, tabuľky, informačné hárky, programy

##### **Počúvanie**

- reagovať otázkami na vypočuté texty, reprodukovat texty na základe počúvania

##### **Písomný prejav**

- slohové útvary: opis (zvierat, rastlín, pracovného postupu), umelecký a vecný opis, statický a dynamický opis; charakteristika osoby a literárnej postavy; súkromný list, e-mail, SMS, úradný list, životopis; úvaha (uvažovanie, vlastné stanovisko, hodnotenie faktov, subjektívne hodnotenie); projekt (plánovanie, ciele, informácie)

##### **Ústny prejav**

- komunikačná situácia
- prezentácia – vlastného textu, projektu
- slohové útvary – rozhovor, reportáž, interview, diskusia (argument, protiargument, dokazovanie)

##### **Druhy médií**

- tlačéné médiá – noviny, časopisy elektronické a digitálne médiá – televízia, rozhlas, multimédiá mediálne produkty – film, televízna relácia

#### **Jazyková komunikácia**

**zvuková rovina:** hláskový systém (zákonitosti samohlások a spoluhlások); typy spodobovania

**morfologická rovina:**

slovesá – osoba, číslo, čas, spôsob; pomocné slovesá

podstatné mená – všeobecné, vlastné, konkrétne, abstraktné  
prídavné mená – stupňovanie, prídavné mená s odvodením  
číslovky – určité, neurčité, základné, radové, zlomky  
zámená – osobné, ukazovacie, opytovacie, vzťažné, privlastňovacie, vzájomné, zvrätané, neurčité, všeobecné  
príslovky – miesta, času, spôsobu, stavu  
verboidy – neurčitok, prídastie, prechodník  
slovné druhy, ktoré vyjadrujú gramatický vzťah – určitý a neurčitý člen, spojky, postpozície  
slová vo vetnej funkcii – citoslovčia, častice, zvukomalebné slová  
slovesné prípony a predpony, menné prípony, prípona predmetu, prípony príslovkového určenia  
tvorenie slov – základové slovo, prípona, odvodené slovo

**syntaktická rovina:**

jednoduchá veta – (holá, rozvitá), vety podľa obsahu (oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie, želacie), opytovacie vety (zistovacie, doplňovacie), kladné a záporné vety

**vetné členy**

základné – prísudok (slovesný, menný, slovesno-menný), podmet – určitý, neurčitý  
rozvíjacie – predmet (určitý, neurčitý), príslovkové určenie (času, miesta, spôsobu, prostriedku, príčiny, účelu, pôvodu), prívlastok, prístavok  
syntagmy – prísudzovací sklad, určovací sklad, priraďovací sklad

**súvetia**

podradňovacie súvetia – podmetové, predmetové, príslovkové, prívlastkové, prísudkové  
priraďovacie súvetia – zlučovacie, odporovacie, vylučovacie, dôvodové, dôsledkové  
hlavná veta, vedľajšia veta, deiktický výraz, spojky

**lexikálna rovina:**

slovníky – výkladový, synonymický, frazeologický, slovník cudzích slov  
slovná zásoba maďarského jazyka – slová ugrofínskeho pôvodu, prebraté zdomácnené slová, slová cudzieho pôvodu, archaizmy, neologizmy,  
dialektizmy, slang, spisovný jazyk, profesionalizmy, odborné termíny  
jazykové prostriedky – oslovenie, opakovanie slov, rečnícke otázky, obrazné vyjadrovanie  
obohacovanie slovnej zásoby – skladanie slov, preberanie slov, tvorenie slov, skracovanie

**sociolingvistika**

jazyková diferenciácia, jazyková situácia, variantnosť jazyka, funkcie jazykových prejavov, jazykové prostriedky (slová, vety, texty), jazykové štýly – hovorový, administratívny, náučný, publicistický, umelecký, rečnícky



**pravopis:**

slovesá, pomocné slovesá, malé a veľké začiatkové písmená v menách osôb a zvierat, v zemepisných názvoch, názvoch inštitúcií, planét, periodík a kníh, odvodené prídavné mená, radové číslovky, dátum, rozdeľovanie predponových slov, vetné členy, pravopis čiarok a spojok; spodobovanie s príponami, zložené slová – priradovacie a podradovacie; uvádzacia veta, priama reč, interpunkčné znamienka  
princípy maďarského pravopisu – fonematický, morfematický, etymologický princíp zjednodušenia

**LITERÁRNA ZLOŽKA**

**Výkonový štandard pre 3. cyklus**

Žiak vie:

- čítať s porozumením rôzne druhy literárnych textov.
- vyhľadať v umeleckom texte explicitne a implicitne vyjadrené informácie a usporiadať ich podľa významu a dôležitosti.
- aplikovať vedomosti o vonkajšej a vnútornej kompozícii diela na prečítaný veku primeraný literárny text.
- na základe literárnoteoretických vedomostí určiť žánre.
- pretransformovať baladu a lyricko-epickú báseň na prozaické rozprávanie.
- porovnať román s novelou z hľadiska počtu postáv, tematiky a radenia dejových línií.
- určiť hlavnú myšlienku prečítaného diela.
- zostaviť stručnú dejovú osnovu z prečítaného literárneho textu.
- prerozprávať dej so zachovaním časovej a príčinnej postupnosti a s obmenami.
- transformovať formy rozprávača on-formy do ja-formy a naopak.
- určiť vzájomný vzťah postáv literárneho diela.
- identifikovať vývoj postáv pod vplyvom prostredia či udalosti.
- charakterizovať správanie postáv literárneho diela na základe morálnych hodnôt.
- identifikovať v epických textoch charakteristické znaky: dejovosť, dialogickosť, dynamickosť.
- sformulovať ideu lyrických básní.
- interpretovať najznámejšie symboly veku primeraných symbolistických básní.
- identifikovať v lyrických textoch charakteristické znaky: subjektívnosť, emocionálnosť, metaforickosť, monologickosť.
- identifikovať v umeleckom texte jazykové prostriedky.
- vysvetliť obraznú podstatu a funkciu umeleckých jazykových prostriedkov v literárnom texte.
- vyjadriť v ústnych a písomných prejavoch svoje zážitky z prečítaného textu.
- analyzovať literárny texty po štylistickej, kompozičnej a významovej stránke.
- sformulovať vlastný názor k postavám a situáciám v literárnych dielach.
- vyjadriť vlastné hodnotenie prečítaného literárneho textu.

**Jazyk a komunikácia**  
**Jazyk a literatúra**

---

- diskutovať a literárnom texte.
- pri praktických činnostiach s literárnym textom aplikovať osvojené pojmy z ťažiskového učiva.

## Obsahový štandard

### literárne druhy a žánre:

#### lyrika

epigram, elégia, óda, hymna, vojenské, pobožné a lúbostné básne, symbolistické básne, impresionistické básne, štvorveršie  
Arany János: *Családi kör*; Lackfi János: *Zsámbéki kör*; Varró Dániel: *Túl a Maszat-hegyen (úryvok)*  
Janus Pannonius: *Pannónia dicsérete*  
Balassi Bálint: *Hogy Júliára talál, így köszöne neki, Egy katonaének*  
Csokonai Vitéz Mihály: *Zsugori uram, Szerlemdal a csikóbőrös kulacshoz*  
Kölcsey Ferenc: *Huszt, Himnusz*  
Vörösmarty Mihály: *Szózat*  
Petőfi Sándor: *Fa leszek, ha...., Egy estém otthon, Befordultam a konyhára, A Tisza, A magyar nemes, Nemzeti dal, Szeptember végén*  
Arany János: *A fülemile, A tudós macskája*  
Ady Endre: *Szeretném, ha szeretnének, A magyar Ugaron, A föl-földobott kő, Lédával a bálban, Őrizem a szemed, Hiszek hitetlenül istenben*  
Juhász Gyula: *Milyen volt..., Magyar táj, magyar ecsettel*  
Babits Mihály: *Messze...messze, Szerelmes vers*  
Kosztolányi Dezső: *Akarsz-e játszani?, Mostan színes tintákról álmodom*  
Tóth Árpád: *Körúti hajnal, Esti sugárkoszorú*  
József Attila: *Ringató, Mikor az uccán átment a kedves, Születésnapomra, Mama, tiszta szívvel*  
Radnóti Miklós: *Razglednicák, Hetedik ecloga, Nem tudhatom*  
Illyés Gyula: *Esti csoda*  
Szabó Lőrinc: *Lóci verset ír, Szeretlek, Huszonhatodik év, TücsökHzene (úryvky)*  
Weöres Sándor: *Galagonya, Csiribiri, Valse triste*

#### epika

autorská a ľudová balada, povesti( historické, miestne), legendy – Panónske legendy, lyricko-epická báseň (Arany János: *Toldi*)  
naturalistický román, realistický román, trilógia  
Vörösmarty Mihály: *Szép Ilonka*  
Arany János: *A walesi bárdok, Tengeri hántás, Tetemre hívás*  
Jókai Mór: *Az arany ember ( úryvok – A Senki szigete)*  
Mikszáth Kálmán: *A néhai bárány, Szent Péter esernyője (úryvok)*  
Móricz Zsigmond: *Tragédia, Hét krajcár, Pillangó*  
Kosztolányi Dezső: *A bolgár kalauz, Házi dolgozat, Pacsirta (úryvok)*  
Krúdy Gyula: *Utolsó szivar az Arabs Szürkénél*

Karinthy Frigyes: *Röhög az egész osztály, Magyarázom a bizonyítványom*

Tamási Áron: *Ábel a rengetegben (úryvok)*

Németh László: *Lányaim (úryvok)*

Márai Sándor: *Füveskönyv (úryvky)*

Örkény István: *Válogatott egyperces novellák, Tóték (úryvky)*

Fábry Zoltán: *A vádlott megszólal (úryvok)*

Dobos László: *A kis viking (úryvok)*

Ozsvald Árpád: *A kis postás (úryvok);*

Zs. Nagy Lajos: *Szárnyas történetek (úryvok)*

Duba Gyula: *Az elrabolt taliga (úryvok)*

**literatúra pre deti a mládež:** (dobrodružný román, vedecko-fantastický román, detektívny román, historický román, dievčenský román, sci-fi román, romány o zvieratkách), Rudyard Kipling: *A dzsungel könyve (úryvok)*; Daniel Defoe: *Robinson Crusoe (úryvok)*; Gárdonyi Géza: *Egri csillagok (úryvok)*, *A láthatatlan ember (úryvok)*; Janikovszky Éva: *A tükör előtt(úryvok)*

**štylizácia textu:** prirovnávanie, personifikácia, epiteton, metafora, básnická otázka, aliterácia

**metrika:** rým, rytmus, strofa, prízvučná prozódia, Balassiho strofa

**všeobecné pojmy:** karikatúra, paródia, švédske verše, humorná situácia, humorná postava, jazykový humor, dialóg, monológ subjektívnosť, emocionálnosť, metaforickosť, monologickosť, dejovosť, dialogickosť, dynamickosť, humanizmus, moderný román, kompozícia románu, kompozícia novely, groteska

## UKRAJINSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

### JAZYKOVÁ ZLOŽKA

#### Výkonový štandard pre 1. cyklus

Žiak vie:

- používať základy komunikačných zručností v ústnom prejave.
- správne a esteticky písať podľa základov pravopisnej normy.
- osvojené vedomosti na základe opakovania použiť v bežnej situácii.
- identifikovať a vymedziť ohybné slovné druhy.

#### Obsahový štandard

##### Čítanie s porozumením

- používať azbuku, správne vyslovovať hlásky
- prečítať a porozumieť slovám, vetám, jednoduchým textom, detským básničkám a krátkym rozprávkam
- naučiť sa správnu intonáciu správne intonovať pri hlasnom čítaní
- uplatňovať správnu techniku čítania
- reprodukovать jednoducho prečítaný text
- odpovedať na otázky učiteľa odpovedať na kladené otázky
- uvedomiť si estetické hodnoty

##### Písanie

- používať správne tvary veľkých a malých písmen písanej a tlačenej azbuky
- odpísať a prepísať krátky text
- správne spájať písmena písanej azbuky
- písať slová, krátke vety podľa diktovania
- *slohové útvary/žánre*: predstaviť sa, pozdraviť, poďakovať, poprosiť, zablahoželať a ospravedlniť sa, správne odpovedať na otázky a tvoriť jednoduché otázky, napísať svoju adresu, porozumieť komu sa vyká a komu tyká, vedieť napísať súkromný list, správu mailom, ústne opísať vec, zviera, osobu, povedať svoj krátky životopis

##### Hovorenie

- využívať slovnú zásobu na známe témy z každodenného života
- recitovať krátke básničky, riekanky, hádanky

- reprodukovať krátke ľudové rozprávky
- artikulovať a vyslovovať všetky hlásky
- zdokonaľovať svoj ústny prejav a slovosled
- *komunikačné žánre*: upevnenie slovnej zásoby, hrou, dialógmi, reprodukciou prečítaných básničiek, rozprávok, primerane vysvetliť rozdiel medzi fikciou a skutočnosťou

**zvuková rovina a pravopis:** určiť hlásku, písmeno, slabiku, slovo, vetu; rozlíšiť druhy viet; osvojiť si grafický zápis reči; rozlíšiť tvrdé a mäkké spoluhlásky; správne vyslovovať a napísať slabiky s „i, ja, ju, mäkký znak“; rozlíšiť slová s apostrofom; správne písať mená osôb, zvierat, riek, miest, dedín, štátov, pohorí

**lexikálna rovina:** vysvetliť rozdiel medzi dialektom a spisovným jazykom; vedieť určiťviacslovné pomenovania; vyhľadávať v textoch a tvoriť antonymá, homonymá a synonymá; rozširovať individuálnu slovnú zásobu

**morfologická rovina:** vyhľadávať a rozlišovať ohybné slovné druhy; formálne rozlišovať v slovách slovotvorný základ

#### **LITERÁRNA ZLOŽKA**

##### **Výkonový štandard pre 1. cyklus**

Žiak vie:

- pochopiť text na základe rozvíjania čitateľských schopností.
- opísať svoj pozitívny vzťah k literatúre, k národu a jeho jazyku.
- poznať spisovateľov, ktorí tvoria pre deti.

##### **Obsahový štandard**

###### **Čítanie**

- plynulé prečítanie krátkeho textu, básne, hádanky, vyčítanky, riekanky
- rozvíjanie čítania s porozumením

###### **Praktické činnosti s literárnym textom**

- rozlišovať poéziu, prózu, rozprávku
- vyhľadávanie kľúčových slov v texte, vyhľadať hlavné postavy v texte
- predniesť jednoduchú báseň, hádanku
- rozdiel medzi poéziou a prózou
- pojmy – kniha, knižnica čitateľ, spisovateľ, ilustrácia, ilustrátor, noviny, detský časopis

**literárne druhy a žánre:** hádanka, báseň, vyčítanka, riekanka, ľudová rozprávka

**základné literárne pojmy:** text, próza, odsek, báseň, verš, rým, strofa, nadpis, hádanka, ľudová rozprávka, pieseň, kapitola

## **JAZYKOVÁ ZLOŽKA**

### **Výkonový štandard pre 2. cyklus**

Žiak vie:

- primerane a na dobrej jazykovej úrovni reagovať na najrozmanitejšie jazykové situácie.
- písomne i ústne komunikovať a dorozumieť sa v ukrajinskom jazyku.
- pracovať s textom, reprodukovat text, samostatne odpovedať na otázky.
- aplikovať osvojené gramatické javy s dôrazom na fonetiku a fonológiu.
- prezentovať základnú charakteristiku osvojených slovných druhov a aplikovať ich v písomnej podobe a hovorenom prejave.
- vyznačiť vetné členy v písomnom prejave.
- opísať rozdiely a spoločné znaky ukrajinského a slovenského jazyka.
- zdôvodniť chyby v písanom prejave.

### **Obsahový štandard**

#### **Čítanie**

- plynulo čítať súvislý text
- správne artikulovať
- dodržiavať správnu výslovnosť
- reprodukovat prečítaný text

#### **Písanie**

- správne uplatňovať písanie veľkých písmen
- *slohové útvary/žánre*: napísať pozvánku, pohľadnicu, pozdrav emailom; napísať krátky súkromný list a rozčleniť ho na oslovenie, úvod, jadro záver; napísať inzerát, reklamu, oznam, správu (mail a SMS) a rozlíšiť ich; opísať predmet, ilustráciu; určiť priamu reč; ústne opísať osobu, napísať opis osoby; vytvoriť krátku slávnostnú reč

#### **Hovorenie**

- porozprávať krátky príbeh
- vymyslieť názov k príbehu
- primeranou formou a s osvojenou slovnou zásobou viesť diskusiu
- *komunikačné žánre*: reprodukovat báseň, bájku, povesť; hrou viesť dialóg na dané témy; zdokonaľovať slovnú zásobu; vysvetliť primerane rozdiel medzi fikciou a skutočnými príbehmi zo života

**zvuková rovina a pravopis:** v slove rozlíšiť základ, predponu, príponu, zakončenie; správne vyslovovať spoluhlásky na začiatku, v strede a na konci slov; abeceda, zvukový význam písmen ja, ju, je, ji; tvrdé, mäkké, znelé a neznelé spoluhlásky, striedanie samohlások a spoluhlások; zdvojenie písmen, hláska, prízvuk; fonetická analýza slova

**lexikálna rovina:** obohacovať slovnú zásobu (odvodzovaním, skracovaním); určiť slová so spoločným základom; tvoriť zdrobneniny, familiarizmy, detské slová, augmentatíva, eufemizmy; pracovať so slovníkom

**morfologická rovina:** použiť ohybné slovné druhy (podstatné mená, prídavné mená, slovesá, ich kategórie) a neohybné slovné druhy

**syntaktická rovina:** použiť slovné spojenia; použiť správny slovosled; tvoriť vety (jednoduchá veta, hlavné a vedľajšie vety, holú a rozvitú veta, vetu s viacnásobnými vetnými členmi)

## LITERÁRNA ZLOŽKA

### Výkonový štandard pre 2. cyklus

Žiak vie:

- charakterizovať ústnu ľudovú slovesnosť s dôrazom na ľudové rozprávky, piesne, vyjadriť vlastný názor k textu.
- reprodukovat text ľudovej rozprávky.
- prostredníctvom dramatizácie rozmyšľať o sebe, rešpektovať názory iných, rozvíjať medziľudské vzťahy, spoluprácu.
- prezentovať jazykolamy.
- charakterizovať vybrané smery a predstaviteľov poézie a prózy 19. a 20. storočia.
- prostredníctvom ukážok charakterizovať rým v poézii.
- tvorivo pracovať s literárnym textom.
- vyjadrovať myšlienky, vlastný názor.
- čítať nahlas a potichu s prirodzenou intonáciou, so správnym slovným a vetným prízvukom.

### Obsahový štandard

#### Čítanie

- upevnenie plynulého a správneho intonačného čítania textov
- vyhľadávať v textoch autorov, ilustrátorov
- poznať vybraných zahraničných autorov

#### Praktické činnosti s literárnym textom



- vedieť rozlíšiť ľudovú a autorskú rozprávku
- vyhľadať hlavnú a vedľajšiu postavu, hlavné motívy rozprávky
- zdôvodniť úlohu fantázie a fantastických javov, magických čísel a predmetov v rozprávke
- komparatívne odlíšiť od seba rôzne typy a druhy rozprávok, určiť hlavnú myšlienku prečítaného diela
- vyjadriť v ústnych a písomných prejavoch svoje zážitky z prečítaného textu
- prerozprávať dej so zachovaním časovej a príčinnej postupnosti a s obmenami
- porovnať jednotlivé literárne žánre, vyhľadať verš a strofu v básňach
- určiť rytmus a rýmy v básňach
- identifikovať prirovnanie, personifikáciu a epitetá v texte
- identifikovať základné znaky lyricko-epickej básne
- pretransformovať lyricko-epickú báseň na prozaické rozprávanie
- rozlišovať umelecký a náučný text
- na základe ilustrácie rozprávať vlastný jednoduchý príbeh

**literárne druhy a žánre:** epika, lyrika, dráma; ľudová slovesnosť – ľudová pieseň, zľudovená pieseň, príslovie, porekadlo, pranostika, hádanka; tradovanie rozprávka, poviedka; variácie, gradácia; bájka, povesť, legenda, divadelná a rozhlasová hra, film, komiks, elektronická literatúra, krátky príbeh

**základné literárne pojmy:** spisovateľ, ilustrátor, ilustrácia, divadlo, režisér, herec, scenár, rozhlas, televízia, film, kino

| JAZYKOVÁ ZLOŽKA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Výkonový štandard pre 3. cyklus</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>– používať mäkký znak a apostrof.</li><li>– charakterizovať synonymá, homonymá, antonymá.</li><li>– skloňovať ohybné slovné druhy.</li><li>– určiť hlavné a vedľajšie vetné členy a vety s viacnásobnými vetnými členmi.</li><li>– použiť základné znaky opisného slohového postupu.</li><li>– primerane a na dobrej jazykovej úrovni reagovať na najrozmanitejšie jazykové situácie.</li><li>– tvoriť dialógy na ľubovoľnú tému.</li><li>– aplikovať základné gramatické javy z oblasti lexiky ukrajinského jazyka.</li><li>– poukázať na rozdiely tvorenia slov v ukrajinskom jazyku a slovenskom jazyku.</li><li>– preukázať praktickú schopnosť využitia frazeológie pri správnej výslovnosti a v pravopise.</li><li>– vysvetliť a aplikovať základné gramatické javy zamerané na neohybné slovné druhy s dôrazom na predložky.</li><li>– vymenovať druhy viet, určiť hlavné a vedľajšie vetné členy.</li><li>– charakterizovať rozdiel medzi prístavkom a prívlastkom.</li><li>– používať interpunkčné znaky vo vetách, v citátoch.</li><li>– rozdiel medzi jednoduchou vetou a súvetím, používanie interpunkčných znamienok v súvetiach.</li><li>– napísať životopis, prihlášku, úvahu.</li></ul> |
| <b>Obsahový štandard</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p><b>Čítanie</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• zamerať svoje čítanie podľa potreby</li><li>• pochopiť význam textu</li><li>• pochopiť formálnu stránku textu</li><li>• odlíšiť vetu a text</li><li>• pochopiť zmysel umeleckého a vecného textu vzhľadom na využitie</li><li>• pochopiť význam lexikálnych jednotiek</li></ul> <p><b>Písanie</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• vyjadriť myšlienky a informácie s rôznym cieľom pre špecifické publikum</li><li>• organizovať text z hľadiska kompozície</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

- zosúladiť štylistickú úroveň s cieľom písania a čitateľmi
- štylizovať jednoduché vety a jednoduché súvetia
- opakované čítanie a oprava konceptu textu so zameraním na gramatiku, interpunkciu a pravopis
- revidovať a editovať koncept s využitím spätnej väzby od učiteľa a spolužiakov
- rešpektovať jazykové pravidlá
- používať informácie a textové pasáže z iných zdrojov, napr. humorný príbeh a materiál z iných médií
- transformovať texty z jedného žánru do druhého
- *slohové útvary/žánre*: inzerát, konspekt, rozprávanie s prvkami opisu, výpis, poviedka, výklad, úvaha, žiadosť, životopis

#### **Hovorenie**

- vyjadriť myšlienky a informácie s rôznym cieľom pre špecifické publikum
- organizovať a rozvíjať svoje myšlienky v súlade s komunikačnou situáciou
- používať informácie a textové pasáže z iných zdrojov, napr. humorný príbeh a materiál z iných médií vo vlastnej tvorbe
- používať slovnú zásobu primeranú určitému cieľu komunikácie a publiku
- štylizovať jednoduché holé a rozvité vety v texte
- rešpektovať jazykové pravidlá
- využívať pri komunikácii mimojazykové prostriedky
- dialógy, rozvoj súvislého prejavu
- *komunikačné žánre*: statický opis, dynamický opis, umelecký opis, rozprávanie s využitím priamej reči (1. osoba, 3. osoba), projekt, správa o riešení/výsledku projektu ústna/písomná, diskusia, dialóg, artikulácia, sila hlasu, gestikulácia, mimika a postoj, praktické písomnosti

**zvuková rovina a pravopis:** mäkkéne spoluhlások pod vplyvom samohlásky i a spojení j+a, j+u, j+e; grafické zachytenie mäkkej spoluhlásky za pomoci mäkkého znaku; pravidlá pravopisu mäkkého znaku; spojenie j+o; správna výslovnosť slov s mäkkým znakom a so spojením j+o; slová s apostrofom; pravidlá písania apostrofu; správna výslovnosť slov s apostrofom; striedanie spoluhlások h/ž/z, k/č/c, ch/š/s v základe slova a na morfematickom švíku pri tvorení odvodenín; práca s ortoepickým a ortografickým slovníkom; fonetická analýza slova, pravidlá písania interpunkčných znakov vo vetách a súvetiach

**lexikálna rovina:** slovná zásoba; lexikálny význam slova; jednovýznamové (monosémia) a viacvýznamové slová (polysémia), základný a prenesený význam slov, priame a nepriame pomenovania, homonymá, medzislovanská homonymia (slovensko-ukrajinská), synonymá, synonymické dvojice a rady, antonymá a dvojice antonym; jednoslovné a viacslovné pomenovania; enantiosémia (slovo s protikladnými významami – vnútro-slovná antonymia); lexikografia, slovníky; slovná zásoba podľa štylistického zafarbenia, slová podľa pôvodu, aktívna a pasívna lexika (slová zastarané – archaizmy, historizmy a nové – neologizmy, príležitostné slová), frazeologizmy; slovotvorba, základové a odvodené slovo, slovotvorný základ a slovotvorný formant (predpona, prípona, zakončenie), tvorenie slov odvodzovaním (prefixáciou, sufixáciou, bezpríponovým spôsobom), tvorenie slov skladaním a skracovaním, tvorenie

podstatných mien príponami –ar/-jar, -yk/-nyk, eč/-neč, -č, čk(a), -k(a), -ok/-nok, -yčš, -yn/-nyn, -anyn/-janyn, -st'/-nist', -stv(o)/-ztv(o)/-ctv(o), -ak/-jak, -ň(a); lexikálny význam slova, výkladové slovníky

**morfologická rovina:**

podstatné mená – skloňovanie 1. – 4. skupiny, osobitosti skloňovania pomnožných podstatných mien, nesklonné podstatné mená, častica ne- s podstatnými menami

prídavné mená – spôsoby tvorenia prídavných mien, častica ne- s prídavnými menami, písanie zložitých prídavných mien spolu a cez pomlčku, jedno a dve -n- v prídavných menách

číslovky – základné, radové, jednoduché, zložené a zložené číslovky, skloňovanie čísloviek, pravidlá používania čísloviek pri zápise dátumu

zámená – delenie a skloňovanie zámen

slovesá – spôsoby a tvorenie slovies

**syntaktická rovina:**

rozvíjacie vetné členy: predmet, prívlastok, príslovkové určenie

viacnásobný vetný člen, spájanie viacnásobných vetných členov: bezspojkovo (oddeľovanie čiarkou) a spojkami (a, ale, i)

oslovenie, priama reč, dialóg; interpunkčné znaky pri oslovení, priamej reči a dialógu, systém interpunkčných znakov, dodržiavanie správnej intonácie pri oslovení, využívanie oslovenia v hovorovom a umeleckom štýle, dodržiavanie správnej intonácie vo vetách s priamou rečou a v dialógoch, oslovenie a dialóg v umeleckom diele (literatúre), vety s priamou rečou

jazyková kultúra

vývoj ukrajinského jazyka, význam reči v živote človeka, príbuzné jazyky

súvetie – jednoduché a zložené, priraďovacie a podrad'ovacie

**LITERÁRNA ZLOŽKA**

**Výkonový štandard pre 3. cyklus**

Žiak vie:

- charakterizovať ústnu ľudovú slovesnosť.
- analyzovať lyrické a historické piesne, dумы, balady, povesti, legendy, piesne literárneho pôvodu.
- určiť, analyzovať a nájsť rozdiely v literárnych žánroch (óda, hymna, modlitba, povest', novela, román).
- nájsť v dielach umelecké jazykové prostriedky.
- charakterizovať hlavné a vedľajšie dejové postavy.
- prezentovať vlastný názor, stanovisko k literárnym smerom, predstaviteľom a ich dielam.
- začleniť spisovateľov podľa obdobia.
- určiť štruktúru umeleckého diela.

- použiť získané vedomosti z teórie literatúry (paródia, poézia v próze, anafora, sonet, náčrt, epitaf) pri rozbere umeleckých diel.

### Obsahový štandard

#### Čítanie

- rozvíjať návyky prekladu z ukrajinského jazyka a naopak
- reprodukcia umeleckých textov
- rozprávanie podľa obrazu, začiatku, námetu

#### Praktické činnosti s literárnym textom

- orientácia v obsahu umeleckého textu, v jeho štruktúre, umeleckých prostriedkoch
- vedieť určiť literárny žáner poézie a prózy
- rozdiel medzi lyrikou, epikou a drámou
- lyrické, epické a dramatické žánre definovať jednou vetou
- určiť tému, ideu, stavbu, námet literárneho diela
- uvedomiť si význam hymny (hymny SR, hymna Ukrajiny, hymna podkarpatských Rusínov) a modlitby (Otče náš)
- dozvedieť sa, čo je sonet, epitaf
- na základe ukážok orientovať sa v ukrajinskej literatúre 20. storočia, ukrajinskej literatúre v Zakarpatskej oblasti a východnom Slovensku medzi dvoma svetovými vojnami a ukrajinskej literatúre Slovenska po 2. sv. vojne

**literárne druhy a žánre:** novela, povesť, román, vedecko-fantastický román, paródia, prírodná próza, dráma a dramatické žánre, poézia v próze, sociálna próza

**základné literárne pojmy:** balada, bájka, zdobneniny, verš, rým, rytmus, strofa, stopa, refrén, humor, óda, sonet, epitaf, hymna, modlitba, anafora, denník, novela, poviedka, náčrt, reportáž, kompozícia

## SLOVENSKÝ JAZYK A SLOVENSKÁ LITERATÚRA

### Výkonový štandard pre 1. cyklus

#### Žiak

- sa zaujíma o učenie sa slovenského jazyka.
- pochopí odlišnosti a rovnosti medzi slovenským a maďarským jazykom.
- rešpektuje a toleruje hodnoty slovenskej kultúry.
- si buduje kladný vzťah k slovenskému jazyku.
- pochopí bežné pokyny v slovenskom jazyku.
- porozumie pozdravom v slovenskom jazyku.
- si osvojí ortoepické, ortografické a gramatické pravidlá potrebné na veľmi jednoduchú ústnu a písomnú komunikáciu v slovenskom jazyku vo vývojovom období mladšieho školského veku.
- používa veľmi jednoduché pokyny a pozdravy.
- sa porozumie v rámci komunikačných tém na primeranej úrovni svojmu veku a schopnostiam.
- vyjadrí myšlienky v slovenskom jazyku ústne v každodenných praktických situáciách na úrovni primeranej svojmu veku a schopnostiam na základe pomocných otázok.
- ovláda slovenskú abecedu, rozlišuje slovenskú a maďarskú abecedu.
- číta veľmi jednoduché texty zložené z jednoduchých rozvitých viet bez neznámych slov.
- odpisuje krátke texty zložené z jednoduchých viet bez neznámych slov.
- z ostatných vyučovacích predmetov aplikuje jednoduché informácie o zaujímavostiach blízkeho okolia školy a svojho bydliska.

### Obsahový štandard

#### Počúvanie s porozumením

- *pochopenie* bežných príkazov, pokynov, pozdravov a zdvorilostných prejavov
- *reagovanie* na príkazy a pokyny učiteľa v rámci komunikačných tém
- *porozumenie významu pojmov*: abeceda, veta, slovo, slabika, hláska, samohláska, spoluhláska, dvojhláska, písmeno, tlačené písmeno, písané písmeno, text, článok, rozprávka, ľudová rozprávka, báseň, hádanka, ľudová hádanka, riekanka, ľudová riekanka, vyčítanka, ľudová vyčítanka, pieseň, ľudová pieseň, hra, ľudová hra, rozhovor, postava, autor, list, pozdrav, pozvánka, čítanie, písanie, slabikovanie, delenie slov na slabiky, tvorba slov z písmen, tvorba slov zo slabík, tvorba viet zo slov, tvorba otázok, tvorba odpovedí.

### **Ústny prejav**

#### Rečovo-komunikačné zábery

- *nadviazanie kontaktu s osobami hovoriacimi po slovensky* – formy spoločenského styku: pozdravy, oslovenia, pozvanie, privítanie, lúčenie sa, blahoželenie, predstavovanie sa, prosba, poďakovanie, ospravedlnenie
- *vyjadrenie vôle, duševných pocitov a nálady*: upozornenie, slušné vyjadrenie prosby, požiadanie o pomoc, vyjadrenie radosti, smútku
- *oznámenie a vyjadrenie stanoviska*: informovanie sa o niečom v rámci komunikačných tém, informovanie druhých v rámci komunikačných tém, vyjadrenie, že sa niečo páči alebo nepáči, vyjadrenie, že komunikujúca osoba niekoho alebo niečo má/nemá rada

#### Pojmové okruhy

- *vyjadrenie existencie* v rámci komunikačných tém (sloveso *byť* v prítomnom a minulom čase)
- *vyjadrenie vlastníctva* v rámci komunikačných tém (sloveso *mať* v prítomnom a minulom čase, privlastňovacie zámená)
- *vyjadrenie priestorových vzťahov* v rámci komunikačných tém (smer, miesto, poloha, vzdialenosť, predložkové väzby, príslovky miesta)
- *vyjadrenie časových vzťahov* v rámci komunikačných tém (čas, kalendár)
- *vyjadrenie kvantitatívnych vzťahov* v rámci komunikačných tém (počet: 0 – 100, vek)
- *vyjadrenie kvalitatívnych vzťahov* v rámci komunikačných tém (postava, tvar, farba)
- rozhovory (zapojiť sa do jednoduchého rozhovoru, konkretizovať a aktualizovať riadené rozhovory s tromi replikami)
- rozprávky (známe z maďarského/materinského jazyka, časová následnosť)
- ľudová slovesnosť (ľudové riekanky, vyčítanky, básničky, detské hry, texty detských piesní)

#### Komunikačné témy

*základná slovná zásoba*: frekventované slová: konkrétne podstatné mená, akostné prídavné mená bez stupňovania, činnostné slovesá, najfrekventovanejšie zvrtné slovesá, ktoré sa týkajú komunikačných tém *Ľudské telo a starostlivosť o zdravie, Vzdelávanie a práca, Obchod a služby*, základné číslovky do 100, osobné, ukazovacie a privlastňovacie zámená, riešenie štandardných sociálnych situácií v rámci komunikačných tém

#### *Rodina a spoločnosť*

členovia rodiny, priatelia, meno žiaka, rodičov a súrodencov, vek žiaka, rodičov a súrodencov, zamestnanie členov rodiny, adresa bydliska žiaka, bydlisko starých rodičov, sviatky

#### *Domov a bývanie*

dom/byt, miestnosti v dome/v byte, zariadenie v dome/byte, činnosti v jednotlivých miestnostiach, domáce práce, práca okolo domu, v záhrade, pomoc v domácnosti, orientácia v meste/dedine

#### *Voľný čas a záľuby*



rok, mesiac, týždeň, dni v týždni, pracovný deň, sviatok, dátum, určenie času, časti dňa, začiatok a koniec školského roka, ročné obdobia, prázdniny

*Doprava a cestovanie*

dopravné prostriedky, cesta do školy, kultúra cestovania

*Ľudské telo, starostlivosť o zdravie*

ľudské telo, zdravie, choroba, nehoda/úraz, osobná hygiena, u lekára/zubára, obliekanie podľa počasia, zdravá výživa, životospráva, šport, vychádzky, exkurzie, výlety, hry v prírode

*Vzdelávanie a práca*

škola, trieda, budova a okolie školy, personál školy, zariadenie triedy, režim dňa, vyučovacie predmety, rozvrh, učebné pomôcky, domáca príprava a činnosti tretia v škole, vysvedčenie, kalendár, časti dňa, školský rok, sviatky, prázdniny

*Obchod a služby*

samoobsluha, tržnica, kultúra nakupovania, spôsob nákupu a platenia, tovar, množstvo, základné potraviny, zelenina, ovocie, kvety, kupovanie darčiek

*Človek a príroda*

domáce zvieratá a ich mláďatá, lesné a poľné zvieratá, sťahovavé vtáky, rastliny z okolia žiaka, ročné obdobia, premena prírody a činnosti ľudí a zvierat podľa ročných období, starostlivosť o zvieratá, aktuálne počasie, činnosti v záhrade

*Naša vlasť*

mesto/dedina, adresa bydliska žiaka, bydlisko starých rodičov

Používanie pojmov:

abeceda, veta, slovo, písmeno, text, článok, rozprávka, báseň, hádanka, pieseň, hra, dialóg, otázka, odpoveď

**Čítanie**

- *hlasné čítanie* na základe vzorového prednesu a po príprave (plynulé čítanie, správna výslovnosť, správne dýchanie, správne tempo)
- *čítanie slovenských rozprávok* známych z maďarského jazyka
- *čítanie textov* v učebnici, detských časopisoch a detských encyklopédiách

**Písomný prejav**

- slovenská abeceda
- odlišné grafémy
- riešenie hádaniek, krížoviek, tajničiek

- jednoduchý opis niekoho alebo niečoho
- jednoduchá charakteristika
- *písomné formy spoločenského styku*: oslovenia, zdvorilostné frázy, privítanie, lúčenie sa, blahoželanie, predstavovanie sa, prosba, poďakovanie, ospravedlnenie, písanie dátumu, štruktúra pozdravu a pozvánky, písanie pohľadníc z výletu a z dovolenky podľa vzoru, písanie vianočných a veľkonočných pozdravov podľa vzoru

**Výkonový štandard pre 2. cyklus**

Žiak:

- sa zaujíma o učenie sa slovenského jazyka.
- si buduje kladný vzťah k slovenskému jazyku.
- rešpektuje a toleruje hodnoty iných kultúr, rešpektuje odlišnosti a rovnosti.
- globálne porozumie súvislým textom a kratším literárnym ukážkam s menším počtom neznámych slov.
- správne vyslovuje a artikuluje slovenské hlásky.
- v danej komunikačnej situácii dokáže primerane gestikulovať, používať vhodnú mimiku a vhodný spoločenský tón v súlade s cieľom komunikácie a prostredím, v ktorom sa daná komunikácia uskutočňuje.
- rieši štandardné sociálne situácie primerané svojmu veku v rámci komunikačných tém.
- aplikuje osvojené pojmy pri praktických činnostiach s textom.
- na základe vedomostí z ostatných vyučovacích predmetov dokáže poskytnúť základné informácie o zemepisných, resp. prírodných, historických a o kultúrnych zaujímavostiach bydliska, blízkeho okolia a o hlavnom meste Slovenskej republiky.
- prerozpráva obsah umeleckého textu so zachovaním časovej a logickej postupnosti.
- využíva poznatky a zručnosti získané z maďarskej literatúry pri práci so slovenským literárnym textom.
- sa oboznamuje so slovenskými ľudovými i autorskými rozprávkami, básnickými a prozaickými dielami zo súčasnej slovenskej literatúry pre deti a mládež.
- vyhľadá v umeleckom i vecnom texte explicitne a implicitne vyjadrené informácie a usporiada ich podľa významu a dôležitosti.
- vyjadrí svoj názor na prečítaný text, jasne sformuluje svoj čitateľský zážitok.
- opisuje svoje estetické zážitky v slovenskom jazyku.
- vyjadruje svoje myšlienky a stanoviská v slovenskom jazyku ústne a písomne v rôznych sociálnych situáciách v rámci komunikačných tém s primeranou znalosťou gramatiky.
- rozlišuje kontrastívne znaky maďarskej a slovenskej abecedy.
- sa zoznamuje s ortoepickými a s gramatickými pravidlami potrebnými na ústnu komunikáciu v danom vývojovom období.
- samostatne, správne, plynule a nahlas číta s porozumením známe texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam.
- dokáže prispôbiť rýchlosť čítania tomu, aby mohol čo najefektívnejšie pochopiť informácie.
- sa zoznamuje s ortografickými a s gramatickými pravidlami potrebnými na písomnú komunikáciu v danom vývojovom období.
- rozvíja nadobudnuté vedomosti a zručnosti v písaní.

## Obsahový štandard

### Počúvanie s porozumením

- pochopenie bežných príkazov, pokynov, pozdravov, zdvorilostných fráz a prejavov
- reagovanie na príkazy a pokyny učiteľa
- porozumenie jednoduchým otázkam učiteľa, spolužiakov, ale aj cudzích ľudí
- pochopenie prejavu učiteľa v rámci komunikačných tém
- porozumenie krátkemu súvislému prejavu, resp. dialógu s menším počtom neznámych slov
- globálne porozumenie vypočutému východiskovému textu a krátkemu textu v detských časopisoch
- porozumenie jednoduchému návodu k činnosti
- porozumenie krátkej rozprávke
- globálne porozumenie súvislým textom primeraným veku a kratším literárnym ukážkam s menším počtom neznámych slov
- pochopenie dejovej podstaty rozhlasových a televíznych programov primeraných veku žiaka

### Porozumenie významu pojmov:

abeceda, veta, slovo, slabika, hláska, samohláska, spoluhláska, dvojhlas, písmeno, tlačené písmeno, písané písmeno, text, článok, rozprávka, ľudová rozprávka, báseň, riekanka, ľudová riekanka, hádanka, ľudová hádanka, vyčítanka, ľudová vyčítanka, pieseň, ľudová pieseň, hra, ľudová hra, detská hra, krížovka, tajnička, rozhovor, dialóg, nadpis, názov, postava, autor, rozprávač, list, pozdrav, pozvánka; písanie, slabikovanie, delenie slov na slabiky, tvorba slov, tvorba slov z písmen, tvorba slov zo slabík, tvorba viet, tvorba viet zo slov, bodka, otáznik, výkričník, tvorba otázok, tvorba odpovedí, preklad, počúvanie, počúvanie s porozumením, čítanie, čítanie s porozumením, učebnica, zošit, pracovný zošit, práca v pracovnom zošite, úloha, cvičenie, samostatná práca, doplnenie, doplnenie písmen, doplnenie slabík, doplnenie slov, odpisovanie, diktát, kontrolná práca, domáca úloha, práca vo dvojici, skupinová práca

### Ústny prejav

#### Rečovo-komunikačné zámery

- *nadviazanie kontaktu s osobami hovoriacimi po slovensky* – formy spoločenského styku: pozdravy, oslovenia, pozvanie, privítanie, lúčenie sa, blahoželanie, predstavovanie sa, prosba, poďakovanie, ospravedlnenie, vyjadrenie záujmu, požiadanie o radu, telefonovanie
- *vyjadrenie vôle, duševných pocitov a nálady*: upozornenie, príkaz a zákaz, slušné vyjadrenie prosby a želania, požiadanie o pomoc, opakovanie výpovede, vyjadrenie radosti, smútku, obdivu, prekvapenia
- *oznámenie a vyjadrenie stanoviska*: informovanie sa o niečom v rámci komunikačných tém, informovanie druhých v rámci komunikačných tém, slušné reagovanie na otázky, poskytnutie rady, vyjadrenie, že sa niečo páči alebo nepáči, vyjadrenie, že komunikujúca osoba niekoho alebo niečo má/nemá rada, vyjadrenie ochoty/neochoty, istoty/neistoty, súhlasu/nesúhlasu, vedomosti, informovanosti

### Komunikačné témy

#### *Rodina a spoločnosť*

členovia rodiny, príbuzenstvo, priatelia, meno žiaka, rodičov a súrodencov, osobné údaje žiaka, vek rodičov a súrodencov, život v rodine, práce v domácnosti, pomoc rodičom, vzájomná pomoc v rodine, charakteristika členov rodiny, povolanie rodičov, záľuby a zamestnania členov rodiny, adresa bydliska žiaka a starých rodičov, režim dňa, sviatky

#### *Domov a bývanie*

dom/byt, miestnosti v dome/v byte, opis miestností, zariadenie domu/bytu, stroje a prístroje v domácnosti, činnosti v dome/v byte, v okolí domu, udržiavanie čistoty a poriadku, skrášľovanie bytu/domu a prostredia, pomoc v domácnosti, domáce práce, režim dňa rodiny, orientácia v meste/dedine, prostredie, bydlisko, rastliny a zvieratá v najbližšom okolí

#### *Voľný čas a záľuby*

určenie času, školský rok, ročné obdobia, sviatky, prázdniny, karneval, činnosti v rámci voľného času, knihy a čítanie, záľuby členov rodiny, hry, šport, turistika, hra na hudobnom nástroji, centrum voľného času, knižnica, pravidlá slušného správania počas zábavy a športovania

#### *Doprava a cestovanie*

dopravné prostriedky, cesta do školy, školský výlet, kultúra cestovania, najdôležitejšie dopravné značky a predpisy pre chodcov a cyklistov, mestská doprava

#### *Ľudské telo, starostlivosť o zdravie*

ľudské telo, zdravie, choroby detí – predchádzanie chorobám, nehoda/úraz, osobná hygiena, u lekára/zubára, obliekanie podľa počasia, odev a obuv, zdravá výživa, jedlá, správna životospráva, šport, vychádzky, exkurzie, výlety, hry v prírode

#### *Vzdelávanie a práca*

budova a okolie školy, adresa školy, personál školy, trieda, zariadenie triedy, život v škole, režim dňa žiaka, vyučovacie predmety, rozvrh hodín, učebné pomôcky, činnosti v škole, vysvedčenie, záujmové krúžky, záujmová a mimoškolská činnosť, školská knižnica, centrum voľného času, kalendár, školský rok, sviatky, prázdniny, skrášľovanie triedy a školy

#### *Obchod a služby*

kultúra nakupovania, spôsob nákupu a platenia, tovar, množstvo, základné potraviny, zelenina, ovocie, kvety, darčeky, občerstvenie, pošta, vyplňanie sprievodky na balík, pohľadnica, cukráreň, divadlo, kino, nákupy v rozličných obchodoch, v tržnici

#### *Človek a príroda*

domáce zvieratá a ich mláďatá, poľné a lesné zvieratá, zvieratá v zoo, život v lese, na lúkach, poliach; rastliny, premena prírody a činnosti ľudí a zvierat podľa ročných období, ochrana životného prostredia, počasie, poľnohospodárske práce, práce v ovocnom sade a záhrade

#### *Naša vlasť*

mesto/dedina, adresa, naša obec, naše mesto, základné poznatky o Slovenskej republike, Bratislava – hlavné mesto Slovenska, bydlisko a blízke okolie, okresné mesto

- Ústne formy súkromnej a verejnej komunikácie v rámci komunikačných tém: rozhovory doma, v škole, na nákupoch, v obchodoch, na pošte, na železničnej a autobusovej stanici, ústne blahoželanía, telefonovanie – primerané jazykovej úrovni a veku žiakov.
- Príprava a prednes krátkych dialógov v rámci komunikačných tém.
- Prednes ľudových riekaniek, vyčítaniek, krátkych básničiek, hádaniek, detských hier, textov detských piesní.
- Hranie situačných hier a bábkových scén.
- Reprodukcia kratších prečítaných a vypočutých veku primeraných textov, rozprávanie, jednoduchý opis s rozprávaním, dramatizácia jednoduchých krátkych textov.
- Reprodukcia opisov, charakteristík, pracovných postupov a výkladov v učebnici a v detských časopisoch.
- Reprodukcia slovenských ľudových a autorských rozprávok, opisov, charakteristík, pracovných postupov a výkladov v učebnici a v detských časopisoch na základe osnovy alebo pomocných otázok (časová postupnosť pri rozprávaní a pri opise pracovného postupu).
- Ukončenie známeho príbehu na základe osnovy alebo pomocných otázok.
- Členenie textu na menšie logické celky, zadávanie pokynov, tvorenie jednoduchých viet podľa obsahu v rámci komunikačných tém, tvorba otázok, odpovedí na jednoduché otázky v rámci komunikačných tém, tvorba krátkych súvislých textov spájaním viet v rámci komunikačných tém.
- Jednoduchý opis zvierat a predmetov podľa vzorového opisu alebo na základe pomocných otázok.
- Jednoduchá charakteristika podľa vzorovej charakteristiky alebo na základe pomocných otázok.
- Jednoduchý opis pracovného postupu podľa vzorového pracovného postupu alebo na základe pomocných otázok.
- Zoštylizovanie kratších súvislých textov podľa osnovy, resp. na základe otázok.

#### Pojmové okruhy

- *vyjadrenie existencie* (sloveso *byť* v prítomnom a minulom čase)
- *vyjadrenie vlastníctva* (sloveso *mať* v prítomnom a minulom čase, privlastňovacie zámená)
- *vyjadrenie priestorových vzťahov* (smer, miesto, poloha, diaľka, vzdialenosť, predložkové väzby, príslovky miesta)
- *vyjadrenie časových vzťahov* (čas, určitý a neurčitý čas, dĺžka trvania, časové ohraničenie deja, termíny, dátumy, deje a udalosti, časová postupnosť činností a dejov, súvisiacich so životom žiaka, jednorazové, prebiehajúce a opakované činnosti, odkazovanie na prítomnosť, minulosť a budúcnosť)
- *vyjadrenie kvantitatívnych vzťahov* (počet: 0 – 100, vek, množstvo, dĺžka, hmotnosť, miera, objem, porovnávanie počtu, množstva a miery)

- *vyjadrenie kvalitatívnych vzťahov* (postava, forma, tvar, akosť, vlastnosť, vek, rozloha, farba/odtieň, hmota/látka/materiál, chuť, pach/vôňa)
- *vyjadrenie logických vzťahov* (priradovanie, protiklady)
- *používanie osvojených jazykových a mimojazykových prostriedkov kohézie* (gestikulácia, mimika, dodržiavanie vhodnej vzdialenosti s komunikujúcou osobou v danej komunikačnej situácii)
- Súvislé rozprávanie o komunikačných témach s využitím osvojenej slovnej zásoby, aplikácia osvojených vedomostí o podstatných menách (rod a číslo najfrekvencovanejších podstatných mien), o správnych tvaroch sloves (osoba, číslo, čas) a praktické používanie správnych tvarov sloves v spojení s príslovkami času, miesta, spôsobu a príčiny.
- Praktické používanie modálnych sloves (chcieť, musieť, vedieť, môcť) a najfrekvencovanejších zvrtných sloves v rámci komunikačných tém.
- Zoštylizovanie viet a vetných konštrukcií, syntaktické usporiadanie jednoduchých viet podľa modelov, usporiadanie myšlienok podľa časovej postupnosti, členenie prejavu na úvod, jadro a záver, osnova prejavu – rozvíjanie jednotlivých bodov prejavu na základe otázok.
- Aktívne používanie najfrekvencovanejších párov antónym a synonym, aplikácia osvojených lexikálnych jednotiek a ustálených slovných spojení rozličného typu.
- Tvorenie kladných a záporných viet podľa vetných modelov. Vety podľa zámeru hovoriaceho. Jednoduché holé a rozvité vety. Správna intonácia viet.
- Praktické používanie zhody prídavných mien s podstatnými menami, základných čísloviek (do 100) s podstatnými menami.

#### Používanie pojmov:

abeceda, veta, slovo, slabika, hláska, písmeno, bodka, otáznik, výkričník, text, článok, rozprávka, báseň, hádanka, riekanka, pieseň, hra, krížovka, dialóg/rozhovor, nadpis, autor, postava, rozprávač, pozdrav, názov, otázka, odpoveď, čítanie, písanie, učebnica, zošit, pracovný zošit, domáca úloha

#### **Čítanie**

- plynulé hlasné čítanie (plynulé čítanie, správna výslovnosť bez prízvuku, správne dýchanie, správne tempo, dodržanie páuz a interpunkčných znamienok)
- plynulé hlasné a tiché čítanie s porozumením
- čítanie slovenských (ľudových) rozprávok známych z maďarského jazyka
- čítanie textov v učebnici, detských časopisoch a detských encyklopédiách
- čítanie s porozumením a výrazné čítanie textov z jednotlivých jazykových štýlov (jednoduchý náučný, administratívny) a textov z jednotlivých slohových postupov (rozprávaci a informačný)
- výrazné čítanie literárnych ukážok
- členenie textu na menšie významné celky
- vyhľadávanie významu neznámych slov v dostupných informačných zdrojoch

- používanie slovníkov a príručiek: práca so slovensko-maďarským a maďarsko-slovenským prekladovým slovníkom a s obrázkovým slovníkom, so synonymickým slovníkom, s frazeologickým slovníkom, s Pravidlami slovenského pravopisu, so slovníkom cudzích slov pre školy, s Krátkym slovníkom slovenského jazyka
- vyhľadávanie základných informácií a kľúčových slov
- tvorba odpovedí na otázky súvisiace s prečítaným textom

#### **Písomný prejav**

- slovenská abeceda – kontrastívne znaky maďarskej a slovenskej abecedy
- písanie interpunkčných znamienok známych z maďarského jazyka (oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie, želacie, zvolacie)
- delenie slov na slabiky s využitím osvojených a utvrdených vedomostí z maďarského jazyka
- rozdeľovanie známych slov s dvojhĺskami a so slabikotvornými spoluhláskami
- písanie najznámejších slov so slabikami *de, te, ne, le, di, ti, ni, li; hy, chy, ky, gy, dy, ty, ny, ly; ži, či, ši, dži, ci, dzi, ji*
- písanie *i/y* v koreni najfrekvencovanejších slovenských slov po tvrdých a mäkkých spoluhláskach
- ovládanie a aplikácia pravidiel o rytmickej krátení
- tvorenie jednoduchých viet podľa obsahu, kladných a záporných viet, ich pravopis
- ukončenie známeho príbehu
- riešenie hádaniek, krížoviek, tajničiek
- tvorba nástenných novín
- jednoduchý opis zvierat a predmetov
- jednoduchá charakteristika
- jednoduchý opis pracovného postupu
- písomné formy súkromnej a verejnej komunikácie v rámci komunikačných tém: pozdravy, oslovenia – zdvorilostné frázy, pozvanie, privítanie, lúčenie sa, predstavovanie sa, prosba, poďakovanie, ospravedlnenie, písomné blahoželanie, SMS, e-mail, písanie pohľadníc z výletu, z dovolenky, písanie vianočných a veľkonočných pozdravov, pozdravy z výletov – primerané jazykovej úrovni a veku žiakov
- administratívne prejavy: vyplňanie žiackeho preukazu, čitateľského preukazu, sprievodky na balík, vyplňanie jednoduchých osobných dotazníkov. Pravopis vlastných mien – osobných mien, zemepisných názvov miest a obcí

#### **Literárna komunikácia**

##### **rozprávky:**

slovenské ľudové a autorské rozprávky



charakteristické prvky ľudových rozprávok na základe vedomostí z maďarského jazyka (čarovné prvky, rozprávkové motívy, hrdinovia ľudových rozprávok, podobní a odlišní hrdinovia slovenských a maďarských ľudových rozprávok), kompozícia ľudových rozprávok, najznámejší zberatelia ľudových rozprávok

autorské rozprávky; rozprávky pre deti od slovenských autorov; rozdiel medzi ľudovými a autorskými rozprávkami; hlavné znaky rozprávky

reprodukcia obsahu prečítaných literárnych ukážok na základe osnovy, resp. otázok

charakteristika literárnych hrdinov a prostredia

**ľudové piesne, detské hry, krátke útvary ľudovej slovesnosti:** príslovia a porekadlá viažuce sa k práci, hádanky, pranostiky, podobné motívy v slovenskej a v maďarskej ľudovej slovesnosti; slovenské ľudové piesne; tematika a stavba, rým, rytmus, strofa, refrén, opakovanie slov a častí

**obrazy zo života detí a prírody:** krátke básnické a prozaické diela zo súčasnej slovenskej literatúry pre deti a mládež, detský hrdina, hlavné a vedľajšie postavy, štruktúra básne (verš, strofa, rytmus, rým)

### **Výkonový štandard pre 3. cyklus**

#### **I. Komunikácia a sloh (počúvanie s porozumením, hovorenie, čítanie, ústne a písomné vyjadrovanie)**

Žiak

- dokáže globálne pochopiť podstatu autentických slovenských rozhovorov, kratších súvislých prejavov a súvislé texty s menším počtom neznámych slov prednášané učiteľom, resp. vypočuté zo zvukovej nahrávky.
- dokáže jednoducho, pomocou krátkych viet komunikovať v rámci komunikačných tém.
- vie jednoduchým spôsobom opísať problém, vyjadriť a kultivovaným spôsobom obhájiť svoj názor na určitú tému.
- vie používať jazykové a mimojazykové prostriedky kohézie (primerane gestikuluje, používa vhodnú mimiku, dodržiava vhodnú vzdialenosť s komunikujúcim v danej komunikačnej situácii).
- vie samostatne, správne a plynule čítať s porozumením veku primerané texty.
- dokáže v texte vyhľadať a určiť kľúčové slová a základné informácie.
- vie vyhľadať v umeleckom i vecnom texte explicitne a implicitne vyjadrené informácie a usporiada ich podľa významu a dôležitosti.
- dokáže tvoriť rôzne druhy viet podľa obsahu a podľa zámeru hovoriaceho.
- vie členiť slohový útvar na úvod, jadro a záver a písomný prejav na odseky.
- vie logicky usporiadať myšlienky a členiť texty na menšie významové celky.
- dokáže po príprave tvoriť krátky text (jednoduchý opis predmetu, opis osoby, opis pracovného postupu, výsledok pozorovania, opis na základe exkurzie) na danú tému v rámci komunikačných tém s využitím osvojenej slovnej zásoby.
- po príprave dokáže použiť dané slová, slovné spojenia a ustálené slovné spojenia vo svojom prejave.
- svoju výpoveď vie usporiadať podľa logickej a časovej postupnosti.
- po príprave dokáže prerozprávať prečítané a vypočuté veku primerané texty so zachovaním časovej a príčinnej postupnosti.
- vie samostatne odpovedať na otázky a utvoriť otázky k prečítaným textom.
- po príprave vie stručne vyrozprávať svoj zážitok a jednoduchý príbeh, stručne referovať o učive z vyučovacích predmetov, ktoré si už osvojil v maďarskom jazyku.
- pri písaní vie aplikovať nadobudnuté vedomosti z ortografie.
- formou tichého čítania dokáže skontrolovať svoj text s cieľom identifikovať a opraviť chyby, pričom pri oprave aplikuje nadobudnuté znalosti z pravopisu, lexikológie, morfológie a syntaxe.
- na základe východiskového textu vie vytvoriť a zahrať dialógy a situačné hry na prebrané komunikačné témy.
- po príprave reprodukuje prečítané a vypočuté texty z učebnice.

#### **II. Jazyková komunikácia**

Žiak

- vie aplikovať osvojené lexikálne jednotky, štylizovať vety a vetné konštrukcie podľa modelov.
- vie samostatne pracovať so slovníkmi, príručkami, lexikónmi, s encyklopédiami a s elektronickým slovníkom na webovom sídle [www.slovník.juls.savba.sk](http://www.slovník.juls.savba.sk).
- na základe poznatkov z maďarského jazyka pozná rozvrstvenie slovnej zásoby a funkčne ho využíva v rámci komunikačných tém.
- vie aplikovať nadobudnuté vedomosti z ortoepie, ortografie, lexikológie, morfológie, syntaxe s dôrazom na odlišnosti od maďarského jazyka.

### **III. Literárna komunikácia**

#### **Žiak**

- vie plynule a výrazne čítať s porozumením veku primerané literárne texty so správnou intonáciou a výslovnosťou.
- globálne porozumie veku primeraným prečítaným a vypočutým súvislým textom a kratším literárnym ukážkam s menším počtom neznámych slov.
- dokáže využívať poznatky a zručnosti získané na hodinách maďarskej literatúry pri práci so slovenským literárnym textom.
- vie vyhľadať a určiť v texte kľúčové slová a základné informácie.
- dokáže zaujať stanovisko k prečítanému textu a k postavám v literárnych ukážkach.
- po príprave vie napísať stručnú osnovu prečítaného literárneho textu so zachovaním časovej a logickej postupnosti.
- dokáže vyjadriť na základe subjektívnych pocitov svoj čitateľský dojem z prečítaného textu.
- dokáže hodnotiť správanie postáv na základe všeobecne platných morálnych hodnôt.
- vie jednoducho charakterizovať ľudské vzťahy, osudy a postavy v literárnych ukážkach.
- po príprave dokáže prerozprávať obsah prečítaného literárneho textu so zachovaním časovej a logickej postupnosti.
- dokáže vyhľadať výrazové prostriedky v literárnych textoch.
- vie aplikovať osvojené pojmy pri praktických činnostiach s literárnym textom.
- dokáže vyhľadať verš, strofu, refrén, rým, zdobeniny, prirovnanie, básnický prívlastok, zosobnenie a opakovanie slov v básni.
- pozná najfrekvencovanejšie ľudové piesne, príslovia, porekadlá a pranostiky.

#### **Obsahový štandard**

***Poznámka:*** Zložky komunikácia a sloh a jazyková komunikácia sa vo výučbe neoddeľujú, spolu vytvárajú integrovaný blok komunikácie, ktorého hlavnými piliermi sú komunikačné témy, pojmové okruhy a rečovo-komunikačné zámery. Na ne nadväzujú jazykové prostriedky.

### **I. Komunikácia a sloh (počúvanie s porozumením, hovorenie, čítanie, ústne a písomné vyjadrovanie)**

#### **1. Rečovo-komunikačné zámery**

- *nadviazanie kontaktu s osobami hovoriacimi po slovensky* v spoločenskom styku a pri práci. Pozdravy, odpoveď na pozdrav, oslovenia, rozlúčenie; zoznamovanie, predstavovanie, prosba, poďakovanie, ospravedlnenie. Informovať sa a informovať o telesnom a o duševnom stave, slušne reagovať na otázky, pozvanie – poďakovanie; akceptovať a odmietnuť pozvánku, vyjadriť pochopenie, záujem/nezáujem.
- *oznámenie a vyjadrenie stanoviska*: vyjadriť vlastnú mienku, názor, stanovisko, vyjadriť vďaku a pochvalu, vyjadriť presvedčenie, vedomosť, informovanosť. Vyjadriť ochotu/neochotu, istotu/neistotu, pochybnosť, vlastnú mienku, zámer; vyjadriť, že sa niečo páči/nepáči, že komunikujúca osoba má/nemá rada niekoho alebo niečo, vyjadriť presvedčenie, uvažovanie, vedomosť, informovanosť, prekvapenie. Vyjadriť súhlas a nesúhlas, schválenie/neschválenie niečoho, zaujať stanovisko k niečomu, zdôvodniť mienku a stanovisko.
- *vyjadrenie vôle, duševných pocitov a nálad*: požiadať o zopakovanie výpovede, vyjadriť prosbu, želanie, návrhy, podnety, upozornenie, príkaz a zákaz, požiadať o pomoc, vyjadriť radosť, spokojnosť, nespokojnosť, ľútosť, prekvapenie, smútok a žiaľ, sklamanie, zlosť. Vyjadriť požiadavku, objednávku, inštrukcie, pokyny, ponuky, upozornenie, príkazy, zákazy so zdôvodnením. Vyjadriť sympatie, antipatie, pohoršenie.
- *opis voľakoho alebo voľáčoho*: jednoduchý opis osoby, predmetu a veci, stručný opis problému, jednoduchý opis prostredia.

## 2. Pojmové okruhy

- *vyjadrenie existencie*
- *vyjadrenie vlastníctva a vlastníka* s dôrazom na praktické používanie správnych tvarov prívlastňovacích zámen
- *vyjadrenie priestorových vzťahov*: miesto, smerovanie, poloha, diaľka, vzdialenosť
- *vyjadrenie časových vzťahov*: dĺžka trvania, časové ohraničenie deja, konkrétny a približný čas, termíny, dáta, časová postupnosť dejov, rýchlosť, jednorazové, prebiehajúce a opakované činnosti, deje a udalosti
- *vyjadrenie kvalitatívnych vzťahov*: postava, tvar, forma, rozloha, kvalita, stav zraku, sluchu, farba, vek, hmota/látka/materiál, chute, pachy, vône, spôsob vykonávania činnosti
- *vyjadrenie kvantitatívnych vzťahov*: počet, množstvo, poradie, dĺžka, hmotnosť, miera, objem, stupňovanie, porovnávanie počtu, množstva a miery
- *vyjadrenie logických vzťahov*: priradenosť, podradenosť, stupňovanie, odporovanie, vylučovanie, príčina a dôsledok, účel a prostriedok, podmienka
- *vyjadrenie modality*: potreby, nutnosti, nevyhnutnosti, možnosti, vôle, pochybnosti, zámeru
- *jazykové a mimojazykové prostriedky kohézie*: foneticko-fonologické, prozodické, zámená, slovesá, príslovky, citoslovčia, častice, spojky, opakovanie slov, synonymá, oslovenie, mimika, gestá, udržiavanie kontaktu zrakom, vzdialenosťou a polohou tela

## 3. Čítanie

- hlasné a tiché plynulé čítanie s porozumením. Výrazné čítanie a predčítanie
- samostatné čítanie s porozumením veku primeraných informačných textov (verejné nápisy, oznamy, listy, návody, tlačivá, dotazníky, cestovný poriadok, jedálny lístok, kultúrny program, programy kín, rozhlasu a televízie, orientačné mapky miest, turistické orientačné tabule, reklamy, pútače a pod.). Vyhľadávanie kľúčových slov a základných informácií v texte
- samostatné čítanie s porozumením článkov záujmového charakteru vo veku primeraných časopisoch
- orientácia v novinách a v časopisoch, vyhľadanie článku alebo základných informácií, ktoré sú pre žiaka zaujímavé, potrebné alebo dôležité

#### **4. Tvorba dialógov a súvislých ústnych a písomných prejavov**

##### Štylizácia a kompozícia

Osnova zážitkovo-dejových prejavov, spájanie tematických jednotiek prejavu do vyšších celkov. Členenie textov na logické celky, tvorenie vhodných nadpisov vyčleneným celkom.

Jednoduchý odborný opis.

Zostavovanie osnovy ústnych a písomných prejavov.

Pretváranie viet podľa obsahu a situácie, opytovacie, záporné, rozkazovacie vety.

Priama a nepriama reč pri tvorbe súvislých prejavov. Priama reč, uvádzacia veta. Interpunkcia v priamej reči – porovnanie s maďarským jazykom.

Pretváranie priamej reči na nepriamu reč a nepriamej reči na priamu reč.

##### Ústne a písomné formy súkromnej a verejnej komunikácie

Rozličné pozdravy a oslovenia, prosby a želania, vyžiadanie a podávanie informácií, poďakovanie, privítanie a rozlúčenie, ospravedlnenie, spoločenské rozhovory (napr. pri cestovaní, pri nákupoch, v službách), telefonovanie, blahoželenie, vyslovenie sústrasti (primerané jazykovej úrovni a veku žiakov).

Oznámenie a správa o živote v škole a mimo školy, stručné informácie a oznamy formou SMS a e-mailu.

Riešenie veku primeraných štandardných komunikačných situácií – tvorba dialógov: v meste/v mieste bydliska; na pošte, na stanici a v dopravnom prostriedku; v obchode, v nákupnom centre; v zdravotníckom, kultúrnom a v športovom zariadení, v zariadeniach služieb pre obyvateľstvo, v stravovacom zariadení.

##### Náučné prejavy

Štruktúra textov náučného charakteru v učebnici.

Reprodukcia opisov a primeraných výkladov (z učebnice a z časopisov).

Podľa modelových textov v učebnici tvorenie primeraných opisov a vysvetlení (z oblasti dejepisu, geografie a z iných vyučovacích predmetov).

Opis pracovného postupu, opis pozorovania, jednoduchý odborný opis.

##### Zážitkovo-dejové prejavy

Reprodukcia veku primeraných textov. Voľná a stručná reprodukcia, reprodukcia s využitím priamej reči a s pretváraním priamej reči, reprodukcia s rozvíjaním tvorivej fantázie.

Reprodukcia spojená s opisom prírody a situácie.

Rozprávanie. Vyrozprávanie zážitku, príbehu s dejovým napätím, spojené s opisom prostredia a situácie, rozprávanie na základe tvorivej fantázie. Dejové napätie. Jazykové prostriedky rozprávania. Oživenie rozprávania priamou rečou.

Opis hry, osoby, predmetu, prírody, prostredia. Porovnávanie pri opise.  
Interview.

#### Hodnotiace prejavy

Vonkajšia a vnútorná charakteristika. Charakteristika priateľa, členov rodiny. Charakteristika osoby na základe jej činností.

#### Administratívne a reklamné prejavy

Prihláška, pozvánka, objednávka, štruktúrovaný životopis, vyplňanie rozličných tlačív a dotazníkov, plagát, reklama, informačné tabule, nápisy na verejných priestranstvách, brožúry, reklamný materiál, vtipy, komiksy.

### **5. Komunikačné témy**

#### *Rodina a spoločnosť*

život v rodine; konflikty a ich riešenie; udalosti v rodine; spolunažívanie viacerých generácií; riešenie problémov a vyrovnávanie sa s nimi. Priateľstvo, prvý flirt. Činnosť v rôznych organizáciách (miestna mládežnícka organizácia), kluboch a v domoch pre deti a mládež. Verejnoprospešná práca. Vzťah k priateľom, rovesníkom, dospelým a k starším.

#### *Vzdelávanie a práca*

škola a jej zariadenie, špeciálne učebne, laboratória, vyučovacie predmety, záujmová činnosť. Telocvičňa, školská jedáleň, stravovanie v školskej jedálni. Rôzne predmetové súťaže a olympiády žiakov. Možnosti ďalšieho štúdia a zamestnania, príprava na budúce povolanie. Získavanie základného, stredoškolského a vysokoškolského vzdelania v našej vlasti. Voľba povolania. Pracovné činnosti a profesie. Nové a zaujímavé profesie. Pracovné príležitosti.

#### *Ľudské telo, starostlivosť o zdravie*

starostlivosť o zdravie, osobná hygiena, telesná kultúra. Stravovací režim. Kultúra stravovania a stolovania pri rozličných sviatkoch a oslavách. Domáca lekárnička. Lekárska a záchranná služba. V nemocnici, na poliklinike. Lekárne, lieky, liečivé byliny. Škodlivý vplyv alkoholu, drog a fajčenia.

#### *Obchod a služby*

nákupy v obchode, v nákupných centrách, v tržnici, v butikoch. V reštaurácii, u obuvníka, opravára hodín a hodínok, u holiča a kaderníčky, v kvetinárstve. Nákupy v predajni fotoaparátov, v klenotníctve. Merné jednotky a ceny. Sieť služieb v mieste bydliska. V reštaurácii, u obuvníka, opravára hodín a hodínok, v kvetinárstve. Nákupy v predajni fotoaparátov, v klenotníctve. Centrá krásy a zdravia (kaderníctvo, kozmetika, fitness, wellness). Druhy a spôsoby nákupu a platenia. Hotely a hotelové služby. Kultúra nakupovania. Stravovacie zariadenia.

#### *Doprava a cestovanie*

dopravné prostriedky – ich výhody a nevýhody, mestská doprava, dopravné predpisy pre chodcov. Doprava, cestovanie a životné prostredie. Cestovanie po vlasti a do zahraničia. Obľúbené výletné miesta doma a v zahraničí. Orientácia podľa mapy a plánu mesta. Bezpečnosť pri cestovaní. V informačnej kancelárii na železničnej a na autobusovej stanici. Cestovný poriadok.

### *Voľný čas a záľuby*

kultúra, šport, záľuby. Počítač, tablet, internet, mobilný telefón. Efektívne využívanie voľného času. Tanečná škola, venček. Na tanečnom večierku. Kniha, televízia, rozhlas, video, CD, DVD. Rozhlas, televízia, internet. Návšteva knižnice, kina, divadla, koncertu, výstavy, múzea. Prázdniny. Na futbalovom zápase. Hádzaná, basketbal. Iné druhy športu: napríklad jazda na koni, karate, džudo, snoubording a pod. Sledovanie významných svetových šampionátov v televízii: olympijské hry, majstrovstvá sveta a Európy v letných a zimných športových hrách. Turistika, výlety, táborenie. Obľúbení špičkoví športovci a olympionici. Jazda na bicykli, dopravné predpisy pre chodcov a cyklistov.

### *Človek a príroda*

počasie, predpoveď počasia. Domáce, poľné a lesné zvieratá. Zvieratá ďalekých krajín. Naše lesy. Národné parky, chránené oblasti a prírodné rezervácie. Ochrana prírody a životného prostredia. kvety a rastliny okolo nás. Pestovanie izbových kvetín a rastlín. Záhradkárstvo.

### *Kultúra a umenie*

kultúrny život v mieste bydliska, návšteva výstavy maľby a grafiky. Knihy, časopisy, noviny, rozhlas, televízia, film, divadlo, hudba v našom živote. Obľúbený druh hudby, hudobné skupiny, speváci, herci. Známe budovy, pamätníky a sochy. Významní predstavitelia filmového, divadelného, výtvarného, literárneho a hudobného umenia na Slovensku. Návšteva divadelného a filmového predstavenia, koncertu populárnej a vážnej hudby. Známe maďarské a slovenské divadelné a hudobné telesá na Slovensku. Rozličné hudobné žánre, klasická hudba, populárna hudba, ľudová hudba. Obľúbená hudba na kompaktných diskoch, videonahrávkach a DVD. Tanečné umenie, balet, muzikál. Kultúra obliekania, vhodné a vkusné oblečenie na rôzne príležitosti. Móda mladých.

### *Veda a technika*

technické vynálezy v živote človeka, vedecký pokrok, udeľovanie Nobelovej ceny za vedecký výskum, technické objavy a za prínos pre ľudstvo. Elektronika v našom živote. Elektrospotrebiče v domácnosti. Vymoženosti vedy a techniky, využívanie informačných technológií v každodennom živote. Chemické výrobky okolo nás. Potravinársky priemysel. Zaujímavosti zo sveta vedy a techniky.

### *Naša vlasť*

prírodné, historické a kultúrne pamätihodnosti v našej vlasti. Základné údaje o SR: rozloha, obyvateľstvo, podnebie, geografická charakteristika: rieky, jazerá, hory, mestá. Významné priemyselné a kultúrne centrá. Zaujímavosti zo života slovenského národa, národnostných menšín. Najznámejšie rekreačné oblasti v Slovenskej republike. Opis vlastného regiónu, turistické zaujímavosti okolia. Kúpeľné mestá.

## **II. Jazyková komunikácia**

### **1. Lexikológia**

slovná zásoba – praktická aplikácia osvojených lexikálnych jednotiek a ustálených slovných spojení rozličného typu v rámci komunikačných tém  
rozvrstvenie slovnej zásoby (na základe poznatkov z maďarského jazyka)  
jednoslovné názvy a ustálené slovné spojenia (združené pomenovania a ustálené frazeologické jednotky) – porovnanie s maďarským jazykom

funkcia frazeologických jednotiek v komunikácii

tvorenie slov odvodením; koreň, základové slovo, slovotvorná predpona, slovotvorná prípona

tvorenie slov skladaním, skracovaním

preberanie cudzích slov

používanie slovníkov a príručiek – práca s Krátkym slovníkom slovenského jazyka, so školským lexikónom, s encyklopédiami, s prekladovými slovníkmi, s frazeologickým a so synonymickým slovníkom, so slovníkom cudzích slov, s Pravidlami slovenského pravopisu, s Pravidlami slovenskej výslovnosti, s elektronickým slovníkom na webovom sídle [www.slovník.juls.savba.sk](http://www.slovník.juls.savba.sk).

## **2. Zvuková stránka reči a pravopis**

písanie *i/y, í/ý* v základných vybraných slovách

písanie *i/y, í/ý* po tvrdých, mäkkých a obojakých spoluhláskach v koreni najpoužívanejších slovenských slov

výslovnosť a pravopis slabík *de, te, ne, le, di, ti, ni, li* v najfrekvencovanejších slovách cudzieho pôvodu a v niektorých domácich slovách

písanie „*i*“ po tvrdých spoluhláskach v najfrekvencovanejších slovách cudzieho pôvodu a vo zvukomalebných slovách

písanie *i/y, í/ý* v ohýbacích príponách

spodobovanie a splývanie spoluhlások; znelé a neznelé spoluhlásky v slovenskom jazyku; odlišnosti v spodobovaní spoluhlások v slovenskom a v maďarskom jazyku; správna výslovnosť a písanie spoluhlások na konci slova, spodobovanie spoluhlások vnútri slova, splývanie spoluhlások v prúde reči

pravidlo o rytmickej krátení a jeho aplikácia

výslovnosť, prízvuk a intonácia

interpunkcia vo vnútri a na konci jednoduchých viet a súvetí; interpunkčné znamienka; lexikálne osvojenie pomenovania a používanie interpunkčných znamienok: spojovník, pomlčka, lomka, dvojbodka, bodkočiarka, zátvorky, úvodzovky, tri body

## **3. Morfológia**

podstatné mená – všeobecné a vlastné mená, konkrétne a abstraktné podstatné mená, pomnožné podstatné mená; tvorenie správnych tvarov podstatných mien podľa vzorov a pádov; tvorenie správnych tvarov frekvencovaných cudzích slov (zemepisných názvov a iných slov, napr. gymnázium, akvárium, múzeum); pravopis podstatných mien: písanie vlastných podstatných mien – odlišnosti od maďarského jazyka; výslovnosť a pravopis frekvencovaných cudzích slov

prídavné mená, zámená a číslovky – tvorenie správnych tvarov prídavných mien, zámen a čísloviek; odlišné druhy zámen v maďarskom a v slovenskom jazyku; tvorenie správnych tvarov slovenských a cudzích priezvisk podľa tvarov vlastnostných prídavných mien; pravopis prídavných mien, zámen a čísloviek; stupňovanie prídavných mien; funkcia prídavných mien a čísloviek v reči; funkcia zámen v textovej nadväznosti

slovesá – tvorenie správnych tvarov sloves podľa osoby, čísla, času a spôsobu; správny slovosled viet so zloženými tvarmi sloves; najfrekvencovanejšie väzby sloves – odlišné slovesné väzby v maďarskom a v slovenskom jazyku; neurčitok; slovesný vid a zvrtné slovesá – praktický výcvik v používaní



dokonavých, nedokonavých a zvrtných slovies; tvorenie nedokonavých slovies z dokonavých slovies a naopak; vidové dvojice – porovnanie s maďarským jazykom  
príslovky – príslovky miesta, času, spôsobu a príčiny – odlišnosti od maďarského jazyka; odlišovanie prísloviek od prídavných mien a predložkových väzieb podstatných mien; využívanie prísloviek v textovej nadväznosti; tvorenie prísloviek z prídavných mien; stupňovanie prísloviek; pravopis prísloviek  
predložky – s G, D, A, L, I; predložky s viacerými pádmi  
spojky – priradovacie a podradovacie spojky; tvorenie vetných štruktúr s priradovacími a podradovacími spojkami podľa vetných modelov; spájanie slov vo vetách a viet do súvetí pomocou spojok; intonácia a interpunkcia viet so spojkami  
častice – lexikálne osvojenie rozličných druhov častíc; funkcia častíc v komunikácii; intonácia viet s časticami; interpunkcia vo vete a na konci viet s časticami  
citoslovčia – odlišnosti od maďarského jazyka; funkcia citoslovciac v komunikácii; intonácia a interpunkcia viet s citoslovcami

#### 4. Syntax

vety podľa zámeru hovoriaceho – druhy viet podľa komunikačného zámeru hovoriaceho; správna intonácia, interpunkcia, správny slovosled slov vo vetách; jednoduchá veta podľa obsahu; zápor v slovenskom jazyku; mimojazykové prostriedky vyjadrenia záporu  
základné/hlavné vetné členy – podmet a prísudok; vyjadrený a nevyjadrený podmet vo vete; odlišné vyjadrenie menného prísudku v slovenskom a v maďarskom jazyku; tvorenie viet s vyjadreným podmetom; zhoda prísudku s podmetom vety – odlišnosti od maďarského jazyka; zhoda prísudku s viacnásobným podmetom  
rozvíjacie/vedľajšie vetné členy – predmet (priamy a nepriamy), odlišnosti od maďarského jazyka; rozvíjanie slovesa v prísudku priamym a nepriamym predmetom podľa otázok a modelov s dôrazom na odlišné väzby slovesa v prísudku; príslovkové určenie miesta, času, spôsobu, príčiny; rozvíjanie slovesa v prísudku rozličnými druhmi príslovkových určení vyjadrených príslovkami a predložkovými väzbami podstatných mien s dôrazom na tvorbu viet a na odlišnosti od maďarského jazyka; prívlastok (zhodný a nezhodný), odlišnosti od maďarského jazyka; rozvíjanie podstatného mena vo vete zhodným a nezhodným prívlastkom; miesto prívlastku vo vete  
vetné sklady – prisudzovací, určovací a priradovací sklad  
stavba jednoduchej vety – jednočlenné a dvojčlenné vety; tvorenie jednočlenných a dvojčlenných viet; odlišné druhy jednočlenných viet v slovenskom a v maďarskom jazyku  
súvetie – praktický výcvik v tvorbe jednoduchých súvetí podľa vetných modelov v rámci komunikačných tém

### III. Literárna komunikácia

#### 1. Čítanie

- *plynulé tiché a hlasné čítanie* známych literárnych textov
- *výrazné čítanie*, správne členenie textu pri čítaní
- *správna intonácia, tempo, dynamika a rytmus*

- *čítanie s porozumením* veku primeraných literárnych ukážok.

## 2. Tematické okruhy a témy

**slovenská literatúra pre deti a mládež:** tematika a žánre veku primeranej súčasnej slovenskej literatúry pre deti a mládež

poviedka a román; dejová osnova príbehu; reprodukcia príbehu podľa otázok a podľa osnovy

básnická a prozaická tvorba; rozdiel medzi lyrikou a epikou; ukážky zo slovenskej básnickej tvorby pre deti a mládež

jazykové prostriedky – aplikovanie vedomostí a poznatkov z maďarského jazyka: zosobnenie, básnický prívlastok, opakovanie slov, prirovnanie, zdobeniny

lyrika; lyrická, lyricko-epická a epická báseň

štruktúra básne (verš, strofa, rytmus, rým)

ukážky zo súčasnej slovenskej dramatickej tvorby pre deti a mládež

**rozprávka:** ľudová a autorská rozprávka; charakteristické prvky rozprávok.

**povešť:** ľudové a autorské povesti; tematika povestí (historické udalosti, miestne povesti); hrdinovia slovenských povestí; spoločné a odlišné črty v rozprávkach, bájach a v povestiach; postava kráľa Mateja a Juraja Jánošíka v slovenských ľudových povestiach

**balada:** ľudová a umelá balada; ukážky zo slovenských balád; funkcia rýmu a opakovania v balade

**báj:** tematika a hrdinovia slovenských bájí – porovnanie s hrdinami rozprávok

**bájka:** ukážky zo slovenských bájak; ľudské vzťahy a charaktery v bájkach; rozdiel medzi bájami a bájkami; zosmiešňovanie a kritika ľudských nerestí v bájkach; ponaučenia z bájak

**krátke útvary ľudovej slovesnosti:** najfrekvencovanejšie príslovia a porekadlá, hádanky, pranostiky

**ľudové piesne:** slovenské ľudové piesne – súčasť kultúrneho dedičstva národa; tematika a stavba ľudových piesní, rým, rytmus, strofa, refrén, opakovanie slov a častí; jazykové výrazové prostriedky ľudových piesní: obrazné pomenovanie, slovosled, prízvuk

**populárne piesne**

## NEMECKÝ JAZYK A LITERATÚRA

### JAZYKOVÁ ZLOŽKA

#### Výkonový štandard pre 1. cyklus

##### Počúvanie s porozumením

Žiak vie:

- pozorne počúvať a cielene sa pýtať (napr. na neznáme slová).
- počúvať a porozumieť krátkym, jednoduchým inštrukciám/pokynom učiteľa na vyučovacej hodine.
- identifikovať a porozumieť známe slová, najzákladnejšie slovné spojenia, jednoduché vety na známe témy.
- pochopiť krátke texty pomocou vizuálnych pomôcok, intonácie hlasu, mimiky a gestikulácie (neverbálnej komunikácie).

##### Čítanie s porozumením

Žiak vie:

- vyhľadať v jednoduchom texte známe slová a základné slovné spojenia.
- porozumieť a zapamätať si jednoduché slová a vety na známe témy.
- prečítať a porozumieť jednoduchým pokynom k práci na vyučovacej hodine a jednoduchým orientačným pokynom.
- prečítať a porozumieť jednoduchým a krátkym textom.
- porozumieť hlavnej myšlienke jednoduchého textu na známu tému (časovým údajom, informáciám týkajúcich sa postáv).

##### Písomný prejav

Žiak vie:

- správne napísať všetky písmená nemeckej abecedy.
- rozlišovať písanie malých a veľkých písmen.
- správne odpísať slová, slovné spojenia a krátke vety.
- napísať krátke texty na známu tému podľa predlohy (napríklad o sebe, o rodine).

##### Ústny prejav

Žiak vie:

- v krátkych ústnych prejavoch dodržiavať správnu artikuláciu a výslovnosť, dokáže sa vyjadrovať jednoducho, pomaly a zrozumiteľne.
- vhodne využívať jazykové i mimojazykové prostriedky (mimika, gestá), rešpektuje základné komunikačné pravidlá.
- predstaviť sa, predstaviť niekoho.
- reagovať, keď sa niekto predstaví alebo niekto bude predstavený.
- vyžiadať a poskytnúť informácie.

- tvoriť jednoduché otázky z oblasti každodenného života a osobných záujmov a reagovať na ne.

### **Obsahový štandard**

#### **Počúvanie s porozumením**

- porozumenie časových údajov v rámci denného režimu, týždňa, mesiaca a roka
- porozumenie základných informácií

#### **Čítanie s porozumením**

- osvojenie si techniky hlasného a tichého čítania a čítania s porozumením obsahovo, rozsahovo a jazykovo primerane náročných textov
- získavanie jednoduchých informácií, vyhľadávanie kľúčových slov

#### **Písomný prejav**

- vyplnenie formulárov, dotazníkov s osobnými údajmi
- *tvorenie vlastných textov*: blahoželenie; pohľadnica; správa – krátke správy (SMS, e-mail); pozvánka; inzerát, opis osôb (členov rodiny, kamarátov), opis obrázka

#### **Ústny prejav**

- *komunikácia v súlade s komunikačnou situáciou*: pozdrav; rozlúčenie; oslovenie; predstavenie sa (seba, rodinu, kamarátov); privítanie; prosba/želanie; ospravedlnenie (s vysvetlením); blahoželenie, pranie
- *pravidlá komunikácie*: oslovenie; začatie a ukončenie rozhovoru; začiatok a koniec telefonického rozhovoru; striedanie rolí hovoriaceho a poslucháča; zdvorilé vystupovanie (poprosiť, poďakovať)
- *využívanie mimojazykových prostriedkov* (mimika, gestá - vyjadrenie radosti, smútku, prekvapenia)

#### **výslovnosť a intonácia, jazykové prostriedky, slovná zásoba:**

rozlišovanie jednotlivých hlások

zrozumiteľné vyslovovanie precvičených slov, slovných spojení

spoznanie melódie oznamovacej, opytovacej a rozkazovacej vety

podstatné mená – člen (určitý a neurčitý), čísla, skloňovanie (nominatív, akuzatív)

prídavné mená – v základnom tvare, stupňovanie pravidelných prídavných mien

zámená – osobné, privlastňovacie (nominatív, akuzatív), opytovacie (*wer, was, wie, wann*)

číslovky – základné číslovky do 100

slovesá – časovanie pravidelných slovies v jednotnom a množnom čísle v prítomnom čase, časovanie pomocných slovies *haben* a *sein* v prítomnom čase,

časovanie a použitie slovies *möchten* a *mögen* v jednotnom čísle, v prítomnom čase

predložky – s datívom a akuzatívom, času (*um, in, an*); spojky – *und*; citoslovčia – vlastné

zápor vo vete (*nicht* – po slovese)

osvojenie si základnej slovnej zásoby, základných fráz, ustálených slovných spojení k témam Ja a moji priatelia, rodina, škola, záujmy, zvieratá

## LITERÁRNA ZLOŽKA

### Výkonový štandard pre 1. cyklus

Žiak vie:

- v jednoduchých literárnych textoch určiť hlavnú myšlienku, identifikovať literárne postavy.

### Obsahový štandard

#### Čítanie

- rozvíjanie hlasného a tichého čítania
- čítanie s porozumením rôznych druhov veku primeraných krátkych literárnych textov
- získanie základných informácií z jednoduchých krátkych literárnych textov
- vyhľadávanie kľúčových slov, informácií (časových), hlavnej myšlienky
- rozvíjanie zážitkového čítania

#### Praktické činnosti s literárnym textom

- prednes básne/piesne, úryvku od súčasných nemeckých, rakúskych alebo zahraničných autorov
- založenie tematického slovníka/zošita
- dramatizácia krátkeho literárneho textu

**literárne žánre:** riekanka, vyčítanka, báseň, pieseň, úryvky z literárneho diela (primerané veku a jazykovej úrovni)

| JAZYKOVÁ ZLOŽKA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Výkonový štandard pre 2. cyklus</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Počúvanie s porozumením</b><br>Žiak vie: <ul style="list-style-type: none"><li>– identifikovať vo vypočutom texte kľúčové slová, najzákladnejšie slovné spojenia a veľmi jednoduché vety k známym témam.</li><li>– sledovať krátke hrané príbehy/rozprávky na známe témy a na základe videného a počutého porozumieť obsahu.</li><li>– sledovať reč, ktorá je zrozumiteľná a porozumieť hlavnú myšlienku.</li><li>– rozumieť jednoduchým pokynom informatívneho charakteru.</li></ul>                                                                                        |
| <b>Čítanie s porozumením</b><br>Žiak vie: <ul style="list-style-type: none"><li>– plynulo čítať veku a jazykovej úrovni primerané texty so správnou výslovnosťou a intonáciou.</li><li>– vyhľadať v krátkych textoch kľúčové informácie, časové údaje, explicitne vyjadrené informácie o osobách (podľa potreby sa v čítaní vrátiť späť).</li><li>– v krátkych a jednoduchých textoch porozumieť hlavnej myšlienke.</li></ul>                                                                                                                                                   |
| <b>Písomný prejav</b><br>Žiak vie: <ul style="list-style-type: none"><li>– tvoriť krátke texty (napísať pohľadnicu, krátky osobný list, jednoduchý súvislý text k známym témam).</li><li>– pri tvorbe vlastného textu využívať vhodné jazykové prostriedky.</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Ústny prejav</b><br>Žiak vie: <ul style="list-style-type: none"><li>– zvoliť vhodnú intonáciu, prízvuk a správnu výslovnosť v súlade s cieľom komunikácie.</li><li>– samostatne a pohotovo sformulovať otázky k známym témam a odpovedať na nich.</li><li>– dohovoriť sa v každodenných situáciách jednoduchým spôsobom, reč je pomalšia, podľa potreby sa opakujú alebo preformulujú slová, vety.</li><li>– aktívne sa zapojiť do diskusie, viesť jednoduchšie dialógy na známe témy, pričom primerane gestikulovať, používať vhodnú mimiku a správnu výslovnosť.</li></ul> |
| <b>Obsahový štandard</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Počúvanie s porozumením</b> <ul style="list-style-type: none"><li>• získavanie explicitných informácií z literárnych a vecných textov</li><li>• porozumenie hlavnej myšlienky</li><li>• porozumenie pokynom a návodom, ktoré sú zreteľne hovorené</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

### Čítanie s porozumením

- rozvíjanie hlasného a tichého čítania s porozumením súvislých umeleckých a vecných textov
- získavanie informácií (označenia a nápisy na verejných miestach), získavanie informácií z vecných textov
- vyhľadávanie kľúčových slov, myšlienok v umeleckom a vecnom texte

### Písomný prejav

- *tvorenie vlastných textov* na známe témy (o sebe, rodinných príslušníkoch, kamarátoch, o tom, kde žijú a čo robia, v písomnej forme požiadať o osobné údaje alebo ich poskytnúť), osobný list alebo pohľadnicu, napríklad pozdrav z dovolenky, blahoželenie k sviatkom, opis osoby (vonkajšie znaky), záujmov, bydliska, opis jednoduchého pracovného postupu

### Ústny prejav

- vyjadrenie povolenia, schopnosti, zákazu, priania, želania, radosti, smútku, sklamania, toho, čo mám/nemám rád/-a, čo viem/neviem urobiť
- jednoduchý opis každodenných skutočností zo svojho prostredia
- porozprávanie krátkeho jednoduchého príbehu na základe obrázkov
- využívanie mimojazykových prostriedkov (mimika, gestá)

### výslovnosť a intonácia, jazykové prostriedky, slovná zásoba:

zrozumiteľné vyslovovanie precvičených slov, slovných spojení

vyslovovanie viet so správnou melódiou oznamovacej, opytovacej a rozkazovacej vety

podstatné mená – rod, čísla, skloňovanie (nominatív, akuzatív)

prídavné mená – základný tvar, stupňovanie pravidelných a nepravidelných prídavných mien

zámená – osobné, privlastňovacie, ukazovacie

číslovky – základné, radové

slovesá – rozkaz, časovanie pravidelných slovies v prítomnom čase a v perfekto, pomocných slovies *haben* a *sein* v *Präterite*, slovesá s odlučiteľnou predponou

príslovky – opytovacie; predložky s datívom; spojky – priradňovacie (*und, auch*)

tvorenie zložených podstatných mien

tvorenie viet s modálnymi slovesami v prítomnom čase (*können, müssen, wollen, dürfen*)

slovosled vo vedľajšej vete s *dass, weil*

tvorenie záporných viet (zápor *kein* – v nominative a akuzatíve)

osvojenie si základnej slovnej zásoby, základných fráz a ustálených slovných spojení k tematickým oblastiam: rodina, bývanie, škola, dopravné prostriedky, voľnočasové aktivity, zvieratá, nápoje a jedlo, oblečenie, telo, sviatky (Vianoce, Veľká noc)





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>LITERÁRNA ZLOŽKA</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Výkonový štandard pre 2. cyklus</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>– používať techniky a stratégie čítania s cieľom porozumieť hlavnej myšlienke v literárnom texte a porozumieť krátky, jednoduchý vecný text.</li><li>– porozumieť obsahu krátkych textov, ktoré obsahujú veľmi frekventovanú známu slovnú zásobu.</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Obsahový štandard</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <p><b>Čítanie</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• plynulé a zrozumiteľné čítanie textu na známu tému</li><li>• vyjadrenie pocitov z prečítaného textu</li><li>• v krátkych jednoduchých komiksoch, v jednoduchých príbehoch, ktoré sú doplnené ilustráciami, v krátkych vecných textoch, ktoré sú prispôsobené danej jazykovej úrovni vyhľadať explicitne vyjadrené informácie</li></ul> <p><b>Praktické činnosti s literárnym textom</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <i>prednes básne/úryvku z prózy od súčasných nemeckých alebo zahraničných autorov</i></li><li>• <i>dramatizácia jednoduchého literárneho textu</i></li><li>• <i>tvorba krátkeho literárneho alebo náučného textu</i> (atlas zvierat, módny časopis, mini kuchársku knihu, encyklopédia, knižka o sebe)</li><li>• <i>reprodukcia prečítaného textu na základe osnovy</i></li></ul> <p><b>literárne žánre:</b> pieseň, báseň, komiks, rozprávka a úryvky z literárneho diela (primerané veku a jazykovej úrovni)</p> |

## JAZYKOVÁ ZLOŽKA

### Výkonový štandard pre 3. cyklus

#### Počúvanie s porozumením

Žiak vie:

- porozumieť hovorenému textu vzťahujúcim sa na bežné oblasti každodenného života, tak aby bol schopný vyriešiť konkrétne úlohy.
- identifikovať tému, hlavné body vypočutej diskusie, v prejave (reč je jasne formulovaná a artikulovaná).

#### Čítanie s porozumením

Žiak vie:

- porozumieť krátkym textom, ktoré obsahujú frekventovanú slovnú zásobu.
- porozumieť označeniam a nápisom na verejných miestach.
- pochopiť a vyhľadať explicitné a implicitné informácie v jednoduchých literárnych a vecných textoch.
- porozumieť osobným a jednoduchým úradným listom.
- z kontextu krátkeho prečítaného textu pochopiť význam niektorých neznámych slov.
- porozumieť jednoduchým vecným textom, návodom.
- sformulovať vlastný názor na prečítaný text.

#### Písomný prejav

Žiak vie:

- správne uplatniť pravidlá písania, vety spájať so základnými konektormi, prispôbiť lexiku textu, cieľu písania a komunikačnej situácii.
- napísať jednoduchú osnovu svojich myšlienok na danú tému.
- samostatne vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému kompozične a formálne ucelený text.
- prispôbiť lexiku textu cieľu písania a komunikačnej situácii, využívať široký repertoár lexikálnych jednotiek.
- v rozličných informačných zdrojoch vyhľadať informácie súvisiace s obsahom jeho textu a použiť ich.
- skontrolovať svoj text s cieľom vyhľadať a opraviť chyby, pričom pri oprave aplikuje nadobudnuté poznatky z pravopisu, lexikológie, morfológie a syntaxe.

#### Ústny prejav

Žiak vie:

- vo vlastných ústnych prejavoch plynule a zrozumiteľne artikulovať, primerane gestikulovať, prispôbovať tempo svojho prejavu poslucháčom a má správnu výslovnosť.
- komunikovať v jednoduchých a bežných situáciách, ktoré vyžadujú priamu výmenu informácií na známe témy a pritom výber jazykových prostriedkov zodpovedá danej téme a jazykovej úrovni.

- pripraviť a prezentovať krátky jednoduchý referát k vecným témam a k známym témam z každodenného života.

### **Obsahový štandard**

#### **Počúvanie s porozumením**

- získavanie explicitných a implicitných informácií z literárnych a vecných textov
- porozumenie základných informácií v krátkych zvukových záznamoch, v diskusiách, v prejavoch, v ktorých sa hovorí o predvídateľných každodenných situáciách (reč je jasne formulovaná a artikulovaná a obsahuje frekventovanú slovnú zásobu).

#### **Čítanie s porozumením**

- čítanie súvislých textov; umeleckých a vecných textov
- vyhľadávanie informácií v písaných materiáloch
- hodnotenie prečítaného textu
- vyhľadanie konkrétnych informácií v každodenných materiáloch, akými sú napríklad prospekty, jedálne lístky, programy a časové harmonogramy

#### **Písomný prejav**

- zapísanie poznámok z okruhu ich záujmov, zaznamenanie krátkeho odkazu za predpokladu, že môžu požiadať o jeho zopakovanie a preformulovanie
- sformulovanie pozvánok, návrhov a ospravedlnení a reagovať na ne
- opísanie vecí a osôb (vonkajšie a vnútorné znaky)
- napísanie osobného a úradného listu
- opísanie aspektov všedného dňa

#### **Ústny prejav**

- zapojenie sa do rozhovorov na známe témy
- argumentovanie svojich názorov v dialógoch
- prijatie alebo odmietnutie ponuky
- vyjadrenie svojich priání/želaní a túžob, plánov do budúcnosti
- rozprávanie s prvkami opisu
- zapojenie sa do diskusie, debaty
- reprodukcia jednoduchých textov podľa predlohy

#### **jazykové prostriedky, slovná zásoba:**

podstatné mená – čísla (singulár, plurál), skloňovanie (nominatív, genitív, datív, akuzatív)

prídavné mená – skloňovanie s určitým, neurčitým členom, bez člena, s privlastňovacím zámenom

zámená – privlastňovacie, ukazovacie, neurčité, vymedzovacie, zámeno es, stupňovanie prídavných mien, skloňovanie osobných a privlastňovacích zámen  
číslovky – základné radové a násobné číslovky  
slovesá – časovanie pravidelných a nepravidelných slovies, zvratných, v jednotnom a množnom čísle, v prítomnom čase, v perfekto a v präterite, časovanie modálnych slovies, pomocných slovies *haben, sein, werden* v prítomnom čase a v präterite, slovesá s neodlučiteľnou predponou, budúci čas, Konjuktív II  
príslovky – zámenné, množstva (*viel, viele, mehr...*)  
predložky – času (*seit, ab, am, um, gegen, bis, nach, in, über, von ..... bis, vor, während*), predložky pohybu a miesta (*an, auf, hinter, neben, über, unter, vor, zwischen, in, durch, um, von ... nach ..., von ... bis ...*)  
spojky – zdvojené (*entweder – oder, nicht nur – sondern auch...*), priradovacie  
častice; citoslovčia  
tvorenie hlavných viet  
tvorenie vedľajších viet s *dass, wenn, als, weil, denn, um ...zu, ohne ... zu, damit, obwohl, während, nachdem*  
tvorba opozít, zložených slov, tvorenie slov s prefixom – odlučiteľnou (napríklad *mitkommen*) a neodlučiteľnou predponou (*bekommen*), sufixom  
nepriama otázka  
osvojenie si základnej slovnej zásoby, základných fráz k témam: Ja a moji priatelia, rodina, domov, škola, záujmy, denný režim, telo, oblečenie, jedlá a nápoje, nakupovanie, príroda a zvieratá, cestovanie, rok a sviatky

## **LITERÁRNA ZLOŽKA**

### **Výkonový štandard pre 3. cyklus**

Žiak vie:

- používať techniky a stratégie čítania s cieľom porozumieť obsahu a dôležité informácie v texte.
- prispôbiť rýchlosť čítania tomu, aby mohol pochopiť základné informácie.
- porozumieť autentickým návodom, vecným, literárnym textom o témach z oblastí ich každodenného života a osobných záujmov. Dôležité pre porozumenie sú nasledovné faktory: aktuálnosť témy, počet neznámych lexikálnych jednotiek, kultúrno-špecifické pojmy, množstvo informácií.

### **Obsahový štandard**

#### **Čítanie**

- charakterizovanie postavy v literárnom texte
- reprodukcia prečítaného textu
- voľné prerozprávanie veku a jazykovej úrovni primerané nemecké diela z filmového, hudobného, dramatického a výtvarného umenia
- porozumenie základných informácií vo vecných textoch

**Praktické činnosti s literárnym textom**

- *prednes* básne
- príprava recitačnej súťaže
- príprava *divadelného predstavenia*
- *tvorba krátkeho umeleckého textu*
- príprava projektového týždňa nemeckej literatúry

**literárne žánre:** báseň, literárne texty, vecné texty, komiksy, plagáty, návody, piesne, divadelná hra

## RÓMSKY JAZYK A LITERATÚRA

### JAZYKOVÁ ZLOŽKA

#### Výkonový štandard pre 1. cyklus

Žiak vie:

- vyjadriť sa jednoduchými slovami a krátkymi vetami v ústnom a písomnom prejave.
- používať základné pravidlá rómskeho pravopisu v písomnom prejave.
- porozumieť slovám, krátkym vetám a jednoduchým frázam viažuce sa na známe témy, ako sú rodina, škola, každodenný život.
- prečítať s porozumením rozprávky, príbehy a riekanky a odpovedať na jednoduché otázky z prečítaných literárnych textov.

#### Vymedzenie tematických okruhov:

Ja/moja rodina, Domov a bývanie, Moje spoločenstvo, Doprava a cestovanie, Rómske remeslá a povolania, Sviatky a oslavy, Cestovanie a doprava, V škole/V triede, Jedlo a oblečenie, Čas, ročné obdobia a počasie, Príroda a zvieratá, Voľný čas, záľuby

#### Obsahový štandard

##### Čítanie s porozumením

- porozumieť krátkym textom so známou tematikou
- používať základnú slovnú zásobu
- vyhľadávať a rozlišovať v jednoduchých textoch základné informácie z vymedzených tematických okruhov
- priradovať správne texty k obrázkovému príbehu

##### Počúvanie s porozumením

- identifikovať známe slová a slovné spojenia
- porozumieť jednoduchým pokynom k práci na vyučovacej hodine
- porozumieť jednoduchým otázkam na známe témy
- porozumieť krátkym jednoduchým textom s vysokou frekvenciou známych slov a vizuálnou podporou

##### Písomný prejav

- identifikovať známe slová a slovné spojenia
- porozumieť jednoduchým pokynom k práci na vyučovacej hodine
- porozumieť jednoduchým otázkam na známe témy
- porozumieť krátkym jednoduchým textom s vysokou frekvenciou známych slov a vizuálnou podporou
- *slohové útvary/žánre*: krátky text na známe témy, list, pohľadnica, opis obrázkov

#### Ústny prejav – dialóg

- pýtať sa blízkych priateľov, ako sa majú, formou otázky: Sar sal/san?
- tvoriť modelové otázky použitím opytovacích zámen a odpovedať na ne: Sar tut vičines? So oda hin?
- slovne reagovať na pokyny a odpovedať na otázky učiteľa a svojich spolužiakov
- dohovoriť sa jednoduchým spôsobom s partnerom v krátkom dialógu na známe témy
- tvoriť jednoduché otázky a odpovedať na ne
- odpovedať pomocou kľúčových slov a jednoduchých viet na základné otázky súvisiace s dopravou
- odpovedať pomocou kľúčových slov a jednoduchých viet na základné otázky o domácom zvieratku, o tom, či majú radi zvieratá
- odpovedať na jednoduché otázky z prečítanej rozprávky
- odpovedať na jednoduché otázky z prečítaného učebného textu

#### Ústny prejav – monológ

- pozdraviť sa, predstaviť sa, svojich rodičov, starých rodičov a súrodencov
- krátkymi vetami porozprávať o veciach, ktoré sa nachádzajú v triede
- pomenovať základné farby
- počítať do 20
- pomenovať hračky a vyjadriť vzťah k nim
- pomenovať základné časti tela a niektoré časti oblečenia
- pomenovať niektoré domáce zvieratá, druhy ovocia a zeleniny
- pomenovať dopravné prostriedky pomocou obrázkov
- pomenovať ročné obdobia pomocou obrázkov.
- *komunikačné žánre*: rozhovor, beseda, opis predmetu, hádanky, rozprávanie podľa obrázka, odpovede na otázky

**zvuková rovina a pravopis:** správne používať v písomnej podobe všetky písmená rómskej abecedy; správne používať pravidlá pri písaní spoluhlások a neznělých aspirantov; správne vyslovovať spoluhlásky: *d', t', ñ, l'*; správne vyslovovať neznělé aspiranty: *čh, kh, ph, th*

**lexikálna rovina:** správne používať v ústnom a písomnom prejave jednoduché slová a slovné spojenia v rámci tematických okruhov

**morfologická rovina:** určiť mužský a ženský rod podstatných mien; určiť jednotné a množné číslo; správne používať osobné zámená v jednotnom čísle v prítomnom čase: *me, tu, jov, joj*; správne používať privlastňovacie zámená: *miro/miri, tiro/tiri, leskero/leskeri, lakero/lakeri*; správne používať základné číslovky: 1–20; správne používať tvary slovesa „byť“ **te jel** v jednotnom čísle v prítomnom čase: *me som, tu sal, jov hino, joj hiñi*

**syntaktická rovina:** tvoriť jednoduché vety a slovné spojenia; tvoriť jednoduché vety na vyjadrenie prosby; tvoriť modelové otázky použitím opytovacích zámen: *Sar tut vičines? So oda hin?*; tvoriť kladné a záporné vety

## LITERÁRNA ZLOŽKA

### Výkonový štandard pre 1. cyklus

Žiak vie:

- popísať krátkymi vetami hlavnú myšlienku prečítaného jednoduchého textu na známu tému.
- v jednoduchom texte vyhľadať úryvky charakterizujúce hrdinov alebo hlavnú postavu.
- vytvoriť jednoduché otázky k prečítanému textu, ako aj odpovedať na tieto otázky.
- krátkymi vetami porozprávať o dojmach z prečítaného textu a o vlastných zážitkoch.

### Obsahový štandard

#### Čítanie

- rozprávky od E. Lackovej: „O primášovi Barovi“, „Tancujúca basa“, „Prešibaný Róm“
- riekanky, príbehy a piesne

#### Praktické činnosti s literárnym textom

- *tvorenie jednoduchých odpovedí* na otázky z prečítanej rozprávky alebo príbehu
- *reprodukcia* riekanky
- *nacvičovanie hudobného prejavu*

**literárne druhy a žánre:** rozprávka, príbeh, riekanka, pieseň

**základné literárne pojmy:** próza, poézia, hlavný hrdina, idea diela, ľudová slovesnosť



| <b>JAZYKOVÁ ZLOŽKA</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Výkonový štandard pre 2. cyklus</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>– používať elementárne poznatky o hláskovej, tvarovej a vetnej stavbe jazyka, význame a stavbe slov.</li><li>– používať pravidlá rómskeho pravopisu v písomnom prejave (štandardizovaný rómsky jazyk – severocentrálna rómčina).</li><li>– vyjadriť svoje myšlienky, pocity a názory z prečítaných textov.</li><li>– vyhľadať explicitne a implicitne vyjadrené informácie vo veku primeraných súvislých a nesúvislých textoch.</li><li>– vyjadriť svoje zážitky z prečítaného textu v písomnom prejave a správne aplikovať získané vedomosti z lexikológie a gramatiky.</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Vymedzenie tematických okruhov:</b> Ja/moja rodina, Domov a bývanie, Moje spoločenstvo, Doprava a cestovanie, Rómske remeslá a povolania, Sviatky a oslavy, V škole/V triede, Cestovanie a doprava, Jedlo a oblečenie, Čas, ročné obdobia a počasie, Príroda a zvieratá, Voľný čas, záľuby                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Obsahový štandard</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p><b>Čítanie s porozumením</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• porozumieť krátkym jednoduchým textom s vysokou frekvenciou známych slov a vizuálnou podporou</li><li>• porozumieť jednoduchým otázkam na známe témy</li><li>• vyhľadávať a rozlišovať v jednoduchých textoch základné informácie z vymedzených tematických okruhov</li></ul> <p><b>Počúvanie s porozumením</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• porozumieť známym slovám a základným frázam o sebe, o blízkej rodine, okolia a to v situácii, keď komunikátor hovorí pomaly a jednoducho</li><li>• porozumieť jednoduchým otázkam, inštrukciám a pokynom</li><li>• porozumieť súvislému krátkemu prejavu učiteľa</li><li>• porozumieť krátkym jednoduchým príbehom s vizuálnou podporou</li><li>• pomocou neverbálnych znakov (gestikulácia, mimika) pochopiť obsah komunikácie, rozpoznať emócie a pomenovať ich</li><li>• na základe vypočutého krátkeho príbehu odhadnúť význam neznámych výrazov</li><li>• porozumieť kľúčovým slovám, napr. o činnostiach rómskeho spoločenstva</li><li>• porozumieť kľúčovým slovám v textoch, napr. o rómskych tradíciách a zvykoch</li></ul> <p><b>Písomný prejav</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• tvoriť krátke vety na známe témy</li><li>• jednoduchým vetami popísať obrázky</li><li>• bezchybne dopĺňovať chýbajúce slová/slovné spojenia do viet</li><li>• napísať krátke texty na známe témy</li></ul> |

- bezchybne prepísať krátky text
- jednoduchými vetami napísať krátky list alebo pohľadnicu
- *slohové útvary/žánre*: krátky text na známe témy, opis obrázkov, list, pohľadnica

#### Ústny prejav – dialóg

- pozdraviť učiteľa, žiakov, iných dospelých a rozlúčiť sa s nimi
- od niekoho niečo požičať a o niečo poprosiť
- odpovedať stručne na základné otázky o domove a povinnostiach doma
- odpovedať stručne na základné otázky o rodine
- používať kľúčové slová pri odpovediach na otázky o ich každodenných činnostiach
- odpovedať pomocou jednoduchých viet na otázky o tradičných a moderných povolaniach Rómov
- odpovedať jednoslovné alebo veľmi krátkymi odpoveďami na základné otázky o škole
- odpovedať veľmi krátkymi vetami na otázky o jedle/nápojoch a oblečení, ktoré majú alebo nemú radi
- odpovedať veľmi stručne na základné otázky o počasí, ktoré majú alebo nemajú radi
- odpovedať veľmi stručne na základné otázky o cestovaní
- odpovedať pomocou jednoduchých fráz/viet na otázky o domácom zvieratku, či majú radi zvieratá
- odpovedať jednoduchými vetami na otázky o koníčkoch, akým záľubám sa venujú

#### Ústny prejav – monológ

- pomenovať členov svojej rodiny a blízkych príbuzných
- jednoduchými vetami opísať činnosti svojich členov v rodine
- pomenovať objekty v triede a učebné pomôcky
- pomenovať izby a nábytok v dome
- pomenovať časti tela, tváre
- pomenovať dopravné prostriedky
- pomenovať rôzne spôsoby dopravy
- pomenovať niektoré voľne žijúce a domáce zvieratá
- stručne opísať svoje obľúbené zvieratko
- pomenovať aktivity a činnosti, ktoré sa môžu vykonávať vo voľnom čase
- pomenovať základné potraviny a nápoje
- pomenovať tradičné rómske jedlá
- pomenovať časti letného a zimného oblečenia

- stručne porozprávať o tradíciách a zvykoch Rómov na Vianoce a Veľkú noc
- *komunikačné žánre*: rozhovor, beseda, dialóg – krátke odpovede na otázky, monológ – samostatný prejav žiaka na konkrétnu tému

**zvuková rovina a pravopis:** správne vyslovovať slová s prihliadnutím na interdialektný a morfológický princíp pravopisu; zreteľne artikulovať; správne používať vetný a slovný prízvuk – prízvuk na predposlednej slabike fonetického celku; prízvuk na tretej slabike od konca pri troj- a viac slabičných tvaroch mien (genitívne tvary a privlastňovacie zámená); správne vyslovovať neznělé aspiranty: *čh, kh, ph, th*; rozlišovať intonáciu v krátkych otázkach

**lexikálna rovina:** správne používať základné slová, slovné spojenia, základné frázy v rámci jednotlivých tematických celkov; správne rozlišovať základné slová a ich variantov v reprodukovanom texte; správne používať základné slová, slovné spojenia, základné frázy v ústnom prejave; porozumieť viacvýznamovým slovám v jednoduchej komunikácii; vyhľadať základné slová v slovníkoch

**morfológická rovina:** správne používať určitý člen pre ženský rod, mužský rod a množné číslo; správne určovať životné a neživotné podstatné mená; správne rozlišovať tvar nepriameho pádu člena: *le dadeske, la dake, le čhavage*; spájať prídavné mená s podstatnými menami: *lači daj, phuro dad*; stupňovať niektoré prídavné mená: *cikno/cikneder/nekcikneder*; tvoriť k prídavným menám antonymá: *thulo/šuko, godaver/dilino, šukar/džungalo*; správne používať osobné zámená: *me, tu, jov, joj, amen, tumen, jon, amaro/i/e, tumaro/i/e, lengro/i/e*; správne používať opytovacie zámená: *Ko?, So?, Savo?, Kaj?*; správne používať privlastňovacie zámená: *miro, tiro, lakero, leskero, amaro, tumaro, lengero*; správne používať základné číslovky: 1–100; správne používať tvary slovesá **te jel**: *me som, tu sal, jov hino, joj hiňi, amen sam, tumen san, jon hine*; správne používať sponové sloveso *hin/o, hiňi, hine*; časovať známe slovesá v prítomnom čase vo všetkých osobách; správne používať príslovky času a častosti *deja*, napríklad: *adaďives, raťi, idž, tajsja, imar, akana, paľis*; správne používať príslovky miesta, napríklad: *adaj, odoj, avri, andre, khere*; správne používať príslovky spôsobu a miery, napríklad: *lačhes, mištes, nalačhes, phares*; správne používať predložky so širším významom: *andre, ke, kije, paš*; správne používať zlučovaciu spojku: *the (o dad the e daj)*

**syntaktická rovina:** tvoriť vety – možná absencia spony *hi(n)*; tvoriť modelové otázky použitím opytovacích zámen: *Sar tut vičines? So oda hin?*; tvoriť opytovacie vety: *Hin oda...? Tiro nav hin....?*; tvoriť vetné konštrukcie na vyjadrenie prosby; tvoriť kladné a záporné vety

## LITERÁRNA ZLOŽKA

### Výkonový štandard pre 2. cyklus

Žiak vie:

- opísať hlavnú myšlienku prečítaného textu s využitím slovnej zásoby a jednoduchých gramatických javov.
- vyhľadať v texte základnú myšlienku a interpretovať ju.
- zostaviť osnovu textu k prečítanému textu.
- samostatne tvoriť otázky k prečítanému textu a sformulovať odpovede na tieto otázky.
- reprodukovать samostatne dej, zaujímavo rozprávať.
- interpretovať myšlienky, ktoré vyplývajú z textu.

### Obsahový štandard

#### Čítanie

- *rozprávky* od E. Lackovej: „*Melalo a smrť*“, „Ako išiel Midu hľadať prácu“, „Ako Filip zarobil na chlieb“
- *rómsky príbeh* od M. Hübschmannovej: „Sar o Del pekela manušen“, „So hin feder: godi abo barvalipen?“
- *rozprávky* od D. Bangu: „Uhliar a čert“, „Železná ruka“.
- *učebné texty* súvisiace s danou témou

#### Praktické činnosti s literárnym textom

- *tvorenie odpovedí* na otázky z príbehu alebo rozprávky
- *reprodukcia* obsahu prečítanej rozprávky alebo príbehu

**literárne druhy a žánre:** rozprávky, príbehy, hádanky, učebné texty

**základné literárne pojmy:** próza, hlavný hrdina, hádanka, idea diela, ľudová slovesnosť

| <b>JAZYKOVÁ ZLOŽKA</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Výkonový štandard pre 3. cyklus</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>– používať rozšírenú slovnú zásobu v rómskom jazyku v bežných komunikačných situáciách.</li><li>– vyjadriť svoje myšlienky, pocity a názory.</li><li>– rozlišovať základné rozdiely medzi dialektmi rómskeho jazyka a štandardizovaným rómskym jazykom.</li><li>– používať základné pravidlá rómskeho pravopisu v písomnom prejave a základné pravidlá výslovnosti v ústnom prejave.</li><li>– cielene získavať nové vedomosti a zručnosti.</li><li>– aktívne a často využívať doteraz osvojený jazyk.</li><li>– dopĺňať si vedomosti a rozvíjať rečové zručnosti, prepájať ich s poznaným, systematizovať ich a využívať pre svoj ďalší rozvoj a reálny život.</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p><b>Vymedzenie tematických okruhov:</b></p> <p>Rodina a spoločnosť, Náš domov, Ľudské telo, starostlivosť o zdravie, Človek na cestách, Vzdelávanie, Rómske remeslá a povolania, Človek a príroda, Voľný čas, záľuby, Výživa a zdravie, Sviatky a oslavy, Odievanie a móda</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Obsahový štandard</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <p><b>Čítanie s porozumením</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• tvoriť odpovede na otázky súvisiace s textom</li><li>• vyjadriť zážitky z prečítaného textu</li><li>• vypracovať úlohy na zistenie porozumenia textu</li><li>• vyhľadať konkrétne informácie v textoch</li><li>• reprodukovať obsah krátkych príbehov v rómskom jazyku</li><li>• reprodukovať básne</li><li>• vyhľadať podstatné slová v jednoduchých textoch, ktoré označujú tradičné a súčasné povolania Rómov</li><li>• vyhľadať základné slová v jednoduchých textoch, ktoré súvisia s počasím, ročnými obdobiami, stravovaním, cestovaním, bývaním</li><li>• vyhľadať v jednoduchých textoch pomenovania zvierat a rastlín, ktoré sú významné v rómskych tradíciách alebo živote</li><li>• vyhľadať v texte, na kartičkách, na plagáte slová označujúce šport, koníčky, voľno časové činnosti a ďalšie činnosti</li></ul> <p><b>Počúvanie s porozumením</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• porozumieť viacerým základným konverzačným otázkam</li><li>• porozumieť viacerým pokynom pri každodenných činnostiach, ktoré sa vyslovujú priamo a zreteľne</li><li>• porozumieť slovám, ktoré označujú predmety a činnosti v domácnosti, ktoré vykonávajú členovia rodiny a blízki priatelia</li><li>• porozumieť základným výrazom, ktoré označujú tradičné a súčasné remeslá a povolania Rómov</li></ul> |

- porozumieť slovám, ktoré označujú činnosti počas sviatkov, osláv a významných udalostí v rómskom spoločenstve
- porozumieť základným pravidlám a každodenným činnostiam v škole a triede v priamej komunikácii
- porozumieť základným slovám, ktoré označujú spôsoby prepravy
- porozumieť slovám, ktoré označujú viaceré kľúčové súčasti oblečenia a tradičné oblečenie Rómov
- porozumieť slovám, ktoré označujú zloženie potravín a jedál
- porozumieť základným slovám, ktoré označujú počasie, ročné obdobia, mesiace v roku, dni v týždni a hodiny
- porozumieť základným slovám, ktoré označujú zvieratá a rastliny významné v rómskej tradícii alebo živote
- porozumieť základným výrazom pre šport a iné vonkajšie aktivity, osobné záľuby a záujmovú činnosť
- vypočítať krátke príbehy a tvoriť hypotézy, čo bude ďalej nasledovať

#### **Písomný prejav**

- napísať blahoželanie k sviatkom
- tvoriť krátke texty na zadané témy
- s využitím primeranej slovnej zásoby, jednoduchých viet a jednoduchých súvetí napísať úvahu na zadanú tému
- napísať krátky text o zvykoch a tradíciách v rodine podľa zadania
- napísať krátky text s opisom svojho domu/bytu
- napísať krátky text o zdravom spôsobe života, o liečení Rómov v minulosti, o škole, o rómskych remeslách na základe vizuálneho podnetu
- napísať jednoduchý oznam, osobný list a texty na známe témy z každodenného života
- napísať e-mail, v ktorom opíše svoje zážitky a pocity, obľúbenú činnosť
- *slohové útvary/žánre*: úvaha, osobný list, opis, blahoželanie, krátke texty na známe témy, oznam, e-mail

#### **Ústny prejav – dialóg**

- komunikovať v bežných situáciách, ktoré vyžadujú priamu výmenu informácií na známe a bežné témy
- zvládnuť spoločenské konverzačné výmeny
- zapojiť sa do rozhovorov na známe a bežné témy
- používať zdvorilostné formy oslovení
- vyjadriť, čo sa mu páči a čo nie
- požiadať o rôzne informácie, služby a veci, alebo ich poskytnúť

#### **Ústny prejav – monológ**

- povedať krátkymi vetami niečo o sebe, opísať svoj výzor, porozprávať o svojich zážitkoch a každodenných činnostiach
- povedať krátkymi vetami niečo o svojej rodine
- povedať krátkymi vetami niečo o každodenných činnostiach, o plánoch (napr. prázdniny/cestovanie) čo má alebo nemá rád/a

- pomocou jednoduchých viet porozprávať o svojom dome/byte, blízkom okolí a o zariadení domu/bytu
- jednoduchými vetami opísať obľúbený deň, počasie, ročné obdobie
- krátko porozprávať o zdravom spôsobe života
- pomenovať niektoré zdravé a nezdravé jedlá
- krátko porozprávať o chorobách a ich prevencii
- krátko porozprávať o tradičných rómskych remeslách a súčasných povolaniach Rómov
- opísať svoju voľno časovú činnosť
- jednoduchými vetami opísať športové disciplíny
- jednoduchými vetami opísať obľúbené oblečenie
- jednoduchými vetami opísať výnimočnú oslavu doma
- *komunikačné žánre*: dialóg – rozhovor, beseda, kladenie otázok a odpovedí na ne, monológ – opis (predmetu, činnosti, oblečenia, oslavy), hádanky, rozprávanie podľa obrázkov

**zvuková rovina a pravopis:** správne vysloviť slová podľa fonetického prepisu; správne rozlišovať rytmus a intonáciu oznamovacích, opytovacích, rozkazovacích a zvolacích viet; použiť zásady správnej výslovnosti aspirovaných hlások: čh, kh, ph, th; použiť dôsledne prízvuk na predposlednej slabike fonetického celku; správne používať viazanú výslovnosť: so oda hin – s'oda hin, ke amende – k'amende; aplikovať správne vedomosti o písaní samohlások a spoluhlások: ď, ľ, ň, ť; správne písať slová cudzieho pôvodu; správne písať slová osobitne a dovedna; správne písať interpunkčné znamienka; aplikovať správne vedomosti o písaní zápornej častice **na** pri slovesách; aplikovať správne vedomosti o písaní veľkých písmen

**lexikálna rovina:** tvoriť nové slová predponami; tvoriť nové slová príponami **-iben, -ipen**; tvoriť antonyma k prídavným menám; tvoriť nové slová skladaním a odvodzovaním; rozlišovať a používať synonyma, antonyma, homonyma; rozlišovať internacionalizmy a odvodené slová; vyhľadávať slová v slovníkoch

**morfológická rovina:** skloňovať, v ústnom a písomnom prejave správne používať životné a neživotné podstatné mená mužského a ženského rodu v jednotnom a množnom čísle; skloňovať, v ústnom a písomnom prejave správne používať prídavné mená v mužskom rode, v ženskom rode a v množnom čísle; stupňovať prídavné mená; skloňovať, v ústnom a písomnom prejave správne používať osobné zámená, privlastňovacie zámená, zvratné zámená; časovať slovesá I. triedy, slovesá II. triedy a slovesá III. triedy v prítomnom, minulom a budúcom čase vo všetkých osobách jednotného a možného čísla; správne používať a napísať základné číslovky: 1 – 10 000, tvoriť správne tvary radových čísloviek, skloňovať číslovky; správne používať predložky; správne používať spojky: zlučovaciu spojku **u**, zlučovaciu spojku **the**, podradovaciu spojku **kaj**; správne používať zápornú časticu **na** v spojení so slovesom, napríklad: na džav, na šundom, správne používať zápornú časticu **na** v spojení s menným tvarom, napríklad: našundo, naachaľipen, správne používať zápornú časticu **ma** v rozkazovacom spôsobe, napríklad: Ma ker!, Ma keren!, správne používať záporné častice **te, mi**, napríklad: Ča mi avel, mi tut avel bacht!, správne používať časticu **šaj**, napríklad: So šaj kerav?, Šaj aves ajso lačo?, správne používať časticu **našti**, napríklad: Me vašoda našti. Oda našti jel!

**syntaktická rovina:** tvoriť vetné konštrukcie na vyjadrenie prosby; tvoriť vety podľa modálnosti a vetného obsahu; tvoriť vetné konštrukcie na vyjadrenie rozkazu, zákazu, výzvy a želania; tvoriť kladné a záporné vety; tvoriť podmienkové vety; tvoriť priradovacie a podradovacie súvetia pomocou spojok

## **LITERÁRNA ZLOŽKA**

### **Výkonový štandard pre 3. cyklus**

Žiak vie:

- samostatne prezentovať názory k prečítanému textu.
- porozprávať o obsahu prečítaného textu.
- prerozprávať rómske rozprávky.
- charakterizovať postavy z prečítaného textu v ústnom a písomnom prejave.
- čítať a predniesť vlastné rozprávanie s využitím základných pravidiel rómskeho pravopisu.
- charakterizovať kľúčové znaky a autorov básni, rómskych prísloví, hádaniek, rozprávok, divadelných hier a príbehov.

### **Obsahový štandard**

#### **Čítanie**

- *rómske príslovia, hádanky, príbehy* od M. Hübschmannovej
- *rómske rozprávky* od E. Lackovej
- *divadelná hra* od E. Lackovej: „Horiaci cigánsky tábor“
- *ukážky z diel* T. Fabiánovej, napríklad: „Sar me phiravas andre škola“, „Le Romeskero suno“, „Čavargoš“, „Eržika“, „Ačhiľom Romňi“,
- *básne* od T. Fabiánovej: „Av manca čhajori“, „Raťate avľom“, „E bacht ke mande avel“, „Ko som“
- *rómske príbehy* od I. Ferkovej, napríklad: „Mosarda peske o dživipen anglo love“, „Pal o duj phrala“, „Sikhľardī butī – somnakuñi butī“
- *rómske príbehy* od M. Reiznerovej: „Kaľi“, „Kale ruži“, „Romano gendalos“, „Suno“
- *báseň* od V. Oláha: „Paľikeriben“
- *rozprávka* od D. Bangu: „Luludī“
- *príbeh* od I. Gabčovej: „Verona“
- *učebné texty* súvisiace s danou témou

#### **Praktické činnosti s literárnym textom**

- *prednes básne*
- *reprodukcia obsahu príbehu, rozprávky; dorozprávanie záveru príbehu*
- *vypracovanie úloh na zistenie porozumenia textu*
- *vyhľadávanie základných informácií v texte*



**literárne druhy a žánre:** dialogické texty, ilustrované literárne texty (príbehy zo života Rómov, rozprávky, básne, divadelné hry), zábavné texty

**základné literárne pojmy:** próza, poézia, hlavný hrdina, hádanka, legenda, dejstvo, ľudová slovesnosť

## RUSÍNSKY JAZYK A LITERATÚRA

### JAZYKOVÁ ZLOŽKA

#### Výkonový štandard pre 1. cyklus

##### Komunikácia a sloh

Žiak vie:

- vytvoriť jednoduchý dialóg podľa predloženého modelu, podľa uvedeného začiatku, obrázku, resp. učiteľom popísanej situácie.
- zdramatizovať počuté texty a zapojiť sa do detskej rolovej hry.
- predstaviť sa, pozdraviť, poďakovať, ospravedlniť sa s odôvodnením, zablahoželať.
- rozlíšiť ukončené a zámerne ukončené výpovede (vety), dokáže prakticky využívať koncovú intonáciu výpovede (vety).
- zostaviť dialogický text podľa obrázkov alebo akejkoľvek navodenej situácie (podľa uvedeného vzoru).
- kreovať súvislý monológ reprodukciou vypočutého textu.
- vytvoriť výpovede zo základných slov a ich spoja do súvislého textu (jednoduchý opis).
- prerozprávať vlastný zážitok alebo zostaviť rozprávanie podľa obrázka (so zameraním na opis pocitov a nálad v konkrétnej komunikačnej situácii).

##### Jazyková komunikácia

Žiak vie:

- reagovať na pokyny a krátke súvislé prejavy učiteľa.
- reprodukovať počuté formou súvislého monológu.
- rozdeliť vety na slová, slová na slabiky a slabiky na hlásky vytlieskavaním, ústne rozčleniť slová na slabiky.
- reprodukovať počutý text s patričným výrazom a výslovnosťou.
- identifikovať vlastnosti ústnej reči a aktívne ich aplikovať v konkrétnych komunikačných situáciách.
- rozlíšiť všetky charakteristické črty textu, rozčleniť hovorený text na časti.
- samostatne tvoriť jednoduché konštrukcie (oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie, želacie vety) s dôrazom na ich intonáciu.
- rozlíšiť zvukovo podobné, ale nie úplne rovnako znejúce rusínske a slovenské slová.
- identifikovať odlišnosť rusínskych a slovenských grafém (azbuka – latinka).
- určiť miesto prízvuku v slove.
- určiť prízvučnú slabiku v slove a prízvučnú hlásku.
- rozlišovať na príkladoch podobných slov miesto prízvuku v slovenskom jazyku a v rusínskom jazyku.

- identifikovať a reprodukovat izolované hlásky, slabiky, slová.
- čítať slová s postupným sťažovaním hláskovej a slabičnej štruktúry so zameraním na všetky druhy slabík.
- identifikovať a reprodukovat azbukové názvy všetkých písmen, hláskovej a grafickej analýzy slov.
- so správnou intonáciou čítať vety a krátke súvislé texty, ktoré majú na konci bodku, otáznik, výkričník, tri bodky.
- so správnou intonáciou čítať zvolacie vety a vie ich doplniť gestami, mimikou.
- rozlíšiť intonáciu spontánne hovoreného prejavu a čítaného textu (zreteľnosť, hlasitosť, tempo, zmena tempa, prestávky, gestá, mimika).
- aplikovať písmeno "ь" (mäkký znak) na označovanie mäkkosti spoluhlások a na označovanie rozdielnej výslovnosti.
- aplikovať význam, výslovnosti a fungovania jotovaných písmen "я, е, ё, и, ю", ktoré označuje spojenie s príslušnou samohláskou, resp. mäkkosť spoluhlások a integruje tieto vedomosti v praxi.
- identifikovať hláskové zloženie písmena щ a spojenie písmen дз, дж.
- písať jednotlivých písmen, slabík, slov a viet v súlade s postupným nácvikom čítania.
- pri písaní aplikovať spôsoby spájania písmen do slabík a slov.
- prepísať slová a vety z písaného a tlačeneho textu.
- vymenovať samohlásky a spoluhlásky, prízvukné a neprízvukné samohlásky, ovláda ich výslovnosť v slovách, slovných spojeniach a vetách.

#### **Obsahový štandard**

##### **Čítanie**

- čítanie písmen rusínskej azbuky
- plynulosť čítania, správna intonácia pri čítaní viet a krátkych súvislých textov
- hlavná myšlienka, hlavná a vedľajšia postava
- reprodukcia počutého a prečítaného textu

##### **Písomný prejav**

- písmená azbuky
- interpunkcia, bodka, otáznik, výkričník, tri bodky
- písanie písmen azbuky, slabík, slov a viet v azbuke, písanie malých a veľkých písmen písanej azbuky
- prepis slov podľa predlohy, prepis tlačeneho písma a azbuke na písané
- *slohové útvary/žánre*: rozprávanie, opis

##### **Ústny prejav**

- reprodukcia vypočutého, resp. prečítaného textu
- *komunikačné žánre*: dialóg, monológ, pozdrav, predstavenie, poďakovanie, blahoželenie, ospravedlnenie
- mimojazykové prostriedky: mimika, gestika



- dialogizácia

**literárne druhy a žánre:** riekanka, vyčítanka, rozprávka, uspávanka, pieseň, báseň, bájka

**základné literárne pojmy:** odsek, text, článok, úryvok, nadpis, kľúčové slová, téma, hlavná myšlienka, postava, hlavný hrdina, vedľajšia postava, reč postáv, autorská reč, autor, spisovateľ, osnova

## **JAZYKOVÁ ZLOŽKA**

### **Výkonový štandard pre 2. cyklus**

#### **Komunikácia a sloh**

Žiak vie:

- vytvoriť krátky text o vlastnom zážitku alebo vymyslený príbeh s dodržaním požadovanej formy.
- rozlíšiť slohové útvary rozprávania a opis.
- vytvoriť jednoduchý opis podľa bodov osnovy, obrázka a pod.
- vytvoriť krátky súvislý text vo forme rozprávania, informácie, opisu (ústne cca. 10 viet, písomne 5 – 7 viet) s využitím rozličných spájacích prostriedkov.
- porozprávať o dobrodružstve prežitom počas prázdnin, na dovolenke, u starých rodičov a pod. v rozsahu min. 15 viet.
- napísať informáciu, e-mail, list rodičom, starým rodičom alebo priateľovi so zachovaním formy jednotlivých písomností.
- vyjadriť prosbu, ospravedlnenie, odmietnutie, súhlas, nesúhlas so zachovaním obsahu a formy jednotlivých písomností.
- vytvoriť dialóg s použitím rôznych typov viet.
- samostatne vytvoriť úvahu na veku primeranú tému.
- samostatne porozprávať príbeh.
- koncipovať a napísať jednoduché informácie vo forme listov s tematikou rodiny, školy, rodného mesta, dediny a prírodného prostredia so zvládnutím všetkých osobitostí jednotlivých žánrov.
- vhodne využívať prídavné mená v opisných žánroch.
- v textoch vhodne využiť určité a neurčité slovesné tvary.
- využíva slovesné tvary v rozprávacom slohovom postupe.

#### **Jazyková komunikácia**

Žiak vie:

- identifikovať a aplikovať názvy a poradie písmen v azbuke, slová z vety alebo krátkeho textu vie zoradiť v azbukovom poradí.
- aplikovať systém znелých a neznelých spoluhlások (silná a slabá pozícia pre párne znелé a neznelé spoluhlásky).
- pracovať so slovníkmi a samostatne vyhľadať v nich určené slová.
- rozlíšiť spisovné a nespisovné slová, vhodne využiť citovo zafarbené slová v konkrétnej komunikačnej situácii.

- vytvoriť slová pomocou prípon a predpôn, rozlíšiť zmenu významov jednokoreňových slov s rozličnými predponami a príponami.
- spájať slová bez spájacej hlásky (morfémy) a s ňou (водовод, книгкунець, вітролам) a skracovať slová (typu ТАД, напр. і т.д.), rozlíšiť písanie veľkých a malých písmen v skratkách a v celých názvoch.
- rozlíšiť a aplikovať rôznorodosti slovotvorných prípon a predpôn v pomenovaniach známych skutočností v najbližšom okolí (škola, byt, ulica, trieda, zborovňa, spáľňa, predsieň, obývačka a pod.).
- aplikovať pravopis a výslovnosť ы, і, и, е v koreni slov, pri spodobovaní na hranici slovného základu a prípony, resp. predpony.
- aplikovať jazykové podobnosti so slovenčinou na úrovni príbuzných a odvodených slov.
- aplikovať systém samohlások a spoluhlások v rusínskom jazyku a identifikovať, resp. zapísať im zodpovedajúce znaky v písme.
- správne uplatniť písanie spoluhlások v predponách об-, над-, од-, під-, пред- a fonetickú mäkkosť a tvrdosť vo výslovnosti a v písme v príponách -ець, -іця, -ск, -скость, -скы.
- rozdeliť slová na slabiky a hlásky na konci riadka (s použitím spojovníka a s určením hranice slabiky).
- gramaticky správne písať veľké písmená, vie správne uplatniť písanie veľkých písmen vo vlastných podstatných menách.
- identifikovať podstatné mená v texte a vie určiť ich gramatické kategórie (rod, číslo, pád).
- identifikovať podstatné mená vyskytujúce sa iba v jednotnom a iba v množnom čísle a vie ich začleniť do príslušných skupín (skupinové, hromadné, pomnožné).
- identifikovať prídavné mená, číslovky a slovesá.
- aplikovať tvaroslovie prídavných mien a jeho štylistické využitie.
- skloňovať podstatné a prídavné mená.
- identifikovať v textoch určité a neurčité slovesné tvary.

#### **Obsahový štandard**

##### **Čítanie s porozumením**

- plynulé a výrazné čítanie známych a neznámych textov s porozumením s aplikáciou príslušných výrazových prostriedkov pre uvedený vzdelávací cyklus

##### **Písomný prejav**

- krátky text o vlastnom zážitku alebo vymyslený príbeh
- krátky súvislý text vo forme rozprávania, informácie, opisu (ústne cca. 10 viet, písomne 5 – 7 viet) s využitím rozličných spájacích prostriedkov
- *slohové útvary/žánre*: opis, informácia, úvaha, súkromný list, e-mail

##### **Ústny prejav**

- *komunikačné žánre*: monológ, dialóg, diskusia, prosba, ospravedlnenie, odmietnutie, súhlas, nesúhlas, citát

##### **Jazyková komunikácia**

**zvuková rovina a pravopis:** znelé a neznelé spoluhlásky; správna výslovnosť predpôň a prípon; pravopis a výslovnosť ы, и, е v koreni slov, pri spodobovaní na hranici slovného základu a prípony, resp. predpony; systém samohlások a spoluhlások; funkcia samohlásky ы a jotovaných я, е, ю, ё, ї; spoluhláskové skupiny; písanie spoluhlások v predponách об-, над-, од-, під-, пред-; fonetická mäkkosť a tvrdosť v príponách -ець, -иця, -ск, -скость, -скы; zdvojovanie spoluhlások, spojovník

**lexikálna rovina:** rusínska abeceda a práca so slovníkmi; synonymá, antonymá, frazeologizmy, citovo zafarbené slová (hanlivé, vulgárne slová), spisovné slová, nespisovné slová (nárečové slová)  
tvorenie slov, skladanie a odvodzovanie, predpona a prípona, komparácia podobných a odvodených slovenských a rusínskych slov

**morfológická rovina:**

podstatné mená – všeobecné, vlastné, kategória rodu, čísla a pádu, písanie veľkých písmen vo vlastných podstatných menách, skloňovanie  
prídavné mená – kategória rodu, čísla a pádu, skloňovanie  
slovesá – určité a neurčité slovesné tvary, prídavné, prechodník  
číslovky – základné a rádové číslovky  
zámená – osobné a ukazovacie zámená

**syntaktická rovina:** jednočlenná veta (slovesná, menná )

## **LITERÁRNA ZLOŽKA**

### **Výkonový štandard pre 2. cyklus**

Žiak vie:

- rozčleniť text na logicky uzatvorené časti, zostaviť osnovu a pochopiť funkciu odsekov, rozličných spájacích prostriedkov v texte.
- zdramatizovať text a rolovo ho zreprodukovať s obmieňaním úlohy rozprávača, primerane uplatniť mimiku a gestikuláciu pri reprodukování toho istého príbehu ako pantomímy.
- plynulo s dodržaním ortoepických noriem čítať známe aj neznáme texty.
- zaznamenať z prečítaného textu kľúčové slová, hlavnú myšlienku, citáty a pod.
- charakterizovať umelecký text ako umelecké dielo a nie len ako zdroj informácie.
- zdramatizovať text, rolovo ho prečítať.
- určiť tému súvislého textu, vyhľadať v texte základnú myšlienku a interpretovať ju.
- zostaviť osnovu textu.
- pri čítaní aplikovať modálne činitele, ako napr. pauza, logický (vetný) prízvuk, melódia v každom texte.
- nahlas, foneticky správne čítať texty s plným porozumením, so správnu výslovnosťou a prirodzeným tempom reči.
- vypísať citáty z textu s vysvetlením.
- výrazne čítať a prednášať básnické a prozaické texty.

- v básnických a prozaických textoch identifikovať aké slovné prostriedky, ktoré dávajú týmto textom estetickú hodnotu a zároveň ich odlišiť od populárno-náučných alebo spravodajsko-publicistických textov, vie porozprávať o ich vplyve na estetickú stránku vnímania žiakov.
- samostatne tvoriť otázky podľa textu a sformulovať odpovede na tieto otázky.
- opísať ilustrácie z textu a zistiť podstatné znaky zobrazenej skutočnosti, ktoré inšpirovali výtvarného umelca k jeho práci a vysvetliť, prečo sa umelec sústredil iba na uvedené detaily.
- aplikovať rozličné druhy reprodukcie a dramatizácie textu.
- interpretovať význam všetkých prebratých ľudových porekadiel a prísloví.
- prerozprávať obsah akéhokoľvek preberaného krátkeho textového útvaru.
- reprodukovať obsah ľubovoľného textu na základe otázok.
- zostaviť stručnú osnovu k prečítanému textu.

#### **Obsahový štandard**

##### **Čítanie**

- tiché a hlasné čítanie
- pauza, tón hlasu, členenie textu, kontext, kľúčové slová, hlavná myšlienka, prízvuk, melódia

##### **Praktické činnosti s literárnym textom**

- opis ilustrácie, práca s osnovou, slovná a písaná reprodukcia textu

**literárne druhy a žánre:** hádanky, pranostiky, príslovia, porekadlá, rozprávka (o zvieratkách, fantastické, so sociálnou tematikou, historické, ), bájka, povesť, legenda, piesne (koledy, ľúbostné, pracovné, pastierske, drotárske, žatevné, vystahovalecké, zbojnícke, regrútske, vojenské)

**základné literárne pojmy:** poézia, próza, lyrika, epika, lyrický hrdina

## JAZYKOVÁ ZLOŽKA

### Výkonový štandard pre 3. cyklus

#### Komunikácia a sloh

Žiak vie:

- tvorbe textov využívať prídavia a prechodníky.
- identifikovať v texte rozličné spájacie výrazy: spojky, vzťažné zámená.
- počutý text rozčleniť na konkrétne významové celky.
- interpretovať zmysel irónie v reklame, vie pretvoriť reklamu na krátku humornú scénu.
- vhodne aplikovať úvodnú a záverečnú formuláciu súkromného listu.
- preštylizovať úvod a záver so zachovaním všetkých pravidiel obsahu a formy.
- podať informácie o udalostiach.
- aplikovať základné jazykové prostriedky umožňujúce jazykovo správne a prirodzene reagovať v bežných životných situáciách (blahoželenie, prepáčenie, odporúčenie).
- selektovať a prezentovať stručné informácie z dejín Rusínov severovýchodného Slovenska, preštylizovať a usporiadať ich do formy listu priateľovi v zahraničí.
- štylizuje jednoduchý opis rodnej dediny, mesta, prírodných krás okolia alebo regiónu s využitím prvkov statického opisu v rozsahu 40 viet.
- správne písať veľké písmená v osobných a privlastňovacích zámenách Ты, Вы, Твій, Вам (v listovom styku).
- rozoznať a aplikovať odlišnosti textov rozličných typov (rozprávanie, opis).
- primerane situácii vyjadriť príslušné zdvorilostné frázy v úvode a závere listu v závislosti od vzťahu k adresátovi (priateľ, neznámy, starší človek a pod.).
- aplikovať slovesá v 1. osobe plurálu (autorský plurál) pri náučnom štýle a zvýšenú frekvenciu podradovacích súvetí v náučnom štýle.
- aplikovať všeobecne známe cudzie slová.
- rozlíšiť priamu a nepriamu charakteristiku.
- samostatne vytvoriť priamu a nepriamu charakteristiku literárneho hrdinu, známej osobnosti, napr. spisovateľa alebo biskupa, či rodinného príslušníka (z histórie a súčasnosti) na základe vypočutého ústneho opisu.
- vytvoriť publicistické správy z oblasti kultúry a športu v rozsahu približne 10 viet, odpovedajúcich svojou náplňou na otázky kedy, kde, kto, čo, ako.
- viesť dialóg vo forme interview so zameraním na záujmovú činnosť spolužiakov.
- vytvoriť rozprávanie s prvkami opisu, statický a dynamický opis.
- vytvoriť opis osoby a charakteristiku (priamu a nepriamu).
- vytvoriť odborný opis.
- rozlíšiť znaky informačného slohového postupu, charakterizovať jednotlivé informačné žánre so zameraním na správu, oznámenie.



- dokáže výrazne a s porozumením čítať populárno-náučné texty, identifikovať v nich druhy priradovacích a podradovacích súvetí ako aj znaky výkladového slohového postupu.
- porozumieť súvislým prejavom populárno-náučného štýlu, ktoré obsahujú zložitejšie slovné spojenia a sú náročnejšie na porozumenie.
- vytvoriť príhovory a krátke diskusné príspevky, pričom si uvedomuje a aplikuje jazykové a mimojazykové kontaktné prostriedky.
- vyjadriť vlastný názor a obhájiť si ho.
- napísať krátke texty (25 viet) s prvkami beletrizovaného životopisu.
- napísať pozvánku, prihlášku.
- napísať výťah, konspekt, poznámky.
- vytvoriť príležitostné príhovory a krátke diskusné príspevky.
- napísať krátke články o spoločenskom dianí do rusínskych novín.
- členiť a zdôvodniť členenie úradného životopisu na jednotlivé body osnovy, aj graficky na odseky.
- vytvoriť rozprávanie so slovesami v 3. osobe.
- stručne reprodukovat' umelecký text s prvkami opisu, citovo zafarbený opis a identifikovať jeho hlavné znaky.
- samostatne vytvoriť pozvánku, prihlášku, úradný a beletrizovaný životopis.
- charakterizovať výkladový slohový postup a jeho znaky.
- vytvoriť príhovor (k rodičom, spolužiakom) pri spoločenskej príležitosti.
- v diskusii vyjadriť vlastný názor a obhájiť si ho.
- čítať vlastné výkladové texty, analyzovať texty z hľadiska logickej stavby textu a prevažujúcej tendencie používania súvetí, uvedomuje si a aplikuje rozdiely medzi vrstvami umeleckého a odborného štýlu.
- porozumením počúvať krátke pripravené prejavy, všímať si osobitosti v nadväzovaní kontaktov s publikom, zapamätať si a zapísať si rôzne typy úvodov a záverov v prejavoch spolužiakov.
- ústne reprodukovat' prečítaný výkladový text, pričom si uvedomuje logiku jeho výstavby.
- predniesť krátke vopred pripravené prejavy s využitím modálnych prvkov reči (melódia, intonácia, tempo, pauza, dôraz...), mimiky a gestikulácie.

#### **Jazyková komunikácia**

Žiak vie:

- samostatne rozlíšiť, identifikovať a vytvoriť jednotlivé druhy viet: dvojčlenné vety s vyjadreným podmetom, dvojčlenné vety s nevyjadreným podmetom, jednočlenné vety slovesné, jednočlenné vety menné (aj jednoslovné).
- identifikovať a využívať súvetia v textoch.
- v konkrétnych textoch (z učebnice, z novín a pod.) rozlíšiť jednoduché vety a súvetia a ich druhy.
- pretransformovať priamu reč na nepriamu reč s použitím spájacích výrazov.
- aplikovať správne písanie slov s predponami без-, во-, по-, з-.

- normatívne aplikovať mäkký znak v príponách *-цьк, -цькость, -цькы, -арь/-ярь, -ырь* so zdôvodnením tvrdej podoby týchto prípon v slovenskom jazyku.
- správne napísať a aplikovať najčastejšie používané cudzie slová.
- rozdeliť spoluhlásky podľa znelosti v nadväznosti na javy asimilácie v rozličných pozíciách v slove.
- aplikovať pravopis a výslovnosť prípon *-ець, -иця, -алн (ыӀ), -цьк, -цькость, -цькы, -ов (ыӀ), -Ӏов (ыӀ)*.
- identifikovať najčastejšie porušenia v používaní prízvuku (klišiovitá ustálenosť na predposlednej slabike).
- aplikovať vedomosti o neplnovýznamových slovných druhoch.
- vytvoriť príslovky od prídavných mien a stupňovať príslovky.
- identifikovať a aplikovať prvé a druhotné predložky, ich väzbu s pádmi, vokalizáciu predložiek.
- identifikovať a používať priradovacie a podradovacie súvetia.
- identifikovať a aplikovať vlastné a zvukomalebné citoslovci, osobitosti rusínskych citoslovciac pri volávajúcich zvieratá a napodobňujúcich zvuky zvierat a ich porovnávanie so zodpovedajúcimi slovenskými citoslovcami.
- aplikovať pravopis častíc a identifikovať ich v texte.
- charakterizovať funkciu častíc v jazyku, pravopis častice *не-* v spojení s neplnovýznamovými slovnými druhmi.
- odlíšiť jednoduchú vetu od súvetia.
- aplikovať delenie jednoduchých súvetí na priradovacie a podradovacie (aj podľa spojok) s ich interpunkciou.
- charakterizovať a identifikovať jednotlivé funkcie slov vo vete a ich vzájomné vzťahy – sklady.
- charakterizovať a identifikovať prísudkový sklad, gramatické vyjadrovanie činiteľa (podmetu), vyjadrovanie činnosti (prísudku) zhodou kategórií.
- charakterizovať, identifikovať určovací sklad.
- charakterizovať a identifikovať funkciu slovosledu pri vzájomných vzťahoch slov.
- rozlíšiť, identifikovať a tvoriť vety podľa obsahu so zameraním na želacie vety.
- charakterizovať lexiku podľa spoločenskej aktualizácie na jednotlivé kategórie (hovorové, zastarané slová, neologizmy).
- vysvetliť ustálené slovné spojenia, frazeologizmy.
- aplikovať písanie interpunkcie v priradovacích a podradovacích súvetiach.
- aplikovať základné princípy prepisovania latinky na azbuku.
- samostatne so zdôvodnením rozlíšiť výslovnosť tvrdých a mäkkých spoluhlások v polohe pred spoluhláskou, na konci slova a pred samohláskou.
- správne vysloviť frekventované cudzie predpony *аһи-, би-, ди-, ди-, еһи-, һиһ-, иһ-, сиһ-, мһи-, вице-* a popísať ich sémantický význam.
- správne vysloviť a napísať frekventované cudzie prípony *-иӀ, -иӀ, -иӀа, -иӀа, -иӀа* a popísať ich sémantický význam.
- aplikovať interpunkčné znamienka: apostrof, čiarka, bodka.
- uplatňuje pravopis slov spolu a so spojovníkom.
- interpretovať vývin rusínkeho jazyka, rusínke reálie od národného obrodzenia po dnešok.
- identifikovať dialekty rusínkeho jazyka na Slovensku i vo svete.
- identifikovať zložené súvetia.

- rozlíšiť, správne vysloviť a napísať hláskoslovné spojenia *де, те, не, ле, ди, ми, ни, ли* v domácich a v cudzích slovách, uvedomiť si podobnosť a rozdiely pri porovnávaní rusínskeho jazyka so slovenským.
- aplikovať písanie veľkých písmen, pravopis ohybných a neohybných slovných druhov, interpunkciu priraďovacích a podradovacích súvetí.

### Obsahový štandard

#### Písomný prejav

- písanie veľkých písmen v osobných a privlastňovacích zámenách *Ты, Вы, Твій, Вам* v listovom styku, písanie izolovaných slohových útvarov, systematizácia písania
- *slohové útvary/žánre*: úvaha, informácia, reportáž, súkromný list, charakteristika (priama a nepriama), správa, oznámenie, rozprávanie, odborný opis, poštová poukážka, rozprávanie s prvkami opisu, statický a dynamický opis, odborný opis, informačný slohový postup, populárno-náučné texty, výkladový slohový postup, odborný štýl (vedecký, populárno-náučný), argument, životopis, beletrizovaný životopis, úradný životopis, pozvánka, prihláška, výťah, konspekt, poznámky, diskusný príspevok, úradný životopis, umelecký text s prvkami opisu, výkladový slohový postup

#### Ústny prejav

- *komunikačné žánre*: blahoželenie, odporúčenie, príhovor, diskusný príspevok, diskusia, interview

#### Jazyková komunikácia

**zvuková rovina a pravopis:** pravopis a výslovnosť prípon *-ець, -ія, -алн (ыӀ), -цьк, -цькость, -цькы, -ов (ыӀ), -Ӏов (ыӀ)*, princípy prepisovania latinky na azbuku, výslovnosť mäkkých spoluhlások pred spoluhláskou, na konci slova a pred samohláskou, interpunkčné znamienka (apostrof, čiarka, bodka, spojovník), interpunkcia v priraďovacích a podradovacích súvetiach, výslovnosť a písanie hláskoslovných spojení *де, те, не, ле, ди, ми, ни, ли* v domácich a v cudzích slovách

**lexikálna rovina:** cudzie slová, hovorové slová, zastarané slová, neologizmy, ustálené slovné spojenie/frazeologizmy, expresívne slová, sémantický význam frekventovaných cudzích predpôn, rusínske dialekty, slovníky

**morfologická rovina:** plnovýznamové a neplnovýznamové slovné druhy, tvorenie prísloviek od prídavných mien, stupňovanie prísloviek, predložky (prvotné, druhotné, väzba s pádom, vokalizácia predložiek), spojky (priraďovacie, podradovacie), citoslovčia, častice a ich pravopis, slovosled

**syntaktická rovina:** priama a nepriama reč, súvetie, druhy jednoduchých viet a súvetí, priraďovacie a podradovacie súvetie, vetné sklad (prisudzovací, určovací, priraďovací), podmet, prísudok, predmet, príslovkové určenie, zhoda, zložené súvetia

| LITERÁRNA ZLOŽKA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Výkonový štandard pre 3. cyklus</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>– samostatne prezentovať umelecké čítanie básnických textov (najmä z tvorby A. Pavloviča a J. Stavrovského-Popradova), aplikovať rytmickú organizáciu básnickej výpovede, rytmickú a slohovú podobnosť tejto umeleckej tvorby s textami rusínskych ľudových piesní (zásady slabičného rytmu).</li><li>– výrazne čítať básnické a prozaické texty súčasnej rusínskej literatúry s uvedomovaním si opisných a rozprávacích pasáží.</li><li>– interpretovať umelecký text ako autorovu zameranosť na vyvolanie citov a nie iba radenie informácií a údajov.</li><li>– porozprávať o obsahu prečítaného textu.</li><li>– tvorivo riešiť problémové úlohy navodené textom alebo obrazovým materiálom.</li><li>– foneticky správne zarecitovať aspoň dve básne.</li><li>– zaspievať niekoľko rusínskych ľudových piesní.</li><li>– aplikovať funkčnosť rusínskych ľudových piesní v reálnom živote.</li><li>– prerozprávať rusínske ľudové rozprávky.</li><li>– výrazne čítať poéziu a prózu s kladením dôrazu na rytmické činitele zvukovej podoby jazyka.</li><li>– ústne charakterizovať postavy z prečítaného beletristického textu.</li><li>– výrazne čítať básnické a prozaické texty s uvedomovaním si pasáží s citovo zafarbeným opisom.</li><li>– čítať a predniesť vlastné rozprávanie so slovesami činného rodu v 3. osobe.</li><li>– charakterizovať kľúčové znaky a autorov jednotlivých vývinových období rusínskej literatúry od najstarších čias po súčasnosť.</li></ul> |
| <b>Obsahový štandard</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p><b>Praktické činnosti s literárnym textom</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• reprodukcia a prednes</li></ul> <p><b>literárne druhy a žánre:</b> betlehenské hry, báseň, ľudová pieseň, ľudová rozprávka, piesne, balady, koledy</p> <p><b>základné literárne pojmy:</b> poézia, próza, lyrika, epika, dráma, hlavná myšlienka, populárno-náučný text, umelecký text, odborný text, autorský plurál, rytmické činitele, personifikácia</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

## RUSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

### JAZYKOVÁ ZLOŽKA

#### Výkonový štandard pre 1. cyklus

Žiak:

- si osvojí základné jazykové a rečové vedomosti, zručnosti a návyky.
- dokáže plynule a so správnou intonáciou čítať jednoduché vety.
- vie správne vyhľadávať texty v učebnici, v čítanke alebo iných tlačovinách podľa pokynov učiteľa.

#### Obsahový štandard

##### Čítanie

- odlíšiť cyriliku od latinky
- prečítať všetky písmená a tvary ruskej abecedy
- pri čítaní spájať hlásky do slabík
- určiť pozíciu hlásky a slabiky v slove
- čítať slabiky, slová, vety a súvislé celky
- význam interpunkcie – bodka, čiarka, výkričník, otáznik, zátvorky a diakritiky
- rozlíšiť pojmy: nadpis, text, riadok, odsek, rozprávač, báseň, autor
- pochopiť obsah prečítanej vety
- uplatniť techniku hlasného čítania s porozumením

##### Písomný prejav

- správne napísať písmená písanej ruskej abecedy
- správne spájať písmená v slovách
- z písanej aj printovej predlohy správne odpísať slová a krátky text
- pri písaní rozlíšiť oznamovaciu, opytovaciu a rozkazovaciu vetu
- *slohové útvary/žánre*: list, pohľadnica, SMS, e-mail, oslovenie, pozdrav, ospravedlnenie, oznam, prosbu, blahoželanie, pomenovať osoby, zvieratá, veci, vlastnosti a činnosti na základe obrázkov a vlastných skúseností

##### Ústny prejav

- vyjadriť svoje myšlienky, pocity, názory ústne a aj písomne
- formulovať otázky a aj na otázky adekvátne odpovedať

- reprodukovať prečítaný text
- porozprávať krátky príbeh zo svojho života
- *komunikačné žánre*: správne používať pozdravy, zdvorilostné frázy; pochopiť význam slova; priradiť slovo k obrázku a naopak

**zvuková rovina a pravopis:** intonačne správne prečítať oznamovacie a opytovacie vety; správne artikulovať hlásky, slabiky; podľa diktovania napísať jednoduché krátke vety; napísať na začiatku viet a vo vlastných menách majuskuly; pri čítaní správne vysloviť neprízvučné a prízvukové slabiky; pri diktovaní správne napísať neprízvučné a prízvukové slabiky; členiť vety na slová a slová na slabiky tak, aby výsledkom bolo správne napísané slovo alebo veta; správne vysloviť slová, slovné spojenia a frázy, chápe ich význam; správne aplikovať vzťah zvukovej a grafickej stránky hlások я (яблоко), ю (мою), е (ель), ё (ёжик), э (это), щ (щи), дж (джем), дз (дзюдо), сч (считать), жж (безжалостный), тц (отцы), дц (двадцать), тс (детский), гк (лёгкий), гч (легче), тся (заниматься), его (летнего), и (видеть), ы (рыба) ...; správne vyslovovať slová s mäkkým znakom ь a s tvrdým znakom ъ; správne vyslovovať slová so zdvojenými spoluhláskami жж (дрожжи); správne vyslovovať frekventované slová so zvláštnou výslovnosťou здравствуй, пожалуйста, сегодня, сейчас, конечно, что

**lexikálna rovina:** pomenovať predmety okolo seba a vie ich použiť v reálnej situácii; definovať synonymá a antonymá, tvoriť ich a použiť správne vo vete; rozlíšiť spisovné a nespisovné slová; sa orientovať v prekladovom slovníku

## **LITERÁRNA ZLOŽKA**

### **Výkonový štandard pre 1. cyklus**

Žiak vie:

- vyjadriť svoje pocity a zážitky z prečítaného textu.
- reprodukovať vecný a umelecký text.

### **Obsahový štandard**

#### **Čítanie**

- plynule a so správnou intonáciou prečítať jednoduchý umelecký text

#### **Praktické činnosti s literárnym textom**

- vyhľadávať texty v učebniciach, čítanke, časopisoch
- rozlíšiť veršovaný útvar od neveršovaného
- vytvoriť nadpis k textu
- predniesť riekanku, báseň, porozprávať hádanku, rozprávku, so spolužiakmi nacvičiť a zahrať bábkovú hru
- interpretovať ponaučenie z bajky
- vymenovať a charakterizovať postavy z prečítaného literárneho

**literárne druhy a žánre:** rozprávka, báseň, hádanka, vyčítanka, riekanka, bájka, bábková hra, pieseň

**základné literárne pojmy:** text, autor, spisovateľ, nadpis, kniha, knižnica, časopis, ilustrácia, ilustrátor

### **JAZYKOVÁ ZLOŽKA**

#### **Výkonový štandard pre 2. cyklus**

Žiak:

- si rozvíja jazykovú kultúru.
- si upevňuje techniku písaného prejavu, hlasného a tichého čítania, čítania s porozumením.
- pozná gramatické javy a uplatňuje ich v jazykovom prejave.

#### **Obsahový štandard**

##### **Čítanie**

- samostatne čítať, ovláda techniku tichého aj hlasného čítania
- pri čítaní dodržiavať slovný prízvuk a vetný dôraz
- bez problémov čítať foneticky správne text
- dodržať spisovnú výslovnosť
- pri čítaní rozlíšiť, správne vyslovovať slová s tvrdými a mäkkými spoluhláskami
- správne prečítať slová so zdvojenými spoluhláskami

##### **Písomný prejav**

- vyhľadať a napísať slová v alfavitnom poradí
- rozlíšiť a správne napísať slová s tvrdými, mäkkými spoluhláskami a so zdvojenými spoluhláskami
- *slohové útvary/žánre:* osnova, opis, odsek, rozhovor, telefonický rozhovor (rozhovor cez iné internetové médiá), žiadosť o informáciu, odsek, dialóg, pozdrav, oslovenie, list, oznam, správa, rozprávací a opisný slohový postup, správa, oznámenie – rozličné druhy (hovorového, administratívneho a publicistického štýlu), bežné rozhovory (komunikácia), opis, návod, životopis, posudok, charakteristika, cestopis, reportáž

##### **Ústny prejav**

- zapojiť sa do rozhovoru a rešpektovať základné komunikačné pravidlá
- vyžiadať si a podávať informácie
- samostatne tvoriť jednoduché holé a rozvité vety, dodržiava správny slovosled
- vysloviť svoj názor, vie argumentovať
- správne využívať silu hlasu, slovný a vetný prízvuk, dôraz, tón a melódiu vety

- v rozprávani použiť časovú postupnosť (úvod, jadro, záver)
- opísať predmet, obrázok, osobu, zviera, pracovný postup
- pri hovorení primerane gestikulovať, používať vhodnú mimiku, dodržiavať vhodnú vzdialenosť s komunikujúcim
- zhodnotiť obsah a kvalitu ústnych prejavov iných a reagovať na ne vhodným spôsobom
- *komunikačné žánre*: realizovať rozprávanie, dialóg, súkromný list, jednoduchá úvaha, jednoduchý opis, rozhovor

**zvuková rovina a pravopis:** správne, plynulo rozprávať, artikulovať a spisovne vyslovovať samohlásky a spoluhlásky; správne použiť slovný prízvuk

**lexikálna rovina:** v slove určiť slovotvorný základ a pomocou predpony a prípony tvoriť slová; orientovať sa v prekladovom slovníku, vyhľadať význam slova vo výkladovom slovníku

**morfologická rovina:** použiť vo svojom prejave správne tvary ohybných slovných druhov; charakterizovať slovné druhy (ohybné aj neohybné); charakterizovať a určiť slovesné gramatické kategórie

**syntaktická rovina:** vysvetliť pojem veta; určiť hlavné vetné členy; identifikovať vety na základe modality, tvoriť vety

## LITERÁRNA ZLOŽKA

### Výkonový štandard pre 2. cyklus

Žiak vie:

- vyjadriť pocity a zážitky z prečítaného textu.
- interpretovať umelecký text.

### Obsahový štandard

#### Čítanie

- prečítať text nahlas, primerane rýchlo a s porozumením
- v texte vyhľadať a charakterizovať príslovie a porekadlo
- výrazne čítať text, dodržiavať prirodzenú intonáciu – vhodnú silu, výšku a zafarbenie hlasu

#### Praktické činnosti s literárnym textom

- určiť hlavnú myšlienku rozprávky, bájky, povesti
- reprodukovať dej podľa časovej postupnosti
- vyhľadať v texte hlavné motívy rozprávky
- rozlíšiť ľudovú rozprávku od autorskej rozprávky
- určiť hlavné a vedľajšie postavy v príbehu
- veku primerane hodnotiť postavy literárneho diela



**literárne druhy a žánre:** rozprávka (ľudová, autorská; fantastická, zvieracia, realistická), povesť (ľudová, autorská), komiks, príslovie, porekadlo, pranostika, rozprávkový román, lyrika, detská pieseň

**základné literárne pojmy:** umelecká literatúra, literatúra pre deti, hlavná a vedľajšia postava, hlavná myšlienka, dialóg, monológ, základné literárne druhy (lyrika, epika, dráma)

### **JAZYKOVÁ ZLOŽKA**

#### **Výkonový štandard pre 3. cyklus**

Žiak vie:

- formulovať otázky a dokázať na ne reagovať.
- interpretovať vecný text.
- poznať gramatické javy a uplatňovať ich v jazykovom prejave.
- osvojiť si jazykové a rečové vedomosti, zručnosti, návyky.
- komunikovať s prihliadnutím na komunikačnú situáciu ústne a písomne.
- myslieť kriticky, vedieť zaujať stanovisko.

#### **Obsahový štandard**

##### **Čítanie**

- prečítať text nahlas, primerane rýchlo a s porozumením
- výrazne čítať text, pričom dodržiava správne dýchanie, prirodzenú intonáciu – vhodnú silu, výšku a zafarbenie hlasu
- čítať samostatne, bez prípravy správne, plynule a nahlas akékoľvek texty (náučné, populárno-náučné, publicistické, nesúvislé), ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam
- prispôbiť rýchlosť čítania tomu, aby mohol čo najefektívnejšie pochopiť informácie
- čítať samostatne, čítať text s porozumením, pri čítaní pomáhať iným, má vysokú úroveň čítania
- samostatne a bez prípravy správne, plynule a nahlas čítať akékoľvek texty (vrátane tabuliek, máp, grafov...), ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam
- efektívne pochopiť informácie a využiť ich

##### **Písomný prejav**

- správne uplatniť pravidlá písania
- napísať blahoželanie k sviatkom
- opísať svoju obec, svoju rodinu
- uplatniť pri písaní všetky znalosti z pravopisu

- v písomnom prejave použiť správne tvary písaného písma, ako aj tvary tlačeneho písma
- uplatniť všetky pravidlá pravopisu v písomnom prejave
- pri hovorení a v písomnom styku vie používať bežné komunikačné žánre – správa, oznámenie – rozličné druhy (hovorového, administratívneho a publicistického štýlu), reklamácia, bežné rozhovory (komunikácia), opis, návod, životopis, posudok, charakteristika, cestopis, reportáž
- uvedené žánre použiť v bežnom živote v súkromnej aj oficiálnej sfére
- *slohové útvary/žánre*: oznámenie, správa, konšpekt, poznámky, osnova, citát, reklama, inzerát, oznámenie – rozličné druhy (hovorového, administratívneho a publicistického štýlu), bežné rozhovory (komunikácia), opis, návod, životopis, posudok, charakteristiku, cestopis, reportáž

#### **Ústny prejav**

- zapojiť sa do rozhovoru a rešpektuje základné komunikačné pravidlá
- vysloviť svoj názor, vie argumentovať
- správne využívať silu hlasu, slovný a vetný prízvuk, dôraz, tón a melódiu vety
- v rozprávaní použiť časovú postupnosť (úvod, jadro, záver)
- opísať predmet, obrázok, osobu, zviera, pracovný postup
- pri hovorení primerane gestikulovať, používať vhodnú mimiku, dodržiavať vhodnú vzdialenosť s komunikujúcim
- zhodnotiť obsah a kvalitu ústnych prejavov iných a reagovať na ne vhodným spôsobom
- vo svojom prejave používať správne tvary ohybných a neohybných slovných druhov
- rozlíšiť spisovné a nespisovné slová a použiť ich vo svojom prejave
- hovoriť so správnou intonáciou, používať spisovnú výslovnosť, správne narábať so slovným prízvukom a vetným dôrazom
- *komunikačné žánre*: rozprávanie, dialóg, súkromný list, jednoduchá úvaha, jednoduchý opis, rozhovor, reprodukcia počutého/prečítaného, pri hovorení a v písomnom styku používať bežné komunikačné žánre – správa, oznámenie – rozličné druhy (hovorového, administratívneho a publicistického štýlu), reklamácia, bežné rozhovory (komunikácia), opis, návod, životopis, posudok, charakteristika, cestopis, reportáž, uvedené žánre použiť v bežnom živote v súkromnej a oficiálnej sfére

**zvuková rovina a pravopis:** pravidlá písania; základné typy tvorenia slov; rozoznať a správne používať spisovné a nespisovné slová, slangové slová; tvoriť slová predponami a príponami, skladaním; správne použiť slovný prízvuk a vetný dôraz; spisovne hovoriť, skloňovať, časovať, stupňovať; použiť zvukomalebné slová

**lexikálna rovina:** rôzne spôsoby obohacovania slovnej zásoby – odvodzovanie, skladanie, skracovanie slov, prenášanie významu; synonymá, antonymá, zvukomalebné slová, ustálené slovné spojenia; spisovné a nespisovné slová; systém slovnej zásoby a jej členenie

**morfologická rovina:** správne používať správne tvary ohybných a neohybných slovných druhov; činný a trpný rod slovičiek; príslovky (stupňovanie); predložky; spojky; častice; citoslovce; menné gramatické kategórie (rod, číslo, pád); gramatická zhoda medzi prídavnými a podstatnými menami

**syntaktická rovina:** vety podľa členitosti (jednočlenné, dvojčlenné); holé a rozvité vety; transformovať priamu reč na nepriamu a naopak; slovo, veta, odsek, text; vety podľa zloženia (jednoduchá veta, súvetie); slovosled; interpunkcia

| LITERÁRNA ZLOŽKA                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Výkonový štandard pre 3. cyklus                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>– si rozvíja jazykovú kultúru.</li><li>– dokáže vyjadriť svoje pocity a zážitky z prečítaného textu.</li><li>– dokáže myslieť kriticky, zaujať stanovisko, vyjadriť pocity a zážitky z prečítaného textu.</li><li>– vie tvoriť texty a interpretovať umelecký text.</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Obsahový štandard                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <p><b>Čítanie</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• samostatne a bez prípravy správne, plynule nahlas čítať akékoľvek texty (vecné aj umelecké, súvislé aj nesúvislé), ktorých štýl, obsah a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam a dokáže prispôsobiť rýchlosť čítania tomu, aby mohol čo najefektívnejšie pochopiť informácie</li><li>• výrazne a plynulo so správnou výslovnosťou prečítať literárny text</li><li>• plynulo prečítať dramatický text, pri hlasnom čítaní správne artikulovať a dodržiavať spisovnú výslovnosť</li><li>• výrazne prečítať prehovory jednotlivých postáv dramatického textu v súlade s ich charakterom</li><li>• pri prednese poézie frázovať text a vystihnúť vzťah medzi umeleckými prostriedkami a zmyslom literárneho textu</li></ul> <p><b>Praktické činnosti s literárnym textom</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• rozlíšiť vecný text od umeleckého</li><li>• identifikovať hlavnú postavu a charakterizovať ju</li><li>• rozlíšiť a charakterizovať literárny žáner na základe prečítanej ukážky (báseň, bájka, balada, rozprávka, novela)</li><li>• vybrať a odôvodniť výber textu z obsahovej aj formálnej stránky v konkrétnej situácii</li><li>• rozlíšiť jednotlivé umelecké žánre</li><li>• samostatne analyzovať prečítaný text, určiť pásmo rozprávača a pásmo postáv</li><li>• vyvodiť z prečítaného textu hlavnú myšlienku</li><li>• vybrať báseň pre umelecký prednes a zarecitovať ju</li><li>• napísať osnovu prečítaného umeleckého textu</li><li>• prerozprávať dej prečítaného</li></ul> <p><b>literárne druhy a žánre:</b> lyrika – báseň, pieseň (ľudová, autorská), epika – bájka, poviedka, novela, román, dráma – veselohra, činohra, tragédia, rozprávanie, fejtón, bájka, rozprávka, povest', poviedka, novela, román, opis, návod, životopis, posudok, charakteristika, cestopis, reportáž</p> |

**základné literárne pojmy:** aforizmus, anekdota, autorská reč, básnická (rečnícka) otázka, vonkajšie a vnútorné členenie drámy, denník, detektívka, encyklopédia, epigram, epos, hádanka, kompozícia, strofa, verš, rytmus, rým, replika, sujet, idea, scenár

**Konkrétne vymedzenie vzťahov s inými vzdelávacími a s prierezovými témami**

Podoblast **Jazyk a literatúra** má kľúčové postavenie z hľadiska utvárania a získavania komunikačných a kognitívnych kompetencií žiakov, ktoré sú východiskom rozvíjania ďalších kompetencií v ostatných vzdelávacích oblastiach. Ciele vzdelávacej podoblasti umožňujú realizáciu obsahového zamerania najmä týchto prierezových tém:

**Multikultúrna výchova**

- rešpektovať prirodzenú rozmanitosť spoločnosti;
- spoznávať rozličné tradičné aj nové kultúry a subkultúry;
- akceptovať kultúrnu rozmanitosť ako spoločenskú realitu;
- uplatňovať svoje práva a rešpektovať práva iných.

**Regionálna výchova a ľudová kultúra**

- rozvíjať znalosti o historických a kultúrnych hodnotách svojho regiónu;
- rozvíjať svoju národnú a kultúrnu identitu;
- vytvárať si pozitívny vzťah k svojmu regiónu.

**Osobnostný a sociálny rozvoj**

- porozumieť sebe a iným;
- nadobudnúť základné prezentačné zručnosti osvojené na základe postupného spoznania svojich predpokladov a uplatňovať ich pri prezentácii seba a svojej práce;
- rozvíjať zručnosti komunikácie a vzájomnej spolupráce.

**Výchova k manželstvu a rodičovstvu**

- získať základné predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti medziľudských vzťahov.

**Mediálna výchova**

- rozlíšiť pozitíva a negatíva využívania, vplyvu médií a ich produktov;
- osvojiť si zodpovedný prístup pri využívaní médií na komunikáciu a vytváraní vlastných mediálnych produktov.

V rámci komunikačných tém a pri praktických činnostiach s rôznymi druhmi a typmi textov sa vo vzdelávacej podoblasti využívajú aj ďalšie prierezové témy (*Environmentálna výchova, Dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke a Ochrana života a zdravia*) a medzipredmetové vzťahy.

